

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIV. évfolyam • 2009. szeptember

Madas András
1917–2009

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Kitüntetések az államalapító István király ünnepén

Pro Silva díjat kapott Mocz András, Varga Szabolcs és Horváth Ferenc

Az FVM színháztermében tartott ünnepi alkalmon **Gráf József** miniszter, **Sirman Ferenc** és **dr. Süth Miklós** szakállamtitkár foglalt helyet az elnökségben. *Gráf József* ünnepi köszöntőjében arról szólt, hogy az ünnepeknek is meg van a maguk sorsa, hisz' augusztus 20-ának is különböző jelentőséget tulajdonítottak az idők során.

De Szent István ünnepe egyben az agrárium legjelentősebb ünnepének is számít.

Emlékeztetett az államalapítás körülményeire, és arra, hogy István királyunk felismerte a történelmi szükségszerűséget, a kereszténység felvételét. A nemzet születésnapján kívül számunkra azt is jelenti, hogy a letelepedéssel a földművelésre való áttérés évezredekre meghatározta Magyarország sorsát a Kárpát-medencében. Ugyanakkor az új kenyér megünneplése egyben az élet, a gyermeknevelés lehetőségét jelenti.

A miniszter beszélt a 2004 májusa óta előttünk álló új kihívásokról, amit az EU-tagság jelent számunkra. A 450 milliós piacon kemény és kitűnő partnerekkel kell felvinnünk a versenyt. Kiemelte, hogy a 25 éve méltánytalanul elhanyagolt állattenyésztést kell rendbe tenni.

Sirman Ferenc szakállamtitkár ismertette a szakmai kitüntetések történetét és jelentőségét, majd *Gráf József* átadta a díjakat, többek között az 1994 óta adományozott Pro Silva Hungariae Magyar Erdőkért díjat.

2009-ben Pro Silva Hungariae Magyar Erdőkért díjban részesült **Horváth Ferenc**, a Zalaerdő Zrt. gazdasági igazgatója, **Mocz András**, a Mocz és Társa Magánerdészet Kft. tulajdonosa, **prof. dr. Varga Szabolcs**, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, intézetigazgató egyetemi tanára.

Sikeres életútja elismerésül Életfa emlékplakett ezüst fokozata elismerésben részesült **Sóth Ervin**, a Vas megyei Erdészeti Igazgatóság nyugalmazott erdőmérnöke.

Érdemes és eredményes munkája elismerésül Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült **Bölkény Pál**, a Heves megyei MgSZH erdőfelügyelője, **Garami Ákos**, a Bács Kiskun megyei MgSZH vadászati felügyelője, **Martos Géza**, a Vas megyei MgSZH erdőfelügyelője, valamint **Tanka István**, a Fővárosi és Pest megyei MgSZH ügyintézője.

(ForestPress)

Erdőmérnök díszpolgár

Visegrád város ez évben ünnepi írásos létének ezredik évfordulóját. A város Önkormányzati Képviselő-testülete **Bánó László** okl. erdőmérnököt díszpolgárrá fogadta. A tanúsító oklevelet az ezredévi ünnepség keretében adta át Hadházy Sándor polgármester.

Fotópályázat

Az Új Mezőgazdasági Magazin által hirdetett fotópályázatra 223 kép érkezett. A legjobb 22-be két erdész kolléga alkotásai is bekerültek, nevezetesen *Szeverényi Ferenc* és *Göbölös Péter*é. Gratulálunk.

Fotó: Szeverényi Ferenc

A harmadik oldal

Az innoLignum Sopron Erdészeti, Faipari Szakvásár és Rendezvénysorozat második alkalommal nyílt meg az új innovációs rendezvénysorozat létrehozását támogató szervezetek munkájaként. Az Országos Erdészeti Egyesület, mint alapító, aktív szerepet vállalt a rendezvénysorozat elindítása és bővítése érdekében. A gazdasági válságot, melyet alapvetően a fogyasztói társadalmi rend hívei és gyakorlói okoztak, a lakosság és a gazdaság is szenvedte a világban és hazánkban is. Egyesületünk programjában az erdő és az ember harmóniájának szorgalmazásával arra hívja fel a figyelmet, hogy itt az ideje, hogy a pénzügyi jóléti helyetti a természetes környezetünk – a föld, az erdő, a víz – és hozamaik kerüljenek az emberi gondolkodás középpontjába. Az innoLignum Sopron rendezvénysorozat azt szolgálja, hogy az innováció kiteljesítésével nyisson új utakat, lehetőségeket a tudomány, az oktatás és a gyakorlat számára, hogy a természet adta lehetőségeket jobban és fenntartható módon hasznosíthassuk. Az új társadalmi, gazdasági rend a maga automatizálásra épülő szemléletével elvette az emberek zömétől a gondolkodás lehetőségét. Az erdőgazdaságoknál is nagyrészt megszűnnek a műszaki kreativitást megkívánó szervezeti egységek, a gépzemek, az útépitési egységek, a műszaki fejlesztés. Ezzel együtt óbatatlanul kivesztettek a „szakik”, akik a hiánygazdaság okozta problémákat saját szak tudásukkal tudták kiegyenlíteni. Akkor saját fejlesztésekkel is képesek voltak az erdőgazdálkodók egyes igényeiket megvalósítani, ma pályázatok, támogatások útján megvásárolják az eszközöket és jó, ha van képzett, iskolázott szakember azok működtetéséhez. Ilyen körülmények között természetes igényként vetődött fel és éppen Sopronban, a felsőfokú erdészeti és faipari képzés központjában, hogy az innovációval kell foglalkozni és ennek teret adni kiállítással, konferenciákkal, szakmai és baráti találkozókkal. Az új erdőtvényt elfogadta az Országgyűlés, a végrehajtási rendeletek kidolgozása és elfogadása napirenden van. Egyik fontos rendelet a kötelező erdészeti továbbképzésről fog szólni, melynek egyértelmű célja az aktuális tudás, az innováció támogatása. Az innoLignum Sopron kiemelt témaköre a fa, mint megújuló alapanyag volt. Az ember ösdiők óta használja a fát, basonlóan, mint ma is, részben beépíti, részben energetikai célra hasznosítja. Korunk veszélye az éghajlat változása és ennek egyik megoldást jelentő kulcsszereplője éppen az erdő és a fa, melyek a szén-dioxid-báztartást pozitívan befolyásolják. Az erdő, a leginkább környezetbarát erőmű, hiszen a nap energiájából, a levegő szén-dioxid-tartalmából és vízből állít elő környezetbarát, megújítható alapanyagot, fát. Nem érdemes tehát a fa felhasználása ellen propagandát kifejteni, mert más alapanyagok előállításához sokkal több energiára van szükség és környezetünkben való eltüntetése újabb energiát igényel, valamint környezetünket is szennyezi.

Ormos Balázs

Tartalom

Madas Andrástól búcsúzik az erdészirtársadalom	258
Emlékezés Madas Andrásra	259
Búcsúzom Dóditól	263
Egy munkatárs és barát emlékezése	264
<i>Markovics Tibor:</i> Az őserdő működése	265
<i>Lengyel László Zoltán:</i> Nagylelkű adomány a digitalizálás segítéséhez	269
<i>Lengyel László-Nagy László:</i> Digitális Erdészeti Lapok – másfél évszázad az interneten	270
<i>Ormos Balázs:</i> Az erdőmérnöki kar tanévnyitója	273
	
<i>Pápai Gábor:</i> 3 éves a Mecsextrém kalandpark	274
<i>Pápai Gábor:</i> Ismét Mezőtúr, ismét Kaán-vetélkedő	276
Újságírók Somogyban	278
Erdőrendezési verseny Visegrádon	279
STIHL termékbemutató	280
<i>Faragó Zoltán:</i> Vadászattörténeti szemelvények	282
	
A MEGOSZ levelezéséből	284

<i>Papp Mónika:</i> A Felvidék történelmi tájain	285
<i>Apatóczy István:</i> Aranyévfordulós erdészeti arborétum	286
<i>Danszky István:</i> A „ZÖLD KÖNYVEK”	288

<i>Wagner Tibor:</i> Emlékezés Pankotai professzorra	292
Egyesületi hírek	294
Negyven év után	297

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLIV. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **DR. PETHŐ JÓZSEF elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2009. szeptember 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Madas András egykori elnökünk. Fotó: archív

Madas Andrástól búcsúzik az erdésztársadalom

A magyar erdészet legnagyobbjainak arcképcsarnokában újabb fájo gyászkeret

Dr. Madas Andrászt gyászolja a magyar erdésztársadalom. Eljöttünk ravatalához, hogy szerettei, tisztelői, pályatársai jelenlétében végső búcsút vegyünk; megidézük mindig tekintélyt sugárzó barátságos alakját, szembesülünk emberi és szakmai tetteivel, melyek őt a XX. század második felének legkiemelkedőbb, legmeghatározóbb magyar Erdészévé avatták.

A Teremtő által Reá rótt életében a Sorsnak nem volt olyan túlereje, mely életét a bátorság glóriájától megfosztotta volna, de szakmai küzdelmeinek belső értékét, munkás, lelkes és harcos életvitelét sem tudta megtörni.

Életét – születésétől, 1917-től – a szülői ház rendíthetetlen szeretetével és erkölcsi tartásával, a soproni evangélikus líceum példamutató oktató, nevelő munkájával, a József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó-, és Erdőmérnöki Kara (1935–1940) szigorú követelményeivel szilárd alapokra helyezte. Kiemelkedő személyiségjegyeit már évfolyamtársai is felismerték – két évig az Ifjúsági Kör tekintélyes elnöke volt.

Egész életében – tehetségén és szorgalmán túl – szilárd hite is segítette, hogy a Szt. István-i intelem szerint a bölcssekkel járjon, és kövesse az atyák hagyományát és az ősök által kitaposott utat.

Szakmai életét 1940-től bearanyozta a kárpátaljai indulás, hogy azután a II. világháború kataklizmája a hadifogság mélységeibe is belesodorja, majd szabadulva ebből a szorításból a szakmáját féltő, a szakmáját jó mederbe terelő erdész-reálpolitikussá váljon. 1947-től a MÁLLERD Központban, majd 1949-től az Országos Tervhivatalban dolgozik, s lesz vezetője annak a Csoportnak, mely lerakja az erdőgazdálkodás hosszú távra szóló fejlesztési alapjait – megteremtve annak szervezeti kereteit, kutatóhálózatát, oktatóbázisát, szakmai utasításait. Átviszi az erdőgazdálkodást az extenzív szakaszról az intenzív szakaszba. Mindezek eredményeként megteremti a hazai faellátás biztonságát. Elindítója volt az erdészet és faipar integrációjának. Ez lett a magyar erdészet aranykora, melyben olyan eredmények születtek, melyről az erdészek minden szakmai tudásuk és lelkesedésük ellenére sem álmodhattak.

Igazi erdészdiplomata volt. Szakmai tekintélyével, sikeres külföldi szerepléseivel megalapozta a magyar erdészet jó hírét. Angol, német, orosz és francia

tárgyalóképes nyelvtudása jó alapul szolgált. Személyes sikerét és elismertségét jelentette, hogy az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Fabizottságának 1970–1973 között alelnöke, 1973–1976 között elnöke volt. Az 1972. évi VII. Erdészeti Világkongresszuson (Buenos Aires) az erdők hármasszoros funkciójának megfogalmazása és erdészeti világrangra emelése az ő nevéhez fűződik. A humánökológia igazi apostola volt. Az erdőmérnöktől elvártan – a legjobb szinten ötvözte az erdőgazdálkodás három alappilléret: a környezetant, a gazdaságtant és a műszaki ismeretek rendszert. A közép-európai térségben az erdőgazdálkodással és feldolgozással kapcsolatos kérdésekben véleménye mindig meghatározó, helytálló és előre-mutató volt. 1972 – 1975 között a MÉM-ben miniszterhelyettesként a nemzetközi ügyek kinevezett referense lett.

Nem maradt el az előzőektől tudományos munkássága és szakírói tevékenysége sem. Vallotta, hogy az erdő csendes birodalmában történekmért mindig az erdész felel, és ez a felelősség az újabb és újabb ismeretek bővítésével oldható csak fel. Az erdőmérnöki oklevél mellé 1957-ben megszerezte a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen az agrárközgazdász diplomát. Címzetes egyetemi tanár lett. 1970-ben érte el az akadémiai doktori tudományos fokozatot. Az MTA tagságának jogos várományosa volt, melyet korhatár előtti méltatlan nyugdíjazása körüli események megakadályoztak. De ez sem törte meg. Szellemi rugalmassága, megújulási képessége újabb szakmai ívet írt le tudományos életében. Szakírói munkássága is nagyon gazdag volt. 1974-ben 'A világ fafogyasztása, trendek és prognózisok', 1978-ban 'Erdészeti politika', 1985-ben 'Ésszerű környezetgazdálkodás a mezőgazdaságban' és 1999-ben 'Erdészeti politika a piacgazdaság viszonyai között' címmel jelentek meg jelentősebb munkái. Életművének méltó megkoronázása volt az 1998-ban kapott Széchenyi-díj.

Az Országos Erdészeti Egyesületben is elévülhetetlen szerepet töltött be. 1940-től 69 éven keresztül tagja az Egyesületnek, 1956 – 1979 között 23 évig az OEE elnöke. Elnöksége alatt kiépültek az Egyesület központi szakosztályai, szakbizottságai és területi szervezetei. A taglétszám 5000 fő fölé emelkedett. A szakma kollegiális közösségé, igazi erdésztársá-

dalomná kovácsolódott. Az OEE mind belföldi, mind külföldi kapcsolatai kibővültek. Munkásságát a MTE SZ is elismer-te, így az Országos Elnökségnek hosszú időn át tagja, annak Környezetvédelmi Bizottságát húsz évig vezeti. Az Egyesület felvirágoztatásáért 1980-ban a Bedő Albert emlékérem kitüntetésre jut, 1985-ben pedig az Országos Erdészeti Egyesület Tiszteletbeli Örökös Elnöke.

A magyar erdészet lelkiismerete volt ő. 1997-ben mély aggodalommal figyelte a változásokat. Így ír erről. „Ha a jövő század erdésze legalább olyan jó erdőt akar átadni utódainak, mint amilyeneket kapott az elődeitől, akkor éppen olyan szilárd erkölcsi alapokon kell állnia, mint elődei álltak, éppen úgy az erdők szeretete és az egymás iránti szolidaritásnak kell élete vezérlő eszméjének lennie. Napjainkban feloldódni látszanak mindazok az erkölcsi elvek, amelyek századokon át fenntartották a nemzetet, a szakmát. De a szakmaszeretettől és az egymás iránti szolidaritástól a jövő század erdésze sem engedhet.” Majd 2005-ben így folytatta: „Erősítsék az összetartozás tudatát és érzését az erdészek között, mert az erdészet történetében talán soha olyan szükség erre nem volt, mint most.”

És maga az Ember... Színes egyéniség, aki családját rajongásig szerette, akinek nagyon fontos volt testvérei véleménye, lányai sikere, családjának békéje és biztonsága. Egész életében szellemi teljesítményét a sport nélkülözhetetlen fontos háttérrel egészítette ki. Barátaival, kollégáival szívesen találkozott az élet feszültségét feloldó kötetlen eszmecserékben. Szellemes, szuggesztív egyéniség volt. A Selmeci Szellem igazi képviselője.

Tisztelt Elnök Úr!

Most már bölcs útmutatásod hiába várjuk! Az Úr elszólított közülünk. A mennyei magasságok erdejéből tekint le ránk, továbbra is erősíts bennünk! Tudjuk, fennmaradásunk egyedüli járható erdei ösvénye csak az lehet, amelyen Te is jártál. Életműved erdészszakmánk és Egyesületünk történetének Aranykora volt.

Köszönünk mindent!

Emlékedet megőrizzük! Isten Veled! Nyugodjál békében!

Országos Erdészeti Egyesület nevében:

dr. Pethő József
elnök

Emlékezés Madas Andrásra

Június 30-án budai otthonában csöndesen elhunyt dr. Madas András vasokleves erdőmérnök és okl. agrármérnök, az MTA doktora, c. egyetemi tanár, ny. miniszterhelyettes, a Széchenyi-díj és több más magas kitüntetés birtokosa, az agrárközélet egykor közismert személyisége.

Egyesületünknek 1956-tól 1979-ig volt az elnöke. Kimagasló egyesületi munkásságáért 1980-ban Bedő-díjjal, 1985-ben tiszteletbeli tagsági díszoklevéllel tüntették ki. A 2003. évi gyöngyösi vándorgyűlés alkalmával pedig – az OEE történetében elsőként és eddig egyetlenként – az „örökös tiszteletbeli elnök” címet kapta.

Magas kort ért meg: nem egészen három hét választotta el 92. születésnapjától. Sopronban a Balfi-úti evangélikus temetőben 1993-ban elhunyt felesége mellett helyezték végső nyugalomra az evangélikus egyház szertartása szerint, népes családjának, barátainak, kollégáinak, tisztelőinek részvételétől kísérvé. Ravatalánál a szakma részéről dr. Pető József, Egyesületünk elnöke mondott búcsúbeszédet.

Egyesületünknek eddigi három leginkább kiemelkedő nagyságú elnöke közül (gróf Tisza Lajos 1875-1898 és báró Waldbott Kelemen 1933-1945 között) ő volt az egyik. Erdészeti politikusaink vonatkozásában pedig ehhez a névsorhoz még dr. bc. Kálmok Bedő Albertet és dr. bc. Kaán Károlyt is hozzátéve, ott van a sok kiváló egykori kolléga közül leginkább kiemelkedő öt államférfi között – azzal a megjegyzéssel, hogy a XX. század második felének legnagyobbja ő volt ezen a téren.

Az említett személyiségek mind-egyikének közös vonása volt a szakma és az ország határain messze tekintő nemzetközi látókör és a történelmi megalapozottságú, perspektivikus gondolkodás. Közös vonásuk az is, hogy életükben mindannyian nemzetközi ismertségnek és megbecsülésnek örvendtek.

Dr. Madas András közéleti eredményeinek értékét tetézi az a körülmény, hogy olyan történelmi korban kellett tevékenykednie, amelyben az ágazati politikák és a civil szervezetek fölöttébb szűk térben mozoghattak. A totalitárius rendszer mindenki számára megszabta a te-

endőit; azon túl egyéni politikai elképzelések, ambíciók kifejtésére nem sok lehetőség maradt. Különösen vonatkozott ez az erdészetre, amelyre az 1945-ös rendszerváltás után a hatalom még jó ideig sanda bizalmatlansággal nézett.

Dr. Madas András mozgalmas életútjának, kimagasló eredményekben gazdag munkásságának alaposabb ismertetése külön monografikus kötetet igényelne. Külön-külön kellene ismertetni életének olyan oldalait, mint: a műszaki mérnök, az egyesületi és MTESZ vezető, a tudós, a politológus és történész, a környezetvédelem hazai úttörője, az agrárius, a sportember, a Muck-Madas erdőmérnök dinasztia tagja és családapa stb. Mindezt érdemben kifejteni egyetlen cikk keretében nem lehet, kurtán összezsapni pedig nem érdemes.

Ezért azt a megoldást választottam, hogy abból a munkásságából adok ízelítőt, amelynek révén bel- és külföldön leginkább és a legtöbben ismerték. Ez az agrárpolitika és agrárdiplomácia, esetünkben ezen belül az erdészeti politikára helyezve a hangsúlyt. Ezt megelőzően azonban igyekszem bemutatni egyéniségét és az azt formáló tényezőket, mert a politikát valamiféleképpen, de mindig motiválja a politikus személyisége.

Visszaemlékezésem nemcsak hézagoss, hanem hangsúlyozottan szubjektív is – tehát bárki által vitatható. Én így látam Őt.

A Muck-Madas családja gyökerei a cseh-német határvidéken élő szudétané-

met népközösségig nyúlnak vissza. Nagypapa azonban már soproni erdőmester a XIX. században; édesapja pedig a Temesvár-vadászerdei erdészeti szakiskola tanára volt. (András fia is azon a tájon, Újszentesen született 1917. július 19-én.) A trianoni békeszerződés azonban az iskolával együtt őt is visszavetette a mai országterületre, ahol városi erdőmesterként Sopronban atyja nyomába lépett; ám 1925-ben meghalt. Félárván maradt három kisgyermekét: Andrást, Lászlót és Gabriellát édesanyjuk, Székely Gabriella nevelte tovább Sopronban, szerény anyagi körülmények között.

Életútjának ez a nehéz kezdete egész életre kiható mély nyomokat hagyott Madas András személyiségén: szociális érzékenységet, kemény akaratot és küzdőképességet, hatalmas szorgalmat és munkabírást, a család iránti elkötelezettséget, hívó lelket, az erdő és az erdészet iránti mély hivatástudatot – és kitűnő német nyelvtudást. A tágabb társadalmi környezet pedig azt, amit nem tudok most másként megnevezni, mint sopronisággént: évezredes nyugat-európai kulturáltságot, összetartó familiáris polgári közösséget, etikusságot, a liturgikus burjánzásoktól mentes protestantizmust és konkrét eredményekre, alkotásokra törő tisztes, józan, munkás életvitelt.

Minderre azután az iskolák: az evangélikus líceum, majd a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Soproni (Bánya-, Kohó- és) Erdőmérnöki Kara a sandaságot nem tűrő, de vidám és testvéri közösséget jelentő elmei szellemiségével. Karunk eszmei léggörét ekkor már mélyen ájtatták Kaán Károly erdészetpolitikai ideái; elsősorban az, hogy „csak az állam soha el nem haló kezében van biztos helyen az erdő és annak jövője”.

Tegyük még hozzá az eddigi jellemképhez azt a szintén jellemformáló tényezőt is, hogy Madas András (öccsével együtt) nagy sportember volt egész életében; diákkorában főként atletizált, korcsolyázott, felnőtként pedig lovagolt, teniszezett. Imponáló megjelenésű, magas, sudár, keményre edzett fiatalember lett belőle, és ezt a habitusát sikerült megőriznie szinte élete végéig.

Szálfatermetéhez finom metszésű arc, meleg barna tekintet és kellemes orgánus, tiszta, jól tagolt és hangsúlyozott beszédmodor társult.

Szonett helyett

Madas András emléke

Tűzben s gyötörten kérgesedett fura század
Fia, élete erdei becs és alázat.
Korának kapós Christene mérte, s amit tett,
Utódi örök: erdeidért te is úgy tedd!

– Dicső babérja, hervatag tölgykoszorúnkból
Villan levél még? ... – Száll-e bibéhez a hímpor,
Foganva újra táltosi látni tudókat,
S vetni belőlük méla sorába gubóknak?

Hány született meg, százada, kaáni magaslat,
Ahol tucatnak érzik a szellemi öt-hat,
S majdani kincsek vesszeje sarjad a gyökről? ...

Sarat tapos még, ködbe mosódik alakja
Az újnak, érik, tisztul a hangja: kiforjra
A zsongásból érdeme symphoniáját.

Apatóczy István

Az utolsó felvétel Madas Andrásról. 90. születésnapján köszönti Pethő József elnök és Pápai Gábor főszerkesztő

Kitűnő fizikai adottságai ugyancsak átlagon felüli veleszületett szellemi képességekkel társultak, úgymint: éles megfigyelőképesség, logikus analízáló és szintetizáló képesség, képzelőerő, ötletesség, intuíció, kiváló kifejezőkészség. Sok embertársunkkal szemben nemcsak nézett, hanem látott is, és meglátta egy-egy társadalmi jelenségben azt is, amit sokan mások nem láttak meg. Ma már, halála után, bizvást nevezhetjük mindezt együtt zsenialitásnak.

Az a vezetésre született személyiség volt, akit manapság karizmatikusnak szokás nevezni. Aki kapcsolatba került vele, azonnal személyi varázsának hatása alá került. Elég volt egy programban feltüntetni a nevét, és máris tódultak a kollégák a rendezvényre. A hivatalos hatalom soha nem nevezte annak, mégis spontán módon az erdészet szellemi vezérévé vált negyed évszázadra, akire a szakma hallgatott és akit követett.

A magánéletben elegáns, szellemes, belső derűvel és jó humorérékkel is megáldott, kellemes társalgó volt, aki egy-kettőre a társaság középpontjává vált. Tudta értékelni az élet szerény örömeit is: szakestélyeket, baráti találkozókat, egy kis borozgatást-nótázást-táncolást.

Erdőmérnöki oklevelének 1940-ben történt megszerzése után a fiatal Madas András oly sok más kortársához hasonlóan legott Kárpátaljára került, a bécsi döntés után az anyaországhoz visszacsatolt területre, a bustyházai (állami) erdőigazgatóság kötelékébe. Itt előbb egy ideig a központban dolgozott, majd a felsőszinevéri erdőhivatal vezetője lett.

A napi – sok műszaki feladattal megtűzdelt – termelőmunka mellett itt újabb személyiségformáló behatások érték a

még plasztikus fiatalembert. Belekerült egy olyan szűkebb szakmai közösségbe, amelyet azután csak úgy neveztek később is: a kárpáti magyar erdészek. (Lelke mélyén az is maradt mindhalálig.) S maga a pompás kárpáti környezet, hegyeivel-havasaival, kristálytisztá folyóival, patakjaival, tavaival, nagyszerű fenyveseivel, bükköseivel.

S a kárpáti emberek, a ruszin favágók és más erdei munkások, akikkel Madas András – az ország másik végéről érkezett magyar léte – kitűnő kapcsolatot tudott kiépíteni. (Olyannyira, hogy amikor fél évszázaddal később visszalátogatott a közben Kárpát-Ukrajnává változott egykori munkaterületére – nagy szeretettel üdvözlötték még élő munkatársai, ismerősei.)

Ez lett a veszte. Mert amikor 1944 őszén közeledett a front állomáshelye felé, sok magyar kollégájával ellentétben nem vonult vissza az anyaországba, mondván: ő a ruszin lakosság ellen nem vétett semmit, őt az emberek szeretik, nem lehet bántódása.

Az emberek nem is bántották, még hajszálát sem. Ám a megszálló szovjet hatalom, mint idegen magyar állampolgárt „elkapta”, s egy-kettőre a hírhedtté vált szolvyvai gyűjtőlágerben találta magát. Utána pedig egy emberekkel zsúfolt marhaszállító vagonban, amely kelet felé vette az útját és jószerével meg sem állt a Közép-Uralig, a Tura-folyó vidékén felállított fogolytáborig.

Az ott főként fakitermelő munkával eltöltött két év újabb nagy iskola volt Madas András számára. Végigjárta a keserű fogolysors, az embertelen szenvedések sötét bugyrait, de éles elméje még ezek között a körülmények között sem kap-

csolt ki. Jól elsajátította az orosz nyelvet, és jól megismerte az orosz embereket, észjárásukat, a szovjet hatalom természetrajzát, működési mechanizmusát. A szovjet lágerben kényszerű módon szerzett tapasztalatoknak azután jó hasznát vette később, mint tervhivatali tisztviselő, majd agrárdiplomata, amikor sokat kellett tárgyalnia szovjet partnerekkel, vagy azok oldalán nemzetközi fórumokon.

Két évi fogság után, 1947-ben tudott hazatérni. Először a MÁLLERD zalaegerszegi igazgatóságának központjában a műszaki osztályon kapott munkát. Ott azonban nem sokáig tevékenykedett, mert egy szakszervezeti tanácskozáson bátor és okos felszólalására felfigyelt Vas Zoltán, a magyar gazdaság korabeli legfelső irányítója. Vas éppen akkoriban állított fel az Országos Tervhivatalban egy erdészeti csoportot az I. öt éves terv ugrásszerűen megnövekedett erdészeti feladatainak intézése céljára. Az akkor még mindössze 32 éves Madas ennek a kitűnő szakemberekből összeállított öt fős csoportnak lett a vezetője.

Ez a váratlan fordulat meghatározónak bizonyult Madas András életének további alakulása szempontjából. Bekevert a gazdaságpolitikai elit körébe, és megnyílt előtte nemcsak az ország, hanem ami még fontosabb volt: a világ.

Mindjárt 1948-ban részt vett az európai népi demokratikus országok erdészeti képviselőinek szófiai kongresszusán, amely lefektette a szocialista erdőgazdálkodás alapelveit. (Kimondta például, hogy az évi fakitermelés mértéke nem haladhatja meg az évi növedék mértékét, vagyis rablogazdálkodást folytatni nem szabad.) 1949-ben részt vett a Helsinkiben megrendezett III. Erdészeti Világkongresszuson, amely – sok tanulsága mellett – rádőbben-tette, hogy ha helyt akar állni új beosztásában, akkor sürgősen tárgyalóképes szinten meg kell tanulnia angolul is. (Németül és oroszul már jól beszélt, de franciából sem lehetett „eladni”.) Megtette.

Ettől kezdve ez a sokoldalú nyelvtudása lett sikereinek egyik legfőbb tényezője, mert önállóan, tolmács nélkül tudott utazni-tárgyalni a világban, a nagy nemzetközi fórumokon. Azzal, hogy szinte minden delegátussal az illető által beszélt nyelven tudott társalogni, továbbá a beszerzett dokumentációkat azonnal és önállóan tudta tanulmányozni, feldolgozni – óriási tekintélyt és népszerűséget szerzett magának a nemzetközi körökben. 1954-től, amikor megalakult az erdészet és faipar egyik – a FAO mellett – legfontosabb nemzetközi szervezete, az ENSZ Európai Bizottságának Fabizottsága, erre a fórumra is Madas

utazott ki minden évben Genf-be. Helsinkit követően pedig (az indiait kivéve) 1972-ig valamennyi erdészeti világkongresszuson részt vett.

Nemzetközi kapcsolatainak köre tovább bővült akkor, amikor az Országos Tervhivatalban is továbblépett, és a Mezőgazdasági Főosztálynak előbb vezetőhelyettese, majd vezetője lett. (Azért, hogy ezt a fontos beosztást minél jobban el tudja látni, 1957-ben a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen a mezőgazdasági mérnöki képesítést is megszerezte, mégpedig kitüntetéses vörös diplomával.)

Mindez oda vezetett, hogy Madas óriási áttekintésre tett szert a nemzetközi agrárpolitika és azon belül természetesen az erdészeti politika területén is. Az agrárpolitika kapcsolódásain keresztül pedig óhatatlanul bepillantott a politika más fontos területeire is.

Velegyőzője volt nemzetközi munkájának, hogy a kapcsolatok lebonyolításában is jártas diplomatává tudta fejleszteni magát. Nagy érzékkel tudott játszani a politikai tárgyalások sokárnyalátú húrjain. Imponáló határozottsággal és rutinnal tudta levezetni a nagy nemzetközi rendezvényeket. Kitűnő érzékkel tudta megelőzni, vagy már kezelni az esetleg bontakozó ellentéteket. Itt vette jó hasznát például a szovjetek gondolkodásmódja már említett ismeretének.

Ami fő témákat, a magyar erdészeti politikát illeti, Madas András abban különbözött nagy elődeitől, hogy azok elsősorban „belülről”, az ország erdészeti viszonyaiból kiindulva határozták meg az erdészeti politika prioritásait egy-egy korszakra. Madas viszont – akinek még nem is volt módja harmincas éveinek elejéig számottevőbb időt dolgozni a közszolgálatban – „kívülről”, a nemzetközi tendenciákból vezette le ágazati politikánk céljait és teendőit. Ezek azonban harmonikusan találkoztak rendszerében azokkal a Kaáni eszmékkel, amelyeket még a soproni egyetemi padokban szívott magába.

A belső indukáltságú és a nemzetközi szférából leszűrt politikai eszméknek ez a szerencsés találkozása oly világossá és erőssé tette a magyar erdészeti politika elvi alapjait, hogy szinte azonnal teljes társadalmi elfogadottságra talált, és ez a stabilitás még napjainkban is érezteti a hatását. Bizonyítja ezt pl. a rendszerváltás utáni két erdőtörvényünk társadalmi és parlamenti vitája, amikor is az alapkérdésekben gyorsan létrejött a konszenzus a különböző nézetű társadalmi körök között.

Madas az '50-es évek elején a fejlett nyugati országok példáján le tudta mér-

ni, hogy a II. világháborút követő ún. helyreállítási periódus lezajlása után, a társadalmi jólét fellendülésével párhuzamosan miként kerülnek előtérbe az erdővel kapcsolatos rekreációs igények. Így amikor az erdők multifunkcionalitása dolgában rendet vágott a hazai meddő viták dzsungelében (volt, aki tucatnyi funkciót kívánt felsorolni), Buenos Aires-ben 1972-ben a VII. Erdészeti Világkongresszuson a nemzetközi szakmai közvélemény ellenvetés nélkül fogadta el az erdők hármas funkciójáról szóló előterjesztését. Madas András ezzel Kaán Károly politikáját továbbfejlesztette, kiteljesítette és az erdészeti világpolitika rangjára emelte. Magyarország az erdészeti világkongresszusokon hasonló sikerrel csak 1936-ban szerepelt – akkor is azért, mert Magyarországon bonyolították le a kongresszust.

Madas erdészeti politikai alkotásai közül behatároltabb időtartamúnak tűnik a „fagazdaság” fogalmának kidolgozása és gyakorlati alkalmazása (mivel látszólag a centralizált terveződéshoz kapcsolódott). Magát a fogalmat tulajdonképpen nagy elnökelődje, *báró Waldbott Kelemen* használta először, legjobb tudomásom szerint még 1942-ben. Valószínűbb, hogy Madas a fogalom hivatalos bevezetésének gondolatát *Erdei Ferenc* egykori földművelésügyi minisztertől merítette, Erdei „élelmiszergazdaság” fogalmának analógiájára.

Madas elképzelése szerint a korabeli népgazdasági tervezésben – vagyis első lépésben makrogazdasági szinten – az erdészetet, a fafeldolgozást, s a fa bel- és külkereskedelmet „fagazdaság” című szó alatt egységes tervezési blokkba összevonva kell kezelni. Ez tulajdonképpen két célt szolgált volna.

Az egyik annak a félgyarmati helyzetnek a felszámolását célozta volna, ami az '50-es évek elejéig jellemezte a magyar helyzetet, s amit egyrészt a fanyersanyag exportálása, a másik oldalon pedig a faalapú félkész- és késztermékek külföldről való behozatala jelentett. Más megfogalmazásban: a hazai fanyersanyag hazai feldolgozásának megvalósítását, a lehető legnagyobb mértékben. Tulajdonképpen ez volt a vertikális termelési szerkezet kialakításának elméleti alapja.

A másik – érthető módon kevésbé hangoztatott – cél az lett volna, hogy az erdőből kitermelt fából annak a végfelhasználóig megtett vándorútja, vagyis a feldolgozás és a forgalmazás során kivethető hasznóból minél több maradjon az őstermelőnél, az erdészetnél, és az

így visszaforgatható legyen az erdő és az erdészet javára.

A *Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, s vezetőitársai által képviselt élelmiszergazdaság-eszme még ennél is messzebb ment volna. (Ennek a csapatnak volt a tagja Madas András is 1972-től miniszterhelyettesként, s főleg a MÉM nemzetközi kapcsolatainak rendbetételével foglalkozott agrárdiplomataként.) A csapatnak a politika felső szféráiba vezető szálát *Febér Lajos* miniszterelnök-helyettes jelentette.) E szerint az elképzelés szerint a meglehetősen autonóm élelmiszergazdasági blokkba még az ágazat finanszírozásában részt vevő pénzintézeteket is be kívánták volna vonni.

A minisztériumnak az agráripari kombinátokig, Madasnak 1974-ben a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát létrehozásáig sikerült eljutnia. S mindez tulajdonképpen még az 1968-as gazdasági reform, az „új mechanizmus” agráriumon belüli megvalósítását jelentette. Ekkor azonban ez a gazdaságpolitikai irányvonal olyan nagy társadalmi-politikai ellenerőkkel, olyan erős ellenérdekeltséggel került szembe, hogy bukni kellett. A hazánk felett is politikai főfelügyeletet gyakorló Szovjetunió is inkább a KGST-n belüli elaprózott munkamegosztás fenntartásában (a KGST komplex programjának megvalósításában) volt érdekelt, mintsem a befolyási övezetébe tartozó kelet-európai országok szovjet mintájú belső berendezkedését lazító lépések eltűrésében. (Ámbár nem egy szovjet vezetőnek nagyon tetszett az, ami a magyar agráriumban végbement.)

A Dimény-csapat tagjaként tehát Madas András is elbukott a gyakorlati politika mezején pályafutásának ebben a szakaszában, mert túlságosan nagy és bonyolult hatalmi játszmába keveredett. Sorsa ebben hasonlított nagy elődjéhez, Kaán Károlyéhoz, aki szintén alkotóereje teljében, ötvenes éveinek vége felé kényszerült nyugállományba vonulni. De hasonló volt a folytatás is. Egyik politikus sem állt le hobbikertészkedni; kapacitása, szellemi energiája ezt nem engedte. Gyakorlati lehetőségeik lezárultak, de elméleti síkon még lehetett alkotni, bizonyára a valamikori megvalósíthatóság reményében. Még kettejük további útjának iránya is hasonlóságot mutat: a természet-, illetve környezetvédelem került munkálkodásuk középpontjába, mint a jövő egyik legnagyobb problémája és feladata.

Mielőtt azonban Madas továbblépett volna az elmélet mezején, egy eléggé ter-

jedelmes, 292 oldalas könyvben összefoglalta mindazt, amit tudott és fontosnak tartott lefektetni eddigi munkássága köréből. Ez volt az 1978-ban megjelent „Erdészeti politika” című könyve. Ennek ismertetése és értékelése külön tanulmányt igényelne, több okból is. Például azért, mert megjelenése óta eltelt több mint 30 év, és értékelni lehetne-kellene, hogy mi valósult meg Madas bőven alkalmazott prognózisaiából, és mi nem. S mivel eddig az egyedüli politikus volt a szakmában, aki matematikai módszereket, a lineáris trendszámítást alkalmazta a prognosztikájában (s egyáltalán magát a tudományos jövőkutatást, a prognosztikát az erdészeti politikában), ez egyben azt is megmutatná, hogy alkalmazhatók-e sikerrel matematikai apparátusok az erdészeti politológiában.

Madast érzelmileg feltehetően erősen megsebezte 1975 októberében történt váratlan és közönséges stílusú nyugdíjazása. Érzelmeit azonban mindig hatalmas önuralommal tudta magába fojtani. Amikor azonban 1979-ben az OEE elnökévé történő ismételt megválasztásához, az erre történő jelöléséhez sem adta támogatását a politika, úgy érezhette, hogy tanácsosabb, ha az agráriumból nyugodtabb területre vonul vissza. Évekig a vízügyi kutatás területén tevékenykedett, ahol felhasználták nemzetközi látókerét, nyelvtudását különféle dokumentációk készítéséhez. (Odakerülésében talán szerepet játszott *Hibbey Albert* jóbarátja is, aki hosszú ideig a Vízügy erdészetének területén dolgozott.) Életének ez a néhány esztendeje még megismerésre vár. Szórványos korabeli szóbeli megnyilatkozásai szerint jó kollektívára lelt ott. A vízügy területén szerzett újabb tapasztalatai segítették őt a környezetvédelem terén folytatott kimagasló munkásságában.

Az évek múlásával egyre ritkulnak nyilvános szereplései. Utóbb kiderült azonban, hogy egyáltalán nem tétlenkedett ez alatt az idő alatt sem. Visszatekintett pályafutására, családtörténettel is foglalkozott, és „Öt generáció a XX. században a Kárpát-medencében. Feljegyzések, levelek, visszaemlékezések” címmel több vaskos kötetre rúgóan megírta emlékiratait. Az írásmű szigorúan családjának belső használatára készült, de egy-két személyéhez közelebb álló barát esetenként itt-ott belepillanthatott a kötetek egyik-másik részébe. Kiderült, hogy messze többről van szó, mint önéletrajzról, családtörténetről. Hanem tulajdonképpen a XX. század – főleg második felének – szakmatörténetéről is, számos összefüggésben tárgyalva a tör-

ténelem általános menetével, s a szakmai közvélemény előtt ismeretlen információkkal jócskán megűzdelve.

Ezeknek a köteteknek az elkészítését közbevetőleg csak azért említem meg, mert több évi hatalmas munkával, kiterjedt forrásanyagra építve készültek akkor, amikor Madas András már a 80-as éveiben járt. Ez a mű is bizonyítja óriási munkabírását, szinte kiapadhatatlan alkotói energiáját. (Egyébként is ismert a memoárirodalom fontos szerepe a történelemírásban.)

S roppant energiáját, munkabírását bizonyítja még valami, amire valóban senki sem számított: 82 éves korában, 1999-ben rukkolt ki „Erdészeti politika a piacgazdaság viszonyai között” című 206 oldalas (A/4 formátumú) nagy művével.

Mások ebben a korban már – ha egyáltalán megérik – inkább a sírhelyük elkészítésével vannak elfoglalva, nem a szakmai jövő mérlegelésével. Ezzel szemben Madas András, szokásához híven bőséges forrásanyagra alapozva azal foglalkozik hosszú-hosszú oldalakon át, hogy mit lehet és kell tenni a XXI. században a magyar erdők érdekében.

Ez a pompás műve is részletes elemzést igényelne, de sajnos csak kéziratként

kis példányszámban került kevesek kezébe. Csupán annyit: tudatosan-e vagy sok évtizedes munka hatásaként tudat alól eredve, de Madas ismét „kivülről” közelít a magyar erdészeti felé akkor, amikor a III-V. fejezetben egy európai, sőt világméretű erdészeti politika kibontakoztatásának lehetőségeit és korlátait fejtegeti. Óhatatlanul XVI. Benedek pápa idén júliusban aláírt új enciklikája jut az ember eszébe. Az egyházfő is nemzetközi, kvázi már nemzetek fölötti politikával, az abba beépített szabályozó-ellenőrző rendszerrel kívánna felvenni a harcot a globalizáció súlyosan negatív társadalmi hatásaival szemben.

Madas András írása is azt sugallja, hogy a lokalizmus (pl. nemzeti erdőprogramok sorozata) nem elég a globalizmussal szemben, hanem egy világméretű erdészeti politikára van szükség; európaira mindenképpen. A „gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” elvet úgy lehet érvényesíteni, ha a helyi cselekvéshez egy globális politika nyújt segítséget.

Ezért ne csak dr. Madas Andrásra, szeretve tisztelt örökös tiszteletbeli elnökünkre gondoljunk időnként, hanem arra az értékes szellemi örökségre is, amit reánk hagytok.

Dr. Király Pál

A XX. század második felének legmeghatározóbb erdésze volt

Iskolái:

Soproni Evangélikus Líceum, József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara (1935-1940), Gödöllői Agrártudományi Egyetem Agrárközgazdász Szak (1953-1958)

Szakmai pályafutás:

1940-44: Kárpátalja

1945-47: hadifogság

1947-48: Zalaegerszegi Erdőgazgatóság Építésvezetőse

1948-49: MÁLLERD Kp. Műszaki Főosztály vez.

1949-72: Országos Tervhivatal – osztályvezetőjeként irányítja azt a csoportot, amely kidolgozza a magyar erdőgazdálkodás hosszú távú fejlesztésének alapjait – megteremtve ezzel annak szervezeti kereteit, kutatóhálózatát, oktatóbázisát, szakmai utasításait, extenzív és intenzív szakaszait, a hazai faellátás rendjét, erdészeti és faipari integrációját.

1972-75: MÉM miniszterhelyettesként a Nemzetközi Ügyek kinevezett referense

1975: nyugdíjazás

Diplomácia:

Angol, német, orosz nyelven felsőfokon, francia nyelven középfokon tárgyal.

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Fabizottságának 1970-73 között alelnöke, 1973-76 között elnöke. Az 1972. évi VII. Erdészeti Világkongresszus (Buenos Aires): az erdők hármaskörének megfogalmazása és világrangra emelése az ő nevéhez fűződik. Közép-Európa térségében az erdőgazdálkodással és fafeldolgozással kapcsolatos kérdésekben véleménye meghatározó.

Tudományos munkássága és szakírói tevékenysége:

Okleveles erdőmérnök és agrárközgazdász, címzetes egyetemi tanár, 1970-ben akadémiai doktori tudományos fokozat. Jogos várományosa volt az MTA tagságának elnyerésére, melyet a korhatár előtti méltatlan nyugdíjazása körüli események megakadályoztak.

Munkái:

– 1974: A világ fafogyasztása, trendek és prognózisok

– 1978: Erdészeti politika

– 1985: Ésszerű környezetgazdálkodás a mezőgazdaságban

– 1999: Erdészeti politika a piacgazdaság viszonyai között

Az életműért 1998-ban megkapja a Széchenyi-díjat.

Az Országos Erdészeti Egyesületben:

1940-2009: 69 éven keresztül tagja az OEE-nek

1956-79: 23 évig elnöke az OEE-nek

1980-ban: a Bedő Albert emlékérem kitüntetettje

1985-ben: az OEE Tiszteletbeli Örökös Elnöke

Búcsúzó Dóditól

Engem most a hozzá kötődő baráti kapcsolat készített arra, hogy életpályájának egy nagyon fontos, az erdészet-történet számára is jelentős, az eddigi írásokból valahogy kimaradt elemét megörökítem.

A baráti kapcsolat jegyében most elsőként a soproni Ev. Líceum Deákkúti cserkészcsapatának egykori kis cserkésze tiszteleg a csapat egykori őrsvezetője előtt. A balek írja ezt, aki Firmájáról, egyben keresztapjáról, majd az ötvenes években hét éven át beosztottjaként közvetlen főnökéről emlékezik.

E több mint 70 éves időszak legnehezebb éve 1950 volt, amikor az Országos Tervhivatalban a módosított első öt éves terv előkészítésén dolgoztunk. Élete írásos emlékeinek hézaga ehhez az évhez kötődik.

A Tervhivatalban nem kellett tanulnunk országos mértékben gondolkodni. Rá kellett döbbernünk arra, hogy az egész szakma, a magyar erdészet jövője jelentős részben a mi munkánktól függ. Tudtuk, hogy a háború utáni években végzett túlhasználatok után visszamaradt nagy kiterjedésű felújítatlan vágásterületek beerdősítése elsődleges feladatnak minősül, ami a fakitermelés csökkentését is szükségessé teszi.

Az 1949. december 10-én jóváhagyott eredeti öt éves terv 1950. évi előirányzatai a követelménynek megfelelő feladatokat, 11 200 kat. hold régi vágásfelújítást, 11 450 kat. hold üzemi felújítást és csak 1,6 millió m³ fakitermelést írt elő. A Tervhivatal már az előző három éves terv utolsó évére, 1949-re is – a háborús évek túlhasználatához képest – a fakitermelés számottevő, 1,5 millió m³-re való csökkentését írta elő. Akkor ez a tendencia számunkra teljesen megnyugtatónak tűnt.

Rákosinak azonban a fakitermelés ismétlődő csökkentése szemet szúrt. Így – emlékezetem szerint – 1950 áprilisában, alig néhány hónappal munkába állásunkat követően, derült égből villámcsapásként ért bennünket az OT elnökének, *Vas Zoltánnak* a közlése, mely szerint Rákosi a módosított első öt éves terv fakitermelési keretszámát 1950-től 1954-ig 3,4 millió m³-ről 4,5 millió m³-ig emelkedő ütemben írta elő, s a tervet ennek megfelelően kell kidolgoznunk.

Ekkor *Madas Andrásnak*, az akkor 33 éves fiatal embernek, az Országos Tervhivatal 1949 végén általa szervezett, négy erdőmérnökötől (*Sopp László, Bobok László,*

Halász László és jómagam) álló erdészeti osztály vezetőjének volt annyi bátorsága, hogy szembeszálljon az akkori félelmetes politikai hatalommal. A fakitermelés növelésére vonatkozó követelés megvitatása céljából az erdőgazgatóságok kiváló főmérnökeinek és az erdőrendezősek vezetőinek részvételével – azonnali intézkedésként – országos eszmecsere-sorozatot szerveztünk. Ennek tapasztalatai alapján az OT elnöke részére írott feljegyzésben kifejtettük, hogy

– országos erdőleltár nem áll rendelkezésre, az erdőknek csak kb. 25%-ára van üzemterv, így nincs megbízható adat az ország faállományára és a kitermelhető fatömegre vonatkozólag; ezenkívül az erdők feltártsága is rendkívül alacsony színvonalú, ami a kitermelt faanyag kiszállítást lehetetlenné tenné;

– ezért a fakitermelés növelésére majd csak az erdőrendezés fejlesztése révén az erdők felmérése, a kitermelhető fatömeg megállapítása és a feltártság növelése után kerülhet sor;

– a termelés tartós növelésének biztosítása érdekében azonban addig is nagyarányú erdősítést és új erdőtelepítést kell végrehajtani.

A feljegyzést – jól emlékszem – *Barlai Ervinnek* az Erdőgazdaság-politikai Irányelvek című füzetében megfogalmazott tézise nyomán azzal fejeztük be, hogy – az erdők állapotát figyelembe véve – az előírt mértékű fakitermelést legfeljebb 10 évig lehetne folytatni, azután a bútoraikat leszünk kénytelenek eltüntetni.

Vas Zoltán továbbította feljegyzésünket Rákosinak, amelyre rövidesen megkaptuk a választ. Jól emlékszem, hogy Rákosi a feljegyzés felső jobb sarkára átlós sorokkal a következőket írta: „Az erdészek ne féltsék erdeiket, mert mire azok elfogyának, az amerikaiak jóvátételben szállítanak majd nekünk fát.”

Vas Zoltán, ahogyan a későbbi eredmények igazolták, gyakorlatilag elfogadta érveinket, akkor mégis közölte, hogy a 3,4 millió m³-es fakitermelési előírással nem lehet vitázni, mert a Horthy-rendszer idején is évi átlagban ennyit termeltek ki. Ezért ezt el kell fogadni, de maguk dolgozzanak ki átfogó tervet a károk helyreállítására és az erdőgazdaság fejlesztésére, s ehhez minden támogatást megkapnak.

A probléma megoldásaként a *Gerő Ernő* vezetésével működő Népgazdasági Tanács (NT) 1950. május 11-i, 16. ülésén – az NT titkárának, *Szita Jánosnak* ceruzával írott feljegyzése szerint – Vas Zoltán ja-

vasolta, hogy az NT utasítsa az OT-t és az FM-et, hogy „a fakitermelés 1950. évi, eredetileg 1,5 millió m³-ben meghatározott tervét úgy dolgozzák át, hogy 1950 végére összességében 3,4 millió m³ tömör fa kerüljön kitermelésre.” Ezt az öt éves terv kereteiről szóló 276/16/1950. számú „Szigorúan titkos” NT határozatban rögzítették is. Így Rákosi követelését Vas Zoltán – Madas András érvelése nyomán – csak 1950-re érvényesítette.

Ezt követően a munka és a Tervhivatalon belüli vita a Vas Zoltánhoz intézett korábbi feljegyzésben megfogalmazott szakmai elveknek és céloknak megfelelően folytatódott. Ennek eredményeként a Népgazdasági Tanács – az FM előterjesztése alapján – az 1950. május 18-i, 17. ülésén 312/17/1950. NT szám alatt határozatot hozott az erdőgazdaság fejlesztéséről és szervezéséről. Ebben – többek között – előírta, hogy „A helyes erdőgazdálkodás megteremtése érdekében pontosan meg kell ismerni az ország élőfakészletét és évi növedékét. Ennek alapján el kell készíteni a hosszúlejárati üzemterveket és az utóbbi alapján meg kell állapítani évről évre a vágható fatömeget.”

Az előkészítő munka befejeztével 1951. május 20-án életbe lépett az 1951. évi II. törvény a módosított első öt éves tervről. A törvény ugyan a fakitermelés mértékét nem számszerűsítette, de az OT tervdokumentuma szerint „A fakitermelés évi előirányzata (1951-től 1954-ig) 3 000 000 m³, ami mintegy 600 000 m³-rel haladja meg a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható növedéket. ... A tervidőszak folyamán, a pótlásokat is beleértve, kerekén 570 000 kat. holdon végzünk erdősítést. Ennek keretében felszámoljuk az elmúlt rendszerből itt maradt felújítatlan vágásterületeket, évről-évre újraerdősítjük a vágásterületeket. Új erdőt az eredeti öt éves tervben előirányzott 50 000 kat. hold helyett 80 000 kat. holdon telepítünk.”

Így Madas András bátor kiállásával sikerült megakadályozni a háborús pusztításokat tetéző 3 millió m³-es fakitermelést. Emellett a tervben előírt, minden korábbi elképzelést felülmúló erdősítési programmal új távlatokat és új korszakot nyitott, amelyet később „az erdőművelés aranykorá”-nak neveztek el.

Ez az akkori körülmények között, amikor Gerő Ernő a kerületvezető erdészek részére szolgálati fegyver engedélyezését kérő előterjesztésünkre azt a választ írta, hogy „Fasisztáknak fegyvert nem adunk!”, rendkívül nagy eredménynek számított.

Halász Aladár

Egy munkatárs és barát emlékezése

1960 április végén *Halász Aladár* főnökömmel az Országos Erdészeti Főigazgatóság (OEF)-ről, kezemben *dr. Balassa Gyula* miniszterhelyettes áthelyezési határozatával, gyors lépésekkel haladtunk az Országos Tervhivatal (OT) München Ferenc utcai székháza felé. A pár perces úton tudtam meg áthelyezésem indokát és legfontosabb feladatomat; minél több pénzt, beruházási forrást járjak ki szakmánknak!

A hivatalban *dr. Madas András* erdőmérnök, agrárközgazdász fogadott bennünket, aki akkor a Mezőgazdasági Főosztály helyettes vezetője volt. Rövid beszélgetés után bemutatott a főosztály dolgozóinak, akik barátságosan fogadtak. Összeismertetett a legfontosabb kapcsolódó ágazatok szakértőivel – ahol szükségét látta, a főosztályvezetőkkel is.

Május 2-án megkezdtem tervhivatali szolgáltatást, ami csak 19 év után szakadt meg. Már az első hetekben meglepett az a nyugodt légkör és magas koordinációs igény, ami Madas András környezetét, de lényegében az egész hivatalt jellemezte. Tárgyalási, értekezletvezetési stílusára a közvetlenség volt a meghatározó, ami partnereire is rákényszerítette ezt a módszert. 13 évi együttműködés alatt hangos véleménykifejtést tőle nem hallottam, annak ellenére, hogy a terveclokat megalapozó egyeztetések során az ágazatok képviselői között erős (harcos) érdekütközések voltak. A pénz ugyanis – az igényekhez viszonyítva – mindig kevésnek bizonyult. Elvárta, hogy a fát importáló és felhasználó ágazatok szakértőivel folyamatos munkakapcsolatban legyenek. Évente csak így érthetjük el, hogy szakmai előirányzatainkhoz – az erdőtelepítésekhez, az erdőszlakások tömeges építéséhez, az útépítéshez, az iparfejlesztésekhez a szükséges beruházásokat a hivatalvezetés biztosítsa. Akkor 2 millió Ft értékhatár felett minden beruházást külön soron – gazdaságossági számítással alátámasztva –, a népgazdasági tervbe beépítve kellett megtervezni.

Munkatársainak nagyfokú önállóságot adott, nemcsak a tervező munkában, hanem a kapcsolattartásban is. Már 1960 második felétől részt vettem az OEF hivatalvezetői értekezletein, amit *dr. Balassa Gyula*, majd *Földes László* vezettek. A minisztériumban folytatott megbeszélésekről mindig csak rövid

Madas András vezette Mezőgazdasági Főosztály az 1960-as év második felében.

szóbeli tájékoztatást kaptam. Segítséget jelentett, hogy az OEF terv-főosztályát a szakmaszerető, széles látókörű *Halász Aladár* vezette.

Közéleti ember volt. Megjelenése, műveltsége, kiváló előadói képessége, nyelvtudása alkalmassá tették a kiemelkedésre, közfeladatok elvállalására, tartós betöltésére itthon és külföldön egyaránt.

Nem ismerte a munkaidőt, de egy-egy nagyobb munkaszakasz végén és András-napkor mindig összehívta munkatársait fehér asztal mellé, ahol még dalra is fakadt a társaság. Nagyon szerette a magyar nótákat, azon kevesek közé tartozott, aki emelkedett hangulatban is szépen tudott énekelni. A mellékelt képet egy ilyen kötetlen összejövetelen készítettem főosztályáról, a Margitszigeten, a 60-as évek második felében.

Rengeteg elfoglaltsága mellett a család összetartását hű társa, Erzsike vállalta, aki – ottlétem alatt többször tapasztaltam – hittel és határtalan szeretettel vitte ezt a terhet. Diplomáját gyakorlatban nem hasznosította, szinte egyedül nevelte négy lányát. Végül összeropant fáradalmi alatt, de akkor már mellette volt férje.

Madas András nagyformátumú, európeér volt. Olyan ember volt, aki ellenfeivel, de ellenségeivel is európeérként viselkedett. Biztos vagyok abban, hogy korai nyugdíjazása után ezért kapott olyan sok szakmai elfoglaltságot, és lelhetett örömet még az alkotómunkában.

Tőlem 90. életévében az alábbi magánlevélben köszönt el:

„Kedves Géza!

Szeretném megköszönni Neked – életem alkonyán – a közös munkában eltöltött éveket, melyekben mindenkor éreztem szeretetedet, segítő készségedet, kiváló szakmai felkészültségedet. Visszagondolva az erdőszet érdekében kifejtett közös és eredményes munkánkra akkor, amikor helye és ideje volt, nem mondtam el Neked, mennyire hálás vagyok szeretetedért, támogatásodért, hűséges barátságodért. Most, évtizedek távlatából, talán kiérzed soraimból az akkor – kellő időben, kellő súllyal – elmaradt fenti őszinte köszönetemet.

Közeledek a kilencvenedik évemhez, még tudok jární bottal és karonfogva; nincs komolyabb bajom.

Remélem – kedves feleségeddel együtt – viszonylag jó egészségi állapotban, biztonságos, jó elhelyezésben vagytok. A mai bizonytalan, általános helyzetben azt hiszem, a legjobb megoldást választottátok.

Nem várok választ Tőled; csak méltóképpen el akartam búcsúzni Tőled, mint akit legjobb barátaim között tartok számon.

Baráti öleléssel, feleségednek kézcsók

Bandi

(Madas András)”

Lelked nyugodjék békében, a lelkek birodalmában!

Váradí Géza

Az őserdő működése

A magyar erdészekre jelentős nyomás nehezedik a vágásos gazdálkodás kiváltására. A tarvágásokat, végvágásokat nemcsak a természetvédelem nézi rossz szemmel, de a társadalom széles körének rosszallását is kiváltja. A folyamatos erdőborítás mellett szól továbbá az a tény is, hogy az erdőgazdálkodás egyik legköltségigényesebb része a felújítás, melyre ráadásul napjainkban egyre nehezebb megfelelő szakembereket találni. A – többek között – költségtakarékosabb gazdálkodáshoz igyekeznünk kell mindent ellesni a természettől, s amit lehet a természetre bízni. A természeti folyamatok megismerésének legjobb helyszínei az őserdők, de mint tudjuk, nálunk ilyenek már nincsenek. Talán ennek tudható be, hogy a környező országokban folyó, az őserdők működésével kapcsolatos kutatásokról szinte alig tudunk, pedig azok sok tanulsággal szolgálhatnak számunkra is.

A Mozaik Ciklus Konceptió és a monoklimax elmélet

Tanulmányaink során a szukcesszió végállomását, a klimaxot, mint a szinte az idők végeztéig változatlan, statikus állapotot értelmeztük. A *Frederic Clements* által 1916-ban felvázolt **monoklimax elmélet** szerint a vegetációfejlődésnek egyetlen fajkombináció és szerkezet a végállomása, mivel az eredetileg fennálló termőhelyi, klimatikus és a vegetációfejlődésből eredő különbségek fokozatosan maguktól kiegyenlítődnek. E felfogás azonban, mely szerint a szukcesszió során végső soron a makroklimának van csupán meghatározó szerepe, mára már meghaladott.

A tapasztalatok alapján az őserdő nincsen tartós klimax állapotban, hanem folyamatosan és ciklikusan változik a megújulási állapotól az összeomlásig.

Egy ökoszisztémán belül egyazon időben, ismétlődően megjelenő különböző szukcessziós állapotok figyelhetők meg. Ezt a jelenséget 1947-ben *Alex S. Watt* angol ökológus **ciklikus szukcesszióként** írta le.

A még meglévő nagyon kevés közép-európai őserdő beható vizsgálata alapján megállapították, hogy az erdő egyes fejlődési fázisai foltokban, mozaikosan jelentkeznek, ezért e folyamatok

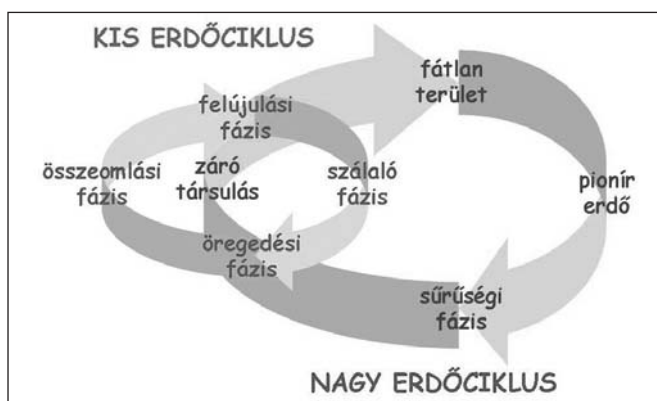
leírása német nyelvterületen a **Mozaik Ciklus Konceptió**, az angolszászoknál pedig a **patch dynamics (folt dinamika)** elnevezést kapta. A koncepciót többek között *Hans Leibundgut*, *Kurt Zuckrigl* és *Jan Fajlinski* munkáinak felhasználásával az 1990-es években *Hermann Remmert* és *Wolfgang Scherzinger* dolgozták ki.

A Mozaik Ciklus Konceptió az erdő fejlődésének, az életterek (élőhelyek) és a populációk fejlődésének a jobb megértését segítő elmélet. Az erdő fejlődése két egymástól elkülönülő részre bontható. Az első, amely az erdőten terület beerdősülésétől a klimax állapot eléréséig tart, s amelyet lineáris fejlődésként is értelmezhetünk, a nagy erdőciklus nevet kapta. A klimax állapotú erdő megújulásának körfolyamata a megújulástól az összeroppanásig pedig a kis erdőciklus. Tehát a folyamat kulcskérdése az erdő megújulása, melynél a lehetséges változatok száma igen nagy.

A természetes bolygatások, mint az erdő fejlődését, a ciklikus szukcessziót kiváltó tényezők

Az erdők fejlődésének mozgatórugói a különböző bolygatások. A bolygatás az erdő fejlődését kisebb-nagyobb mértékben megváltoztató jelentős és elterjedt jelenség. Belső, az erdő fennálló sajátágaiból következő tényezők például a konkurenciaharc a fajok és az egyedek között, illetve különböző stresszhatások, mint például a tápanyaghiány vagy a hosszan tartó fejlődés során bekövetkező táplálék-felhalmozódás. A külső hatásokra bekövetkező változások kiváltói lehetnek biotikus és abiotikus bolygatások, illetve okozója lehet emberi tevékenység is.

Abiotikus bolygatásokat eredményez például a földrengés, tűz, villámcsapás, vihar, hó- és jégtörés, fagy, aszály, árvíz, talajerózió. Biotikus bolygatások alatt a különféle parazitáknak, növényevő rovaroknak és a nagy testű növényevő állatoknak (megaherbivorák) az erdő elemeire gyakorolt hatását értjük. Ember által okozott bolygatások

1. ábra Az erdő fejlődésének egyszerűsített sémája

például az erdőégetés, nevelővágások, fakitermelés, erdei legeltetés, talaj-előkészítés, vegyszerezés.

A Mozaik Ciklus Konceptió fázisai, az őserdő fejlődésének állomásai

A vizsgálatok szerint az őserdő eltérő nagyságú foltjain (mozaikjain) zajló fejlődést az erdő geobotanikai helyzete, vagyis a domborzat, a kitettség, a talajképző kőzet és a vízháztartás, valamint a kalamitások (a különböző típusú zavarások) típusai határozzák meg.

Az egyes foltok eltérő fejlődési fázisban vannak, az egyes fejlődési fázisok térben és időben eltérő összetétellel ismétlődően visszatérnek. Az egyes mozaikelemekben többé-kevésbé azonos korú fák találhatóak. Az őserdő a klimax stádiumban sem állandó, az egyes foltjain a fejlődés körfolyamatának különböző fázisait figyelhetjük meg.

Az erdő fejlődésének következő jól elkülöníthető szakaszai figyelhetők meg: a nagy erdőciklusban: a fátlan vagy ruderalis fázis, az elő- vagy pionírerdő, az átmeneti vagy sűrűségi erdő, a záróerdő, míg a kis erdőciklusban a gyarapodási vagy optimális fázis, az idős vagy terminális, a széteső vagy összeomló, a szálaló vagy egyensúlyi, valamint a fiatal vagy megújulási fázisok.

Az egyes fázisok jellemzői egymástól kisebb-nagyobb mértékben eltérnek.

Ruderalis fázis: Nagyon ritka, csak erős és nagy területet érintő bolygatás (ezt hívjuk katasztrófának) következtében beálló összeomlás után figyelhető meg. Az időtartama is rövid, mindössze 1-2 év. A holtfa tömegesen fordul elő. Jellegzetes a ruderalis növények nagy száma. A pionír fafajok általában gyorsan és jelentős számban jelennek meg a területen. A fejlődő újulat magassága nem éri el a 2 métert. A ruderalis fázisnak az er-

* Órségi Nemzeti Park

dőgazdálkodási fogalomtárból a pusztavágás felel meg, de utóbbiban csak elenyésző mennyiségű holtfa található.

A **pionírerdő fázisban** meghatározó a pionír fafajok jelenléte. A fák kora nem haladja meg a 15 évet, magasságuk az 5 métert, a rudas állomány mellmagassági átmérője 7 cm alatt van. A lombkoronaszint még nem záródott.

A néhány éve tarra vágott és nem felújított erdő képe hasonló, bár ebben alig található holtfa.

A **sűrűségi fázisban** lassan eltűnik a holtfa. A fák magassága eléri a 10 métert. A koronák záródnak. A fák kora 15-75 év között mozog.

A **záróerdő vagy végerdő fázisba** 75-100 éves korában kerül a mozaik. A fák magassága eléri a 20 métert. A záróerdő lombkorona miatt jelentősen csökken a lágyszárúak és cserjék mennyisége. A pionír fafajok előregednek, s helyüket lassan, fokozatosan átveszik az átmeneti és a klimax fafajok.

Ilyenek voltak azok az önerdősült erdők, melyeket az 1950-70-es években szinte mindenütt rontott erdőként véghasználtak, s ebben a fázisban van a szalafi Őserdő erdőrezervátum.

Az **optimális vagy gyarapodási fázisban** a legnagyobb a növedék. A koronaszint teljesen záródott, egyre több a vastagfa, s ismét megjelenik a holtfa. A pusztuló fák döntően az alászorult, vékonyabb egyedekből kerülnek ki. A pusztulás mértéke, s így a holtfa aránya az állományrész sűrűségétől függ. A fák kora 100 és 250 év között mozog. Ez a fázis a növedék maximumának eléréséig tart.

Az erdőgazdálkodás során az ilyen fázisban lévő erdőt véghasználjuk.

Az **idős vagy terminális fázisban** 250-400 évesek a fák. A pusztuló, összeomló fatuzsálemek lékeket vágnak az erdőben. Nagyon nagy a vastagfa aránya, s tovább nő a holtfa mennyisége is. A növedék a maximum

stagnál, s a fázis során körülbelül azonos. A pusztulás mértéke kor- és/vagy bolygatásfüggő, ezért már túlnyomórészt átmérőfüggetlen.

400-600 (900) éves korában jut a mozaik az **összeomlási fázisba**. Egyre több a lék, a pusztuló és a holtfa. A zárt állomány megbomlása következtében sok fény jut a talajra, s ennek hatására nitrogénkedvelő lágyszárúak és erőteljes újulat jelenik meg. Az idős fák csoportosan pusztulnak el. A fázis utolsó, összeroppanási szakaszában már alig marad idős fa az állományrészben.

Szálaló vagy egyensúlyi fázis: a pusztulás, a gyarapodás és a megújulás folyamatosan egyensúlyban van. Az átlagos törzsátmérő csak jelentéktelen mértékben ingadozik. Az idős fák kora 250-600 év.

Az erdőgazdálkodás során szálaló üzemmódban kezelt erdők képe leginkább ehhez a fázishoz hasonlít, de a fákat jóval a természetes előregedésük előtt, 60-140 éves korukban kitermeljük.

Megújulási fázis: Az újulat erőteljes fejlődése figyelhető meg a kiritkult, gyorsan eltűnő idős állományfoltok alatt.

Az erdő megújulása

Az őserdőben a születés és az elmúlás folyamatosan zajlik anélkül, hogy az erdő tér- vagy időbeli folytonossága megszakadna. Az erdő fejlődésében nincsen normális vagy abnormális folyamat, szinte minden lehetséges. Nincsenek éles határok, minden folytonos és átmeneti. A lékek területe az idő folyamán változik, s a ciklus egyes fázisai sem teljesen azonos módon zajlanak. Az egyes fejlődési fázisokból a mozaik, vagy annak egy része visszaléphet az előzőkbe, például bármely fázisból egy nagy területet érintő katasztrófát követően a ruderális fázisba, vagy kis területet érintő bolygatás esetén a szálaló fázisból a megújulási fázisba.

Az erdő fejlődése kapcsán visszatérő kérdés, hogy a folyamat determinált, vagyis előre meghatározott-e, vagy a véletlenszerűség jellemző rá. Az például, hogy egy frissen keletkezett zátonyon mely fűzfajok jelennek meg, csupán azon múlik, milyen faj

van a közelben, melynek a magját repíti a szél vagy hozza a víz hamarabb a növénymentes felületre. Ugyanígy az, hogy magas kőrös vagy bükk fejlődik-e a fagyugos területeken azon mulhat, hogy a megújulási fázisban vannak-e kesei fagyok, s ennek révén a bükk visszaszorul-e a foltból. Az élőhelyek sokfélesége folytán kisebb-nagyobb mértékben az egyes ciklusok lefutása is eltér egymástól.

A folyamatok többsége azonban jól prognosztizálható, ha kellő mennyiségű alapadattal rendelkezünk. Hogy egyazon társulás különböző foltjain mely fajok megjelenése várható, s milyen arányban, meghatározható, az azonban, hogy egy adott helyen mit fogunk egy adott időpontban találni, már a véletlen műve.

A megújulás eltérő formái

Lars Dröföler által 2006-ban felvidéki bükkösökben folytatott vizsgálatok alapján a lékek mintegy 65%-a egyetlen fa pusztulásával keletkezik, további 20% 2-4 elhalt fa területéből adódik. A nagyobb, 600 m²-t meghaladó lékek ugyanakkor az összes lékfelületnek akár a felét is kitehetik. Egy hektárnál nagyobb lékek ugyanakkor csak elvétve alakulnak ki, területarányuk nem éri el az összes lékterület 1%-át sem.

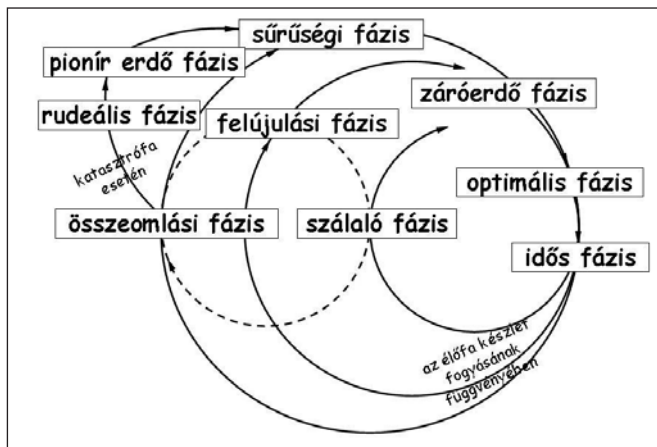
A háborítatlanul fejlődő erdőben a megújulás folyamatának három jellegzetes, ám egymástól élesen nem elválo típusát különíthetjük el.

– Az első esetben az 1-4 elpusztult idős fa helyén kialakult lékben újul az erdő. Ez a kis erdőciklus klasszikus esete. A lékben haranggörbe alakban fejlődik az újulat, ugyanis a környező idős fák a közelükben megjelenő újulat fejlődését jelentősen gátolják. Az optimális körülmények tehát a lék közepén adódnak az újulat számára. A lék létrejöttét követően a megújulási fázist a szálaló, végül az összeomlási fázis követi.

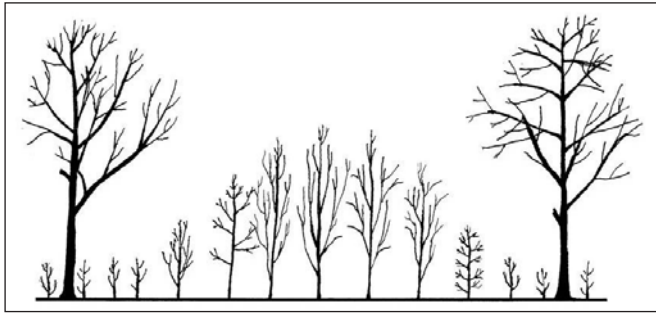
Ha azonban a lék közvetlen környezetében vannak még gyors növekedésre képes középkorú fák is, akkor ezek koronájukkal megpróbálják a léket kitölteni, s így annak területe akár nullára is csökkenhet.

– A második eset, amikor egy kisebb állományrész egyszerre pusztul el. Itt az összeomló állományrész helyén lágyszárúak és cserjék jelennek meg először, majd fölérnek emelkedik a pionír és klimax fafajokat egyaránt tartalmazó újulat, mely aztán sűrűségi, optimális, végül az idős fázisba jut.

– A harmadik alapeset, amikor nagy területen egyszerre következik be az ál-

2. ábra Az erdő fejlődésének állomásai Zukrigl nyomán

3. ábra A kis létkben megújuló állomány haranggörbe képét mutatja

lomány pusztulása. Itt a lágyszárúak és cserjék megjelenését követően először egy döntően pionír fajokból álló állomány alakul ki, melyet mintegy 60 év után lassan leváltanak a klimax fajok. Ezt a sűrűségi, a záró majd az optimális fázis követi.

A különböző fejlődési fázisok térbeli kiterjedése és megoszlása

Az eltérő fejlődési fázisok térbeli kiterjedése a fajösszetételtől és az élőhelytől függ. Minél egyöntetűbb az élőhely, annál nagyobb területet töltnek be az azonos fejlődési fázisban lévő foltok. A foltok mérete a kutatások alapján általában 300-2000 m²-ig terjed.

Az egyes fejlődési fázisok hozzávetőleges területi megoszlása az őserdőkben:

megújulási és fiatal szakasz	– 10-15%
optimális szakasz	– 10-15%
idős szakasz	– 25-40%
szétesési szakasz	– 20-25%
száraló szakasz	– 10-20%

Az újulat

A felvidéki vizsgálatok szerint újulat általában bőségesen jelentkezik, bár elvétve vannak üres foltok is. Az újulat eloszlása egyenletlen, hektárankénti darabszáma 12 ezertől 77 ezerig változik. A bükk mellett mindenhol megtalálhatók a töltelék fajok, a korai és hegyi juhar, a magas kőris, kevés hegyi szil, gyertyán, bibircses nyír, valamint fekete bodza. A töltelék fajok aránya az 50 cm alatti egyedeknél akár 50% is lehet, de 1 m felett már 95% a bükk részaránya, s az uralkodó idős állomány szinte elegendően bükkös.

Az őserdő fajösszetétele folyamatosan változó egyed- és tömegarányt mutat. Létezik egy feltevés, mely szerint az anyaállomány saját újulata megsegítése érdekében elnyomja a többi faját. Ennek azonban inkább az ellenkezőjére találunk példát, a bükk száraz időben sekély gyökérzete révén elszívja a vizet és a tápanyagot a bükk újulattól, mely így elpusztul, míg a kőrisemete az idős bükk

alatt, mélyre hatoló gyökérzete révén túlélheti ezt az időszakot, s így a következő ciklusban felváltja a bükköt. Hasonló folyamatok minden bizonyonnyal például a ligeterdeink tölgyei, kőrisi és sziljei között is megfigyelhetők lennének, s nem csupán a tudomány számára jelentenének eredményt, hiszen a ligeterdők felújítása során hasznos segítséget nyújtanának.

Erdős és erdőtlen területek

Különböző erdőtürelések megtelepedésére Közép-Európában szinte minden terület alkalmas, kivéve az alól csak a szélsőségesen száraz, illetve a tartósan vízzel borított élőhelyek, a magashegységek csúcsai (ahol a fás növényzet számára a vegetációs időszak túl rövid), továbbá egyes, a fás növényzet számára alkalmatlan talajok (pl.: szíkesek) jelentenek. A fentiek alapján Közép-Európa erdőve egy hatalmas erdőterengésként fogható fel, melyből apró szigetekként kukucskálnak ki a különböző okokból erdőtlen foltok.

Hazánk természetes erdőképe a közép-európaiakét elsősorban abból fakadónan tért el, hogy meglehetősen sok, mintegy 23% erdőpusztánk és 15% pusztánk volt, melyek területét a szélsőségesen száraz klíma miatt a fás növényzet már alig vagy egyáltalán nem tudta meghódítani, jelentős volt a vizes élőhelyek térfoglalása is, melyek nagy részén szintén nem él meg a fás növényzet, továbbá, hogy a bükkel szemben nálunk a tölgyek szerepe a meghatározó.

A ciklus időtartama

Az egyes fáknek bár jelentős, de mégiscsak behatárolt élettartamuk van. Az egyes foltok kis erdőciklusának időtartama megegyezik az ott előforduló klimax fajok átlagos élettartamával. Bükkösökben ez mintegy 240 év, az egyes fázisok azonban átfedésben lehetnek, például a szétesési vagy a száraló fázisban már megindul a megújulás. A bükk maximális élettartama 600, a tölgyeké pedig 900 év körül alakul.

Az őserdők néhány további jellemzője

– Ugyan eltérő mennyiségben, de valamennyi fejlődési fázist megfigyelhetjük az őserdőben.

Alkalmanként hosszan tartó fényfázisok fordulnak elő, egyes foltokon a ruderális és pionír fázis akár évtizedekig is tarthat. Ezt nem kell azonnal riasztó jelnek tekinteni, nem jelenti azt, hogy az erdő megújulásra képtelen volna.

– Jelentős talaj menti hőingadozás figyelhető meg, különösen a fátlan fázisban lévő foltokon.

Az egyes mozaikelemek páratartalma jelentősen eltér. A záródott, esetleg többszintes foltokban általában magasabb és kisebb ingadozást mutat, mint a még nem záródott fázisokban.

– Az őserdő jellemzője a természetes bolygatások megléte. Az adott erdőre jellemző bolygatások fajtáját az erdő elhelyezkedése határozza meg, például hegyvidéken meghatározó lehet a lavina szerepe, vagy száraz, meleg termőhelyen gyakoribb a tűz, mint a csapadékos, hűvös erdőben.

– Az őserdő általában színtezett, s megtaláljuk benne a cserje- és lágyszárú szintet is.

– Szinte valamennyi foltban találunk holtfát. A vizsgálatok szerint a holtfa aránya nagy szórást mutat, általában az összes fa tömegének mintegy 10-20%-a, de néha akár 70%-át is eléri.

– A mozaikos szerkezet biztosítja valamennyi erdei faj (például a pionír, de a klimax fajokhoz kötődő rovarokét, vagy az erdei tisztások és a zárt idős állományok jellemző lágyszárúit) életfeltételeit az őserdőben.

– Csak a nagy területet érintő katasztrófászerű bolygatások után találkozunk kiterjedt, többé-kevésbé egykorú foltokkal.

Az őserdő látványa általában idős fák meghatározó jelenlétét mutatja számunkra. Ez abból következik, hogy akár 6-900 évig is élnek klimax fajokaink, s a 80-100 év feletti fák már koros állomány képét nyújtják. Az éppen megújuló foltok nagysága pedig elenyésző a kis erdőciklus folyamán.

Az őserdő-kutatásából származó néhány következtetés az erdőgazdálkodás és a természetvédelem számára

– Mozaik-ciklus koncepció ellenőrizhető és általánosítható.

– Az erdő szukcessziójának, pontosabban a kis erdőciklusnak az időkeretét a klimax fajok élettartama határozza meg.

– Számos fázisában hasonlít a korosztályos erdő az őserdőre, de jelentős különbségek vannak közöttük.

– Az őserdő térbeli szerkezete szinte mindig mozaikos.

– Az aktuális növényegyüttes élőhelyfüggő.

– Gyakori a hosszú megújulási idő. A hiányzó újulat azonban nem mindig és azonnal riasztó jel.

– Az idős fák fogékonyabbak a stresszre, a különböző bolygatásokra és a biotikus támadásokra.

– Az erdőpusztulás nem mindig betegség, zavarás vagy emberi tevékenységből fakadó abnormalitás következménye, gyakran demográfiai okokra vezethető vissza.

– A ciklikus szukcesszió különböző fázisaiban lehetséges a fajok cserélődése. A szétesési és a megújulási fázisban gyakrabban kerülhet sor fajtá változásra, mint az optimális vagy a végfázisban.

– A ciklikus szukcesszió egy-egy fázisának nagy a változatossága, de nem

következik belőle az ökoszisztéma stabilitása.

– Nincs ökológiai egyensúly, hanem deszinkron ciklusok vannak, amelyek sokfélék és előre nem prognosztizálhatóak.

– Az erdőgazdálkodás mindezülig a megújulási és az optimális, míg a természetvédelem a végfázisra koncentrált. A továbbiakban többféle védelmi cél lehetséges és szükséges. Lehetővé kell tenni, hogy az erdei ökoszisztéma szukcessziójának valamennyi fázisa megjelenhessen.

– Ha nem egy pillanatnyi állapotot szeretnénk – különben eredménytelenül – megőrizni, hanem az adott ökoszisztéma sajátos fejlődési szakaszait, nagyobb összefüggő területen van csak értelme a természetvédelmi oltalomnak.

– Az ember a kultúrtájban is rászorul a fiatal és idős (érett) ökoszisztéma jelenlétére. A fiatal ökoszisztémák (ilyenek foghatjuk fel például a szántóföldi kultúrákat, de a rövid vágásfordulójú erdészeti ültetvényeket is) nagy termőképességűek, de nem stabilak. Az érett ökoszisztémák, mint például az erdők kevésbé termelékenyek ugyan, viszont stabilak, nagy a bolygatásokkal szembeni ellenállóképességük.

– A Mozaik Ciklus Konceptió alapján elsősorban bükkös állományokban folytatók vizsgálatok. Hazánk adottságai jelentős területeken eltérnek az átlagos közép-európai viszonyoktól. Kiterjedt tölgyeseink vizsgálata biztos sok szép eredménnyel kecsegtet még akkor is, ha valódi, ember által soha nem háborított őserdők nincsen.

Összehangolt cselekvésre szólít az ENSZ

Befejezte munkáját az ENSZ Erdőforumának két évente megrendezett tanácskozása. A fórumon az ENSZ valamennyi – 192 – tagállama, egyetértett a világméretű, intenzív cselekvés szükségességét illetően, hogy védjék a világ erdeit a számos környezeti veszélytől, köztük az éghajlatváltozástól, az élővilág sokféleségének elvesztésétől és a sivatagosodástól. (A következtetések levonására nem sokkal a közelgő koppenhágai klímátárgyalások előtt került sor, ahol első ízben foglalkoznak majd alapos részletességgel az erdő és éghajlatváltozás összefüggéseivel.)

A fórum erőteljes, eddig példátlan mértékű összehangolásra és fokozott együttműködésre szólított fel, ahhoz, hogy a fenntartható erdőgazdálkodási stratégiák bekerüljenek a megfelelő programokba és folyamatokba, így az éghajlatváltozás, a biodiverzitás, vala-

mint a vízerőforrás-gazdálkodás programjaiba. Felszólította a fórum az egyes országokat, hogy állítsanak össze nemzeti erdőleltárt és a fenntartható módon kezelt erdőkből származó termékek termelésében, felhasználásában piac alapú megközelítést alkalmazzanak.

Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a FAO szerint, minden évben közel 13 millió hektár tűnik el a világ erdeiből erdőirtás következtében. Az erdő a szárazföldi élővilág legalább 80 százalékának ad otthont, s a zárt trópusi esőerdőkben folyó erdőirtás számájára, egyes becslések szerint naponta nem kevesebb, mint 100 faj elvesztése róható fel.

Az erdőben tárolt szén-dioxid felülmúlja a jelenleg légkörben lévő szén-dioxid mennyiségét. 2005-ben az erdei ökoszisztémák 638 milliárd tonna szenet tá-

roltak, aminek fele az erdei biomasszában és a holtfában található. A fejlődő országokban az erdők irtása a szén-dioxid-kibocsátás 35 százalékáért felelős, míg a kevésbé fejlett országokban ez az arány legalább 65 százalék. 2004-ben az erdészeti ágazat megközelítőleg 8,5 Gt, főként erdőirtásból keletkező szén-dioxidot bocsátott ki, ami 17,4 százalékkal járult hozzá a teljes – ember által előidézett – emisszió mennyiséghez.

(ForestPress)

Fényképészek, alkalmi fotósok figyelem!

A Szerkesztőség örömmel fogadja mindazokat a fotókat, melyek a természet furcsaságairól, bizarr alakzatokról, meghökkentő hasonlóságokról készültek. A legjobbakat természetesen közöljük.

Eladó erdészeti csemete:

- Magyar kőris 1/0 40/80 cm (származás: Duna-Tisza köze: Dabas) 60 e db
- Akác 1/0 50/100 cm (származás: Pusztavacs) 30 e db

Eladó díszfa:

Oszlopos tölgy konténeres 100/200 cm (emlékfásításhoz, parkosításhoz) 1 e db
Egyéb díszfák, díszcserjék nagy választékban eladók:

Czeróczi Díszfaiskola és Erdészeti Csemetekert
2373 Dabas Peszéri u.7.

Fax: 06 29 367-710 • Tel.: 06 9-838-545

E-mail: czeroczki@dabasnet.hu • czeroczkiandras@gmail.com

www: czeroczki.gportal.hu

Nagylelkű adomány a digitalizálás segítéséhez

Különleges ünnepség zajlott le a napokban a Királyrét mellett található Tóviki vendégházban. Gáspár-Hantos Géza saját, illetve elődei gyűjtéséből származó Erdészeti Lapokat adományozott azért, hogy ezeket a példányokat használjuk a digitalizáláskor.

Gáspár-Hantos Géza az Országos Erdészeti Egyesület volt főtitkára több nemzetközi kapcsolat ápolója (német nyelvtérületek, Finnország stb.), ma is láthatóan aktívan követi nyomon az Egyesületben történeteket. Így fordulhatott elő, hogy azonnal felismerte az Erdészeti Lapok digitalizálásában rejlő lehetőségeket, s maga is elkezdett gondolkodni a lehetséges segítségeken.

Lévén, hogy maga is internetezik (80 év fölött!), sőt digitalizál házi szkenneren, nem volt szükség számára különféle meggyőzésre, egyszerűen felajánlotta saját folyóiratait, annak érdekében, hogy a könyvtári példányok sérüléseit el lehessen kerülni legalább ezeknél az évfolyamoknál. Pedig nemcsak személyes kötődése van a gyűjtött lapszámokhoz, hiszen a gyűjtést nagyapja kezdte el (*Hantos Ernő* Horvátországban dolgozott, és többek között 13 ezer magyar nótát gyűjtött és írt le, *Győrffy Jánossal* közösen

Gáspár-Hantos Géza (jobbról) a gyűjtemény átadásakor

rendezték, gombáskönyvet is írt stb.). A gyűjtemény 1926-tól tartalmazza a rendszerváltozásig megjelent Erdészeti Lapokat, illetve Az Erdő újságot. A nagyapa gyűjtésén túl *Ort Pál* – Géza bátyánk keszthelyi kollégájának – gyűjtése is az állomány részét képezi. Megható volt az átadás pillanata is, ahol *Haraszi Gyula* (a szerkesztőbizottság elnöke) átvette a folyóirat-példányokat *Halász Gábor*, *Kiss László* vezérigazgató, és erdészetvezetők körében, de engem személyesen az a hihetetlen fiatalos hozzáállás, szelle-

mi frissesség érintett meg, amivel Géza bátyánk megérkezett hozzánk. A digitalizálásról *Nagy László* projektgazda tartott egy kis beszámolót. Adományozónk bár nehezen mozog, mégis vállalkozott egy kis szakmai erdőjárásra is, amelynek keretében *Ruff János* erdészetvezető mutatta meg a folyamatos erdőborítást szem előtt tartó üzemszerű gazdálkodást.

Hálásan köszönjük a nemes felajánlását, *Halász Gábornak* pedig a közvetlen segítséget, koordinációt!

Lengyel László Zoltán

Bányamérnöki és Földmérőmérnöki aranyoklevél átadás Sopronban

Ötven évvel ezelőtt, 1959 májusában adták át az utolsó bányamérnöki és földmérőmérnöki okleveleket. A végzett hallgatók május 7-én és 9-én vették át diplomájukat *dr. Zambó János* dékántól. Ezután megkezdődött az átköltözés Miskolcra. A földmérőmérnöki képzés Budapestre került.

A Kari Tanács és a Szenátus tagjai pénteken érkeztek Sopronba, ahol az emlékhelyeket látogatták meg és elhelyezték az emlékezés koszorúit. Az útvonal az alábbi volt: Órtüzek, *dr. Kántás Károly* Emléktábla, *dr. Vendel Miklós* Emléktábla, *dr. Tárczy-Homoch* szobor, *dr. Faller Jenő* szobor majd a Központi Bányászati Múzeum rövid bemutatása.

Az Ünnepi Nyilvános Egyetemi Szenátus Ülés a KTK. aulájában volt. Az ünnepséget *dr. Patkó Gyula*, a Miskolci Egye-

tem rektora vezette. Az elnökségben helyet foglaltak: *dr. Faragó Sándor* rektor, *dr. Böhm József*, *dr. Náblik András*, *dr. Gácsi Zoltán* dékánok. A Himnusz elnéklése után a köszöntő és dékáni jelentést követően megtörtént a jubileumi oklevelek átadása, melyet rövid ünnepi műsor követett. A kitüntetettek nevében *Németh György* aranyokleveles bányamérnök és *Mendly Lajos* aranyokleveles földmérőmérnök szólt hozzá.

Dr. Faragó Sándor rektor zárszava után elénekeltük a bányász-kohász-erdész himnuszokat. Ezt követően a menzán közös ebédre került sor, ahol *dr. Náblik András*, az Erdőmérnöki Kar dékánja mondott pohárköszöntőt.

Az Egyetem Botanikus Kertjében emlékfá és emléktábla avatására került sor A két kar külön helyezte el emléktá-

bláját, mely során *dr. Schmotzer Imre* és *dr. Németh Gyula* mondott emlékező szavakat. *dr. Faragó Sándor* az Egyetem nevében megköszönte és ígéretet tett azok megőrzésére.

A kitűnően rendezett és megható ünnepségen 5 fő vas, 5 fő gyémánt és 85 fő arany oklevelet vehetett át. Köszönjük és kívánjuk az ünnepség résztvevőinek, hogy valamennyien átvehessék ehhez hasonló jogos elismerésüket.

Jó szerencsét a bányásznak, üdv az erdésznek!

Az aranyoklevelet átvevők nevében
Lőránt Miklós

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Digitális Erdészeti Lapok – másfél évszázad az interneten

Magyarországon a folyóiratok között elsőként, teljes egészében elkészült a másfél évszázados Erdészeti Lapok digitális archívuma.

**Létrejött egy, a világháló legújabb lehetőségeit kibaszna-
lni képes digitális folyóirat-rendszer, mely szak-
mánk élő közlönye, fóruma – egyben kulturális örök-
sége. Mindez két különálló, együtt mégis szerves egé-
szet alkotó, egymást erősítő internetes felületen valós-
ult meg. Itt tesszük hozzáférhetővé, adjuk át a nyil-
vánosságának nemzeti értékű kincsestárunkat, az er-
dészek „tarisznyájából”.**

Az Erdészeti Lapok az ország második legrégebben, folya-
matosan megjelenő folyóirata.

„Több mint egy tucat olyan újságot és folyóiratot adnak ki
ma Magyarországon, amely egy évszázadnál hosszabb ideje
többé-kevésbé folyamatosan jelen van a hazai sajtópiacon. A
legrégebb ilyen orgánumnak az 1857. június 4-én debütált
Orvosi Hetilap (OH) számát ... 1862-ben jött ki (második ez-
zel a sorban!) a magyar erdészeti szaknyelv elterjesztésében
kulcsszerepet játszó – jelenleg 3 ezer előfizetővel rendelkező –
Erdészeti Lapok, amely 1952 és 1991 között Az Erdő cí-
men jelenített meg.” – olvashattuk a HVG 2007. novemberi
lapszámában.

A Szerkesztőbizottság kiemelt programja, régi törekvésünk
vált valósággá 2009. július végén, mióta teljes terjedelmében
olvashatóak, térítésmentesen hozzáférhetőek a világhálón az
Erdészeti Lapok 1862-től megjelent számai.

A programot az ágazat aktívabb internetes jelenlétének
szükségessége hívta életre, majd 2007 óta tovább alapozta az
Egyesület és az Erdészeti Lapok megnyíló honlapjaival teret
nyert kommunikációs igény.

Célünk egyszerű volt: az, hogy bármely szakmai és nem
szakmai felhasználó, bárhol is, a világhálón keresztül
elérhesse, böngészhesse, tartalmában keresse a folyóirat
letölthető, digitális formátumát. Célul tűztük ki a tudomány-
történeti, erdészetszakmai és más irányultságú kutatások tá-
mogását. Az archívummal egy alap adatbázist alkottunk
meg, kutatható publikációs és szakirodalmi forrást tettünk
hozzáférhetővé.

Az archívum két, egymásra épülő alrendszerből épül fel,
melyek az országosan ismert ilyen vonatkozású elektronikus
adatbázisokhoz (pl. MATARKA) kapcsolódnak.

A feladat nem volt egyszerű, hiszen közel százötven évfo-
lyam digitalizálását, világhálóra optimalizálását jelentette
felhasználóbarát szerkezetben – azaz mintegy 120 ezer ol-
dal terjedelmű folyóirat-anyag megjelenítését (mellékletekkel,
képekkel, ábrákkal, reklámokkal), ún. kereshető basonmás
formátumba ágyazva.

Különleges jelentőségű az a fejlesztés, amit néhány lelkes
amatőrrel szövetkezve, igazi profik készítettek el a program-
hoz. Az Országos Erdészeti Egyesület, a Magyar Elektronikus
Könyvtárért Egyesület, az Országos Széchenyi Könyvtár
munkatársai és még sokan mások mindenki számára hoz-
záférhetővé tették – az internet segítségével életre keltették – a
valaha nyomtatásban megjelent lapszámokat. Abogy „kézbe
vesszük” az interneten és lapozgatunk benne (a leleménye-

sen megalkotott, .pdf kiterjesztésű fájlok letöltése után), már
csak az ódon lapok illata hiányzik a teljes élményhez.

A letöltött fájlok mögött szabadon kereshető szövegállo-
mány bűzódik meg, így bátran böngészhetünk a lapban a
kívánt szóra, szakkifejezésre vonatkozóan. Ha valakinek ne-
talan ez a struktúra nem lenne elegendő, a készítő egy má-
sik oldalra navigálva teszik a lehető legteljesebbé a keresés él-
ményét. A nagy adatbázis gyorsan kínál a kutatónak, vagy
az egyszerű felhasználónak szemléletes korrajzot, érdekes,
átfogó szakmatörténeti áttekintést.

Komoly információs forrást, vitaalapot jelenthetnek a cik-
kek az erdészetben, a vadászásban, a természetvédelemben,
betekintést adnak a történelem és a szakmatörténet összefü-
géseibe.

A korra jellemző hirdetések kiválóan mutatják az ágaza-
ti gazdaság és a folyamatosan változó piac viszonyait. Mind-
ezt egyszerűen és gyorsan, néhány kattintással érhetjük el.

Különleges merités, valódi kincsestár ez, a méltányta-
lanul háttérbe szorított erdészek tarisznyájából.

A gondolat megszületésétől kezdődően széles körű –
nemcsak erdész – összefogásra került sor. Kiemelt segítsé-
get kaptunk a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnö-
ki Karától, Könyvtárának munkatársaitól, oktató és kuta-
tó gárdájától.

A szükséges források oroszlánrészét az adózók által befi-
zetett SZJA 1 %-ából, az FVM által kiírt közcélú pályázat út-
ján nyertük el. Jelentős saját forrást biztosított az OEE, nélkü-
lözhetetlen segítséget nyújtott az Ipoly Erdő Zrt., a STIHL Kft.
és egyes magánszemélyek hozzájárulása.

A gyakorlati megvalósítás példátlan volumenű, rendkívül
feszített munka volt. Lélekölően monoton, aprólékosan pontos
szkenelés, speciális algoritmusok megalkotása – megszakítás
nélkül, hogy batáridőre elkészüljön a teljes archívum.

Örömmel jelenthetjük, hogy sikerrel jártunk. Ilyen átfo-
gó, teljes körű digitális állomány elsőként jött létre hazánk-
ban. A 120 ezer oldal teljes elérhetőségével, keresetőségé-
vel megszületett a legnagyobb hazai tematikus egység a
weben, ami sajtótörténeti értelemben is eseménynek szá-
mít. Az érdeklődés nem csekély – ezt jól jelzi az a sok ezer-
nyi oldalmegnyitás, amit már a teszterverzió működése so-
rán is regisztráltunk.

Reméljük, hogy az egész világra kiterjedő, komfortos hoz-
záférhetőség patinás lapunkat reflektorfénybe helyezi, egy-
ben új dimenziót nyit a batárainkon túl élő honfitársaink,
kollégák, érdeklődők számára is.

Az archívum mellett, nagy felbontású, védett adatbázis-
ként rögzítettük a teljes állományt. Ennek azért van jelentő-
sége, mert ha az elkövetkezendő években fejlődni fog a ka-
rakterfelismerés, már elegendő lesz ehhez az adatbázishoz
visszanyúlni. (A jelenlegi archívum éppen a karakterfelisme-
rés hiányosságai miatt tartalmazhat kisebb hibákat, elsősor-
ban a régebbi lapszámok esetén.) A két internetes felület
(.pdf és .html) egymást kiegészítő sajátosságai e tekintetben is
segítik a felhasználót.

Az archívum felépítéséről, működéséről, használatáról, a
praktikus fogásokról – egyfajta mindig elővehető kalauzként
– a következőkben adunk tájékoztatást:

Elérési utak, linkek, hivatkozások:

www.erdeszetilapok.hu

http://epa.oszk.hu/erdeszeti_lapok

A két, fent említett internetes felület jól kiegészíti egymást. Ha valaki számára cél, hogy gyorsan keressen az adatbázison belül, azt ajánljuk, hogy kezdje a keresést a www.erdeszetilapok.hu weboldalon. Itt a főoldalon, a keresőablakba írva a keresett szót, vagy kifejezést, szinte azonnal megkapjuk a keresés eredményét. Figyeljünk arra, hogy az archívumban való keresést válasszuk a legördülő menüből! A kereső ablakba írhatunk kifejezést is, sőt a + és – jelek használatával pontos szókapcsolat, illetve valamely szókapcsolat egyik fele nélkül is kereshetünk. A keresés találatai között gyorsan böngészhetünk, hiszen a cikk néhány mondatából következtethetünk a tartalmára is. Ha tudjuk a megjelenés évét, akkor az évfolyamban külön is lehetőség nyílik a keresésre. A html. formátum előnyei miatt könnyen tudunk másolni, illetve esetenként javítani (karakterhibák miatt) a behivatkozott szövegben, cikkben. A szövegben előforduló hibák javítását segítheti, ha a már megtalált cikket kikeressük a másik internetes felület struktúrájában.

A másik internetes felületen a digitális archívum a több éves múltra visszatekintő, az OSZK által működtetett EPA (Elektronikus Periodika Archívum Adatbázis) rendszerébe integrálódott, mellyel így a legszélesebb felhasználói kört lehet elérni, hiszen Magyarországon az e-könyvtáraknak és e-folyóiratoknak ez az első számú és legteljesebb fejlesztő környezete.

Erről az EPA nyitólapján érdemi információk szerezhetők: <http://epa.oszk.hu>

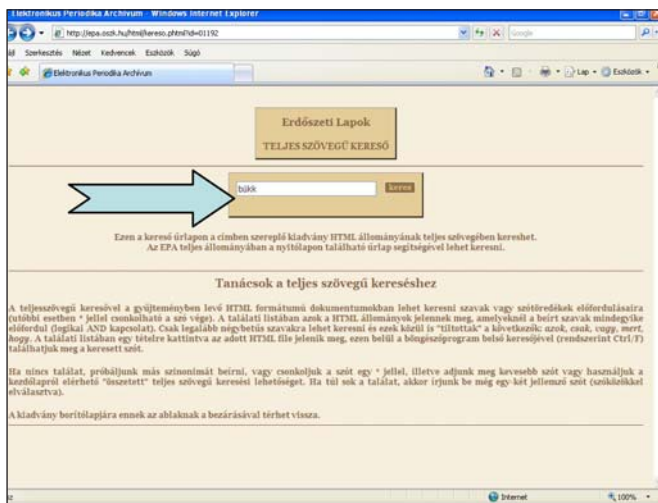
Az EL archívum a következő módon integrálódik az EPA-ba. Kétféle elérési út jött létre a nyitó felületre. Egy úgynevezett beszédes címet alakítottunk ki:

http://epa.oszk.hu/erdeszeti_lapok

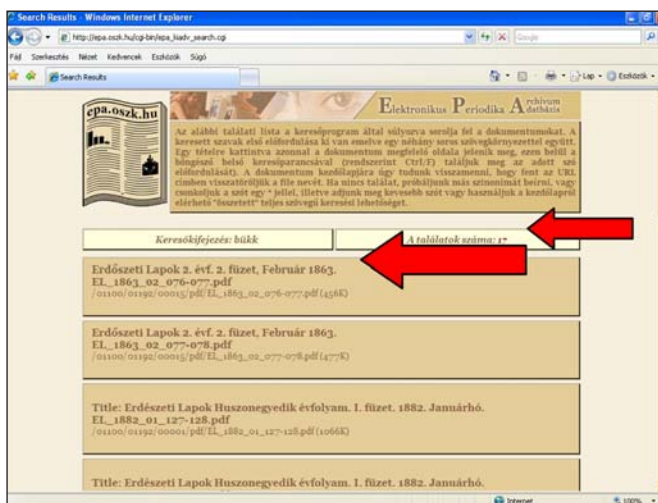

Ezen keresztül az indexált felületre jutunk, ahol az egyes ablakok lekattintásával részletes katalóguscédulát, impresszumot, folyóirat-ismertetőt, megnyitás-számlálót és az egyes évfolyamokat érhetjük el.

Választhatjuk a bal oldalon elhelyezkedő „Keresés” kapcsolót, melynek segítségével egy teljes szövegű kereső-rendszerbe navigálunk, melyben – a program korlátai között (például az összetett szavak egyszerűsítése stb.) – szerzőre, tárgyszóra és másra kereshetünk a feltöltött állományok teljes szövegében.

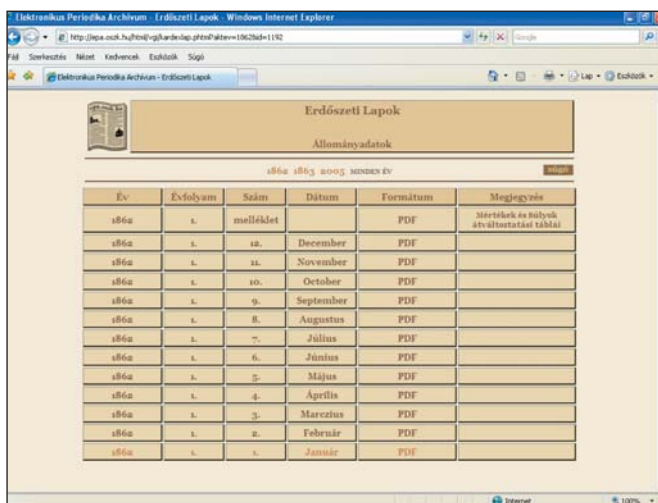

A kapott találati lista információt nyújt a találatok számáról, valamint felsorolja a cikkeket, amelyeket a link segítségével le is tölthetünk.

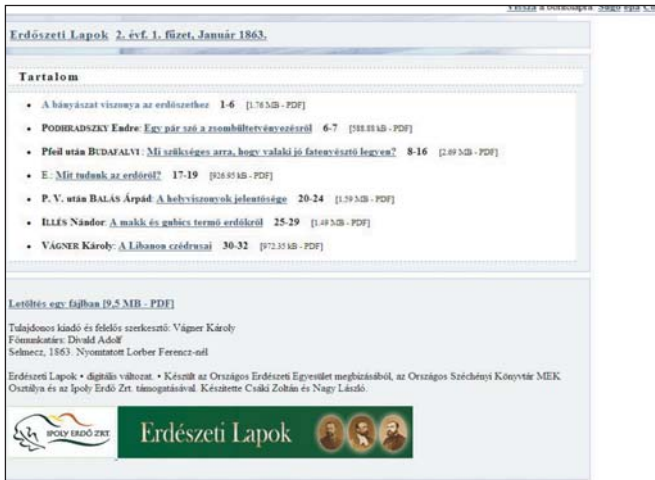
Vagy a főoldalon az adott évszámra kattintva (például 1863), a digitalizált folyóiratszám úgynevezett állományadataihoz jutunk: Például:

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?aklev=1863&id=1192>

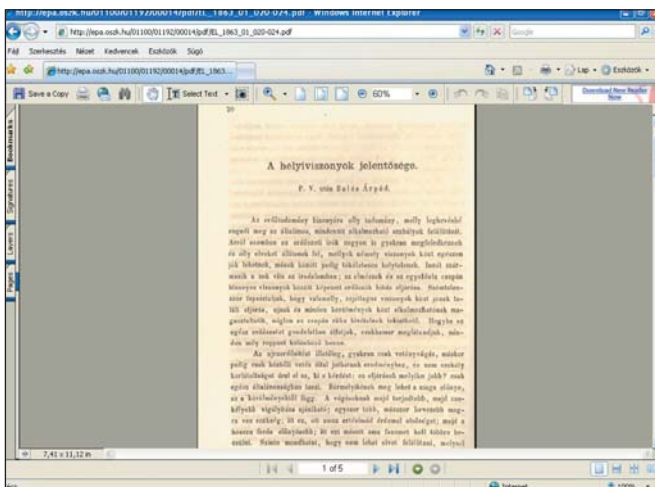
Az állományadatok közül bármelyikre kattintva közvetlenül az adott szám tartalomjegyzékéhez navigálhatunk.

Például: <http://epa.oszk.hu/01100/01192/00014/pdf/>

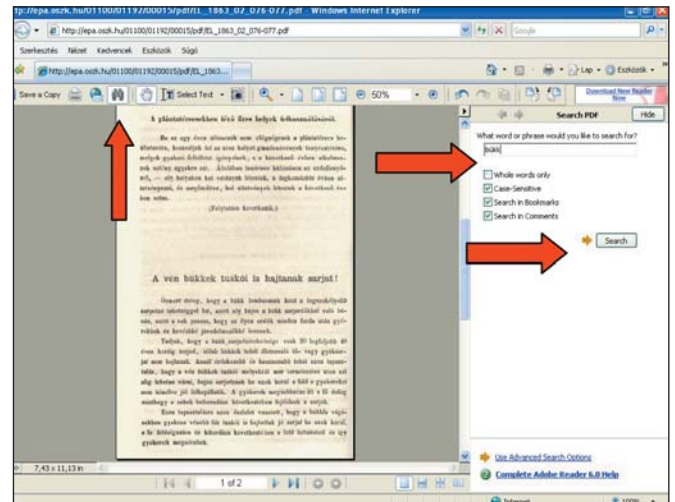
Itt már a korábban megismert struktúra szerint az egyes cikkek külön-külön, egyenként tölthetők le a tartalomjegyzék címére kattintva, de lehetőség nyílik a teljes pdf. formátum egyben letöltésére is:

http://epa.oszk.hu/01100/01192/00014/pdf/EL_1863_01_020-024.pdf

Az olvasáshoz az általánosan elterjedt Adobe Acrobat Reader program szükséges, a használt pdf. formátum miatt. A Reader a felhasználó számára egyéni beállításokat (oldalnézet, nagyítás stb.) tesz lehetővé, így az egyéni igényekhez rugalmasan alakítható.

A cikkben belüli keresésre is van lehetőség a keresést aktíváló gomb segítségével, amely a menü legutolsó sorában kis távcsővel van jelezve. Kereső-kifejezést begépelve és a SEARCH gomb megnyomásával indíthatjuk a keresést.

Az EL archívuma az e-folyóirat nyitó felületén is megtalálható, beszédes és nem beszédes címmel:

<http://efolyoirat.oszk.hu/01100/01192>
http://efolyoirat.oszk.hu/erdeszeti_lapok

Látogassák, böngésszék folyamatosan épülő erdészeti tudásbázisunkat, az Erdészeti Lapok digitális archívumát!

Lengyel László
okl. erdőmérnök
Nagy László
okl. humánökológus

Patinás szaklap a világhálón

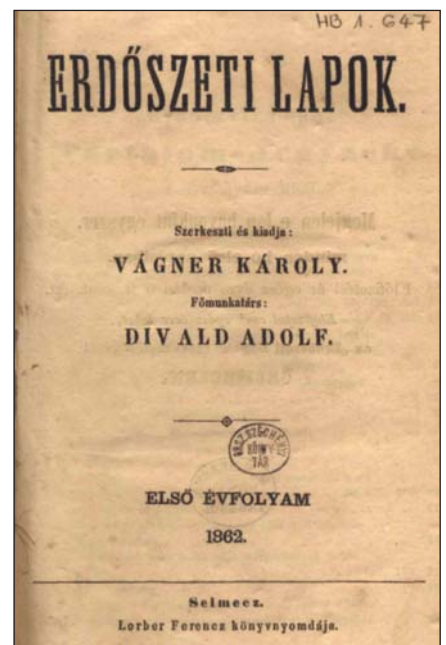
Elektronikus formában is elérhetővé vált a 147 éves Erdészeti Lapok valamennyi száma az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) jóvoltából. Az Erdészeti Lapokat 1862-ben, Selmechányán *Divald Adolf* és *Wagner Károly* indította útjára – akkor még Erdőszeti Lapok néven –, amely alapvető szerepet játszott a szaknyelv kialakulásában, azóta pedig a magyar erdészet és erdőgazdálkodás szellemi javainak gyűjtőhelye, az erdészettörténeti kutatások központi forrása.

Magyarország második legrégebben megjelenő periodikája az első sajtóorgánium, amely teljes egészében felkerült a világhálóra. A digitalizálás másfelől azért is nevezhető kuriózumnak, mert a lap régi számaihoz nyom-

tatott formában ma már alig lehet hozzájutni.

Az OEE célja a digitalizálással megteremteni a tudománytörténeti és erdészeti kutatásokhoz elengedhetetlen átfogó adatbázist, hozzáférhetővé tenni a publikációs és szakirodalmi forrásokat. Az OEE, a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület és az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai több mint másfél évig dolgoztak azon, hogy a százhuszezer oldalnyi folyóiratot felhasználóbarát, böngészővel ellátott szerkezetbe illesszék. Az anyag létrejöttében az OEE mellett jelentős szerepet vállalt a Nyugat-magyarországi Egyetem könyvtára is.

(*Makrai Sonja, Magyar Nemzet*)

Az erdőmérnöki kar tanévnyitója

Visszaáll az ötéves osztatlan erdőmérnökképzés

Név szerint is köszönetet mondott *dr. Faragó Sándor* rektornak, *Sirman Ferenc* FVM szakállamtitkárnak, *Solymos Rezső* akadémikusnak, *dr. Pető József* OEE elnöknek, *Herczeg Miklós* EFDSZ főtitkárnak, *Horváth Ferenc* FAGOSZ elnöknek, a MEGOSZ vezetésének, tanártársainak e történelmi tett megvalósításában nyújtott munkájukért.

A tanévnyitói kitüntetések átadásával folytatódott.

Az egyetem legmagasabb elismerését vehette át, tiszteletbeli doktorrá avatták *dr. Bondor Antal* erdőmérnököt, az Erdőművelési és Erdővédelmi Intézet nyugalmazott egyetemi tanárát és *dr. Mátyás Csaba* erdőmérnököt, akadémikust, a Környezet- és Földtudományi Intézet egyetemi tanárát. (Felszólalásuk olyan súlyú szakmai és emberi üzeneteket tartalmazott, hogy teljes terjedelemben külön közlöm. Szerk.)

Az Erdőmérnöki Kar Tanácsa PRO SILVIKULTURA NATURA ET VENATORIA KARI DÍSZTÖRT adományozott *Sirman Ferenc* FVM szakállamtitkárnak, a kar és az erdészeti ágazat érdekében kifejtett kimagasló munkájáért.

Dr. Magas László erdőmérnök, az Országos Erdészeti Egyesület által létrehozott Erdészcsillag Alapítvány kuratóriumának tagja adta át a kuratórium döntése alapján az idei hallgatói ösztöndíjat a nyertesnek, *Lunk Eszter* erdőmérnök-hallgatónak.

Ünnepi hangulatban vették át tiszteletdiplomájukat az egykori hallgatók és tettek esküt az idei 202-ik tanévre iratkozott hallgatók.

A NYME Erdőmérnöki Kara 2009. szeptember 8-án tartotta Nyilvános Kari Tanácsülését, tanévnyitót. A tanévnyitón *dr. Faragó Sándor* erdőmérnök, a NYME rektora köszöntötte a megjelenteket, külön a tiszteletdiplomásokat, akik között megjelentek az 56-os évfolyam egykori hallgatói, sokan külföldről visszatérve Sopronba. Megemlítette, hogy ez a felsőoktatási intézmény nem diplomagyár, hanem olyan tudást adó, a selmeci hagyományokra épülő intézmény, mely a tanulás mellett tisztességet, szolidaritást és barátságot is ad a hallgatóinak. Ez a selmeci szellem tartja össze az itt végzett egykori hallgatókat is életük egész folyamán.

Dr. Nablik András erdőmérnök, EMK dékán ünnepi köszöntőjében kiemelte, hogy felhatalmazása van az Oktatási

Minisztérium államtitkárától, hogy bejelentheti, miszerint, zöld utat kapott az ötéves osztatlan erdőmérnökképzés.

Lunk Eszter

Bondor Antal

Sirman Ferenc

Mátyás Csaba

3 éves a MECSEXTRÉM kalandpark

Aki jó tíz éve nem járt a Mecsekben az Árpádtetői Erdészetnél, gyanítom, most dörzsölné a szemét, hogy jó helyen jár-e, mert minden megváltozott. Csak az erdészet központi épülete, és a Mókus Suli erdészeti erdei iskola emlékeztet a múltra.

Palka Rékával, a hallatlanul agilis igazgatónővel járjuk be a hároméves születésnapját ünneplő MECSEXTRÉM Park rém izgalmas területét. Számatalan közjóléti beruházást láttam már az országban, de ehhez foghatót nemigen. Ez egy valóságos sportkomplexum, kicsiknek, nagyoknak egyaránt. Kilazulnak az izmok anélkül, hogy monoton mozgássorokat végeznénk. És ha családtagokkal, barátokkal, iskolatársakkal vagyunk, bizony akarva, nem akarva a rekeszizmok is igénybe lesznek véve.

Az egész történet majd' húsz évre vezethető vissza. Az átalakulás során minket sem került el a leépítés kényszere, amivel sok egzisztencia került veszélybe, kezdte a Park történetét Palka Réka. Munkahelyeket

kell teremteni, volt a jelszó. Felmértük a lehetőségeinket. Erdőnk van, tehetséges, ötle gazdag munkatársaink is, így hát meghirdettünk egy ötletbörzét, ahol szép lassan kirajzolódott a kalandpark gondolata. Előnyben voltak, akik olvasták Tarzan, Robinson, meg a hasonlóak történetét, de számyalhatott a fantázia, hiszen a minél izgalmasabb játékok, eszközök telepítése volt a cél. A vezetés átanulmányozta a hasonló, külföldön már működő létesítményeket, és a tapasztalatok alapján született meg a kalandpark terve. Mivel a célközönség eleve az ifjúság volt, pedagógust, pszichológust is bevontak az elképzelések kidolgozásába. Aztán ment minden, mint a karikacsapás. Árpádtető mint helyszín szinte adott volt. Terepviszonya, meglévő infrastruktúrája, az erdő közelsége, a Mókus Suli ismertsége és nem utolsósorban a város viszonylagos közelsége döntött. Már csak az anyagiakat kellett előteremteni, hiszen pályázatból kapott forrásra nemigen lehetett számítani, mert egy kalandpark lát szólag nem igazán a főprofilba vágó tevékenység. (Éppen a mászófal mellett hala-

dunk el, ahol kamaszok birkóznak a kapaszkodó bütykökkel. Szemben a kötélpíramison az ifjú Tarzanok esetlenkednek, a hátam mögött lévő csúszdacsőből egy éltes apukát „köp” ki magából a szerkezet, az őt követő gyermeke legnagyobb örömére.)

Végül is az rt. „haditanácsa” úgy döntött, hogy belevág a beruházásba, és a park 2006. július 14-én 14 órakor megnyitotta kapuit a látogatók előtt.

Mindjárt az első évi fél szezonban 25 ezer látogatónk volt, azután 40, majd tavaly 55, és az idén 60-65 ezer belépőre számítunk. Mondhatom, nagyon jó a visszhangja a parknak. Pécs kétszázézer város, ahonnan látogatóink túlnyomó többsége érkezik, de az ország minden részéből jönnek osztálykirándulók. Aztán hazamennek, és mesélnek az élményeiről, majd jön a következő osztály, és így a megélt kaland továbbadása a mi legiobb reklámunk. No meg, hogy szinte valamennyi korosztály megtalálja a maga szórakozását, hiszen az alpesi kötélpályát már a hatévesek is használhatják, erő-, önbizalom- és bá-

torságpróbaként. A tiroli csúszdapályán több száz métert siklanak a bekötött, és felső kötéllel biztosított gyerekek, ami meghatározó élményt nyújt.

A kérdésre, hogy volt-e baleset a látványosan veszélyes pályákon, Palka Réka megnyugtatóan, hogy hál' Istennek komolyabb baj eddig nem történt. Az egyes játékok minősítettek, szabvány szerint ellenőrzik, javítják, ha szükséges, és cserélik a kopott alkatrészeket. (A jegy árában egyébként a biztosítás is benne van.)

A hároméves születésnapra elkészült a Történelmi Park, melyet Sza-

bolcs Fejedelem Hagyományörző Íjász és Lovász Egyesület Árpád Fejedelem törzsi szálláshelyeként aposztrofáltak. Játsva kapnak ízelítőt a nebulók múltunkról, harci eszközeinkről. De meg kell említenem azt a több mint egy kilométeres, fából készült tanösvényt is, melyet a kerekesszékesek is használhatnak.

A Park március 15-én nyit, és a hétvégeken üzemel (bejelentkező csoportok kérésére szünnapokon is kinyit) majd május elsejétől szeptember elsejéig egész héten nyitva van, azután no-

vember közepéig ismét a hétvégi nyitva tartás van érvényben.

Megkérdeztem az igazgató asszonyt, hogy mi volt az utóbbi időben a legnagyobb élménye, mire azt válaszolta, hogy annak a nyári bobon suhanó párnak a megérkezés utáni szavai, miszerint a fiú közölte, hogy az út végén vízi lovakat hallucinált a pálya melletti „medencében”. Kérdő tekintetemre azt a választ kaptam, hogy nem lehetetlen a képzelgés, mert jó esély van arra, hogy a pécsi állatkert is ide költözik.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Grube Kereskedelmi Kft.

2030 Érd, Kadarka u. 1. Tel: +36 23 520-180, 30 670-85-00, 20 98-46-165

Fax: 23 520-183 E-mail: info@grube.hu Web: www.grube.hu

A legjobb vadriasztó szer téli vadragás ellen nagy vadsűrűség esetén

WAM EXTRA rosarot

vadragás elleni szer

A rózsaszín páncélos

Nagyon hatékony kenhető szer őz, szarvas és muflon téli hántási kára ellen az erdőben, lombos és tűlevelű fajok esetén

- a legjobb védőhatás és legjobb felismerés miatt rózsaszínűre (rosarot) színezve
- felhasználás **min. 2 kg/1000** növény
- stabil vödrös csomagolás
- háromszoros hatás (szag, ízlelés és optikai hatás)
- durva szemcsés paszta

A legjobbak vadriasztószere

Felhasználás:

Őz, szarvas és muflon téli vadragása ellen lombos és tűlevelű erdőkben, 0°C feletti hőmérsékleten, hajtáscsúcsra kikenve. Használatra kész termék.

Magyarországi engedélyszám: Grube Kft. MGSZHK 02.5/1973/1/2008

Ajánlatkérés: Zárda Dániel: +36 23 520-182, 30 670-85-00

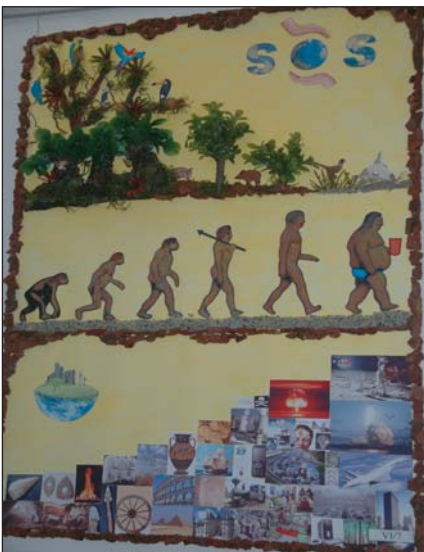
Ismét Mezőtúr, ismét Kaán-vetélkedő

Azt gondolná az ember a tizenhetedik vetélkedő után, hogy biztosabb a mezőtúri Kaán-verseny, mint az, hogy megjött a tavasz. Legalábbis az egyiket a másiktól már nem illik elválasztani. Pedig az idei próbatétel hajszálon múlt. A sok ígérethől – már ami a támogatásokat illeti – nem sok forrás csörgedezett. Sőt, mi több, némelyik el is apadt. Az erdészek meg az az érzésem, hogy a mai napig nem veszik komolyan ezt a nagyszerű versenysorozatot. Valahogy nem akarjuk tudatosítani, hogy egy bejáratott, a pedagógusok, és diákok között egyaránt közismert rendezvényről van szó. Évek óta szó van a

kommunikáció, az erdészek népszerűsítésének szükségességéről, és mégsem akarjuk igazán e nagyszerű vetélkedőt amúgy istenigazából komolyra venni. Arra nem is merek gondolni, hogy mindez azért van, mert nem mi erdészek kezdeményeztük, és kicsinyes presztízssokok miatt szemléljük alapjáraton. Ez akkor is igaz, ha néhány éve az Egyesület évi 100 000 Ft-tal, könyvjutalommal és az első 10 helyezettnek az Erdészeti Lapok egyéves előfizetésével támogatja a versenyt. Félek, hogy egyszer –bármilyen ok, okok miatt – abbamarad a vetélkedő, és akkor a keletkezett űrt már jóval ne-

hezebb lesz kitölteni. Azt hiszem, ha Kaán Károly élne, rosszállóan csóválná a fejét. És ez a minimum.

Nos, az idén is lezajlott a verseny, mely valójában számadás a megyei győztesek tudásáról. Mert aki Mezőtúrra eljut, az már csak győztesnek tekinthető. Diák és tanár egyformán. Az 2009-es rendezvény megnyitóján ott volt Szabó Imre, a KTM minisztere, aki természetesen elismeréssel szólt a rendezvényről, de erős háteret ő sem ígért. Megható volt viszont, amikor átadta Szögi Lajosnének, az Olaszlisztkán melincselte tanár özvegyének a poszthumusz Kaán Károly-émlékérmét.

Felső képünkön Krizsán Józsefné főszervező (balról) és Malkócs Barbara édesanyjával. A gyulai erdészcsalád ajándékozta a képen látható földlabdás mézgás éger koronás fát, mely az év fája

A verseny összesített végeredménye:

5. osztály

1. Süle Kata, Budapest, Fodros utcai ált. isk., Bozókiné Havas Katalin
2. Molnár Tibor, Szombathely, Zrinyi Ilona ált. isk., Molnár Tamás
3. Balogh Dávid, Tápiószentmárton, KITT Kubinyi Á. ált. isk., Dudokné Gye-vát Margit
4. Nagy Petra, Kapuvár, Kapuvári térségi isk. Pátzay Pál ált. isk., Nagy Zol-tánné
5. Holpert Anna, Budapest, Fodros utcai ált. isk., Bozókiné Havas Katalin
6. Móricz Márta Mikolt, Mezőlak KF Mezőlaki ÁMK, Csuti Livia
7. Balogh Anett, Zsáka, Kölcsey F. ált. isk., Duró József Sándorné
8. Holczer Sára, Budapest, Fodros ut-cai ált. isk., Bozókiné Havas Katalin
9. Tóth Péter, Agárd, Chernel I. ált. isk., Tóth Géza
10. Schuller Kinga, Tatabánya, Bo-lyai J. ált. isk., Tóthné Guba Zsuzsanna
11. Keszthelyi Márton, Lenti, Arany J. ált. isk., Bagladi Csabáné
12. Gecse Alexandra, Besenyőtelek, ÁMK Dr. Berze Nagy J. ált. isk., Bozsik Mária
13. Farkas Fanni, Mórahalom, Móra F. ÁMK, Murányi Gabriella
14. Zeller Bálint, Mohács, Park utcai ált. isk., Kovácsné Bodor Erika

15. Szenyéri Viktória, Dombóvár, Belvárosi ált. isk. és AMI, Nagy Sándor
16. Tóth Dániel, Nyíregyháza, Petőfi S. ált. isk., Rezneké Kárpáti Margit
17. Malkócs Barbara, Gyula, Kará-csony J. Kat. ált. isk., Kóra Judit
18. Krakkai Ádám, Miskolc, Avatetői általános iskola, Juhász Andrásné
19. Pusztai Mária Katalin, Csátalja, Csátalja-Nagybaracska ÁMK ált. isk., Némethné Valkai Mária
20. Fogarasi Péter, Kisújszállás, Kos-suth L. ált. isk., Ráczné Vatai Erzsébet
21. Szőke Csaba, Öreglak, Körzeti ált. isk., Gelencsér Viktória
22. Matúz Máté, Balassagyarmat, KÁ-ÁI Szabó L. Tagisk., Ocskó Ildikó

6. osztály

1. Kárász Milán, Balatonendréd, SI-OK Balatonendrédi ált. isk., Breglovics Erzsébet
2. Juhász László, Agárd, Chernel I. ált. isk., Tóth Géza
3. Bán Balázs, Debrecen, DE Arany J. Gyak. ált. isk., Terjékné Nagy Mária
4. Sármány Balázs, Hatvan, Óhatvani Isk. Kodály Z. Tagisk., Himer József
5. Soós Bálint, Esztergom, Dobó K. Gimnázium, Lampert Mária
6. Gnant Balázs, Budapest, Andor Ilona Ének-zenei ált. isk. És AMI, Juhar Emőke
7. Szabó Bendegúz, Budapest, Kan-dó téri ált. isk., Gálné Kálmán Aranka

8. Riba Eszter, Dombóvár, Belvárosi ált. isk. és AMI, Nagy Sándor
9. Kovács Roland, Csajág, Csajági Ref. ált. isk., Stampelné Géringer Márta
10. Horváth Mátyás, Szombathely, Paragvári ált. isk., Baltavári Andrea
11. Kovács Andrea, Keszthely, Csány-Szendrey ÁMK, Gerencsérné Bély Olga
12. Liziczai Márk, Mosonmagyaró-vár, Móra F. ált. isk., Simon Lajosné
13. Tereh Balázs, Budapest, Bem J. ált. isk., Tóth Géza
14. Nagy Alexander, Vác, Juhász Gy. ált. isk., Palásthy Csilla
15. Pasztohov Ágnes, Ásotthalom, Kiss F. ált. isk. és AMI, Kiss Andrea
16. Hostyisóczki Ákos, Nyíregyháza, Petőfi S. ált. isk., Rezneké Kárpáti Mar-git
17. Petró Péter, Encs, Petőfi S. általá-nos iskola, Hajdú Zoltán
18. Lakatos Aletta, Kisújszállás, Kos-suth L. ált. isk., Ráczné Vatai Erzsébet
19. Rideg Regina, Soltvadkert, KTKT ált. isk. és Középisk. Kossuth L. ált. isk., Hegyiné Szanádi Adrien
20. Sóki Korinna, Mezőkovácsháza, Csanád Vezér ált. isk., Chovan Erzsébet
21. Ernst Zsófia, Komló Kodály Z. Ének-zenei ált. isk. és Óvoda, Albertné Zemplenszki Zsuzsanna
22. Jakobovics Zsombor, Nógrád ált. isk. és Óvoda, Kovács Józsefné

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Újságírók Somogyban

Alig néhány éve, hogy az Erdészeti Lapok szerkesztősége a somogyi erdőkbe szervezett kétnapos bemutatót az erdészet iránt fogékony újságíróknak, s most ismét somogyi lombok alatt csatangolhatott az a tucatnyi sajtós, akik kíváncsi-

ak voltak a térség erdészeinek munkájára. Egy, több mint évtizede összeszokott, szakmájukban „öreg rókák és rókánők” csapata. Most a kaszói erdőgazdaság, és a térség magán-erdőgazdálkodása mutatkozott be. Ez utóbbit *Mocz és társa Kft.* képviselte. Az utazás mindig jó alkalmat ad a sajtó és ágazatunk kapcsolatának ügyes-bajos dolgainak kibeszélésére, és ez most sem volt másképp. Érkezésünk után szinte azonnal kerékpárra kaptunk, és irány a Kűvölgyi-tó, ahol az évszázados fák alatt mintaszerűen kialakított közjóléti létesítménynél már működtek is a mikrofonok és a fényképezőgépek. *Németh Péter* vezérigazgató-helyettes, *Pethő József* elnökünk és *Máté Zoltán* felelt a kérdésekre. Majd következett a Baláta-tó, és az azt övező természetvédelmi terület, ahová természetesen kisvasúttal döcögöttünk. Itt *Sasbalmi Miklós* volt az előadó. A sok szakmai láttnivalót oldotta a somogyi faluház (Vilma-ház) gyűjteményének megtekintése, de leginkább az egészen sima, helyben kifőzött pálinka kortyol-

gatása. Ám sietni kellett, mert közben késő délutánra fordult az idő, vártak a magaslesek, kit több, kit kevesebb szerencsével. (*B. Kiss Zsuzsa* riportja néhány nap múlva már adásban is volt a Kossuth adón.) Este csatlakozott hozzánk *Tamás János* vezérigazgató, aki részletes tájékoztatást adott gazdaságuk helyzetéről, a jelen körülmények átvézelésének összetett feladatáról. Jólesett megmártózni lefekvés előtt a vendégház úszómedencéjében.

Másnap *Moczné Szabó Erika*, *László Diána* ügyvezető és *László Péter*, az erdőművelésért felelős erdőmérnök, a Mocz és társa Kft. munkatársai kalauzoltak. A Somogyasztól délre eső központi épületükhöz kilométeres aszfaltút vezet, melyet pályázott EU-s pénzből építettek. Az országban egyedülálló tanösvényt szemlélhet itt a látogató. A Kálvária egyes stációit hét táblán jelenítették meg a Vackor-tanösvény elején, majd az erdőbe érve a térség „lakóival” ismerkedhettünk.

Mintaszerű rend fogadott a vállalkozás 11 hektáros, évi hárommillió csemete kibocsátására alkalmas csemetekertjében is. Figyelve a kertben munkálkodókat, bizony látszott, hogy nem „állami tempóban” halad a munka. Az újságírók megismerkedhettek egy ragyogóan kivitelezett tölgyerdősítéssel is, melybe egy beékelte *Cedrus atlantica*-csoport fejlődését és telepítésének szakmai indokait is hallhattuk. A Kft. vendéglátással is foglalkozik, egyelőre nyolc szobában tizennyolc főnek biztosítva szálláshelyet. Köszönjük mindkét cégnek a valóban szívélyes vendéglátást, és gratulálunk Mocz Andrásnak a kitüntetéséhez. (Lásd a B-2 oldalt)

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Erdőrendezési verseny Visegrádon

Szakmai tudás és küzdőszellem

Immár évtizedes hagyománya van az erdészeti igazgatásban dolgozók szakmai versenyének, az Erdőrendezési versenynek. Az eseményt kétféleképpen rendezik meg az MgSzH és az Országos Erdészeti Egyesület Erdőrendezési Szakosztálya. Az idei küzdelem a Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóságának szervezésében a Pilisi Parkerdő Zrt. Visegrádi Erdészetének területén folyt.

A verseny keretében erdőfelügyelők, erdőtervezők az erdőrendezés tárgykeretében elméleti és gyakorlati felkészültségükről, szakmai ismereteik mélységéről, és nem utolsósorban, problémamegoldó képességükről adtak tanúbizonyságot.

A megoldandó feladatok az erdészeti igazgatás mindennapi tevékenységéhez, munkafolyamataihoz kapcsolódtak. Egy részük azonban azon túl is mutatott, hiszen az agrárigazgatásban az elmúlt években lezajlott integráció – különösen a támogatások ügyintézésében – mindenki által ismert szervezeti változást és feladatbővülést hozott magával.

A versenyben az MgSzH kilenc me-

gyei Erdészeti Igazgatóságának és a Pilisszentkereszt-i Erdészetnek 3-3 fős csapata indult. A vártnál is kielezettebb versengés elképesztően szoros eredményt hozott. A színvonalat, a versenyzők felkészültségét jól jellemzi, hogy az első három helyezés sorsát csak néhány tíz pontnyi különbség döntötte el.

Végül az első helyet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei MgSzH Erdészeti Igaz-

gatóságának csapata (tagjai: *Lászlók András, Szűcs Zoltán, Veres Tibor*), a második helyet a Vas Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóságának csapata (tagjai: *Lócsi Gyula, Simon Norbert, Szabó Károly*), míg a harmadik helyet a Heves Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóságának csapata (tagjai: *Ósz Gusztáv, Vajda Zoltán, Verék Tamás*) szerezte meg.

A rendezvény a nemes, és mindvégig sportszerű versengés mellett az ágazat jelentős szervezeti vezetőinek informális találkozási fórumaként is szolgált.

A versenyhez kapcsolódóan az első nap elhangzott előadások, a két és több oldalú szakmai eszmecsere, mintegy megalapozták a második nap terepi bemutatóját, ahol a Pilisi Parkerdő Zrt. képviselőjében, *Csepányi Péter* termelési és természetvédelmi főmérnök mutatta be az erdőgazdaság folyamatos erdőborítási gazdálkodás terén elért ki-tűnő eredményeit.

Gratulálunk a nyerteseknek, köszönjük a szervezők munkáját, s a vendéglátók vendégszeretetét!

Kovácsévics Pál

Fotó: **Pápai G.**

STIHL termékbemutató

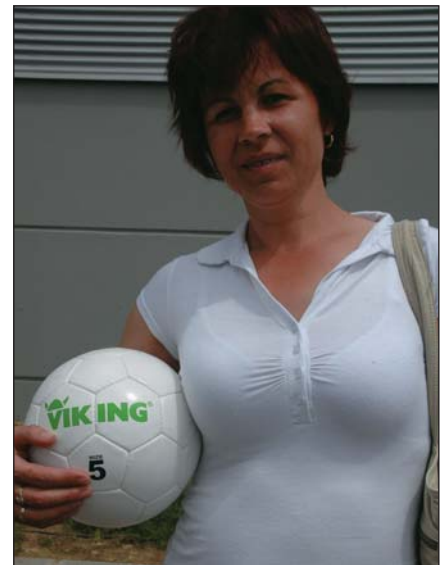

Mint minden évben, most is megrendezte termékbemutatóját a STIHL Kft. Most nemcsak az egyes gépeknél, termékeknél láthatunk újdonságokat, hanem az

egynapos rendezvény koreográfiájában is. A családi rendezvény népszerűségét nemcsak az ország minden részéről összesereglett kereskedők nagy lét-

száma bizonyította, hanem az a sok gyerek is, akik szemmel láthatóan nagyon jól érezték magukat. Természetesen ehhez az is kellett, hogy a STIHL és VIKING termékeken kívül egyéb játéklehetőséget is találjanak a majdani favágók, kertészek, akik – ha felnőtt korban választani kell motorfűrész, motoros permetezőt, vagy damilos kaszát –, nem lesz kérdés, hogy a STIHL és a VIKING márkanevhez fognak ragaszkodni. És jól teszik, ugyanis a STIHL Kft. erőssége a 10 éves alkatrész-garanciában és az országosan kiterjesztett szervíz-hálózatában van. Csak így érheték el azt, hogy mára a STIHL-termékek megbízhatóak, hosszú távon is a felhasználót szolgálják. A bemutató ideje alatt a STIHL Kft. szakemberei előadást tartottak az újdonságokról, az egyes termékek fejlesztésében tapasztalható előnyökről. Aki igényelte, az szakavatottak közreműködésével ismerkedhetett a gépekkel, kaphatott felvilágosítást működésükről. A VIKING fűnyíró verseny, és a „hadtáp”-sátor kínálata tette még családiabbá a rendezvényt.

Vadászattörténeti szemelvények

Az Erdészeti Lapok digitalizált lapszámai alapján

Másfél évi munka után, az Ipoly Erdő Zrt. szakembereinek koordinálásával ez év nyarán befejeződött az 1862 óta megjelenő Erdészeti Lapok eddigi lapszámainak digitalizálása. A második legidősebb, jogfolytonosan megjelenő magyar nyelvű újságot a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázata és az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) anyagi támogatása segítette a világhálóra.

Az eddigi 144 évfolyam – a második világháború végén és után három év kimaradt – számtalan vadászati témájú cikket is tartalmaz és most már bárki számára hozzáférhető. A böngészést kiválóan működő kereső is segíti, úgyhogy elegendő beírni a megfelelő kulcsszót, s már tallózhatunk is csaknem másfél évszázad cikkei között. A korabeli, ma már dagályosnak tűnő stílus mögött nehezebb megtalálni a lényegét, mint a lényegesen szikárabb korszerű szövegekben – de ennek is megvan a maga bája és valószínűs szellemi élvezet egy-egy bekezdés megfajtése.

A korabeli „Erdészeti Lapok”-ban – ez volt az eredeti név – már az 1870-es évektől általánosak voltak a vadászati és természetleíró cikkek, *Bársony István*, *Fekete István* előfutáiraiként, sőt, egy ideig még rovat jelleggel „Vadászati tárcza” is megjelent a lapban.

Nézzünk akkor néhány érdekességet és idézetet 120–140 év távlatából!

1866 januárjában például a *B. Alb.* – feltehetően *Bedő Albert* – aláírással jegyzett cikk az őz erdei károkozásán kesereg:

„Ismeretes dolog, hogy az őz az erdőkre nézve általában véve károsabb mint a szarvas, nemcsak azért mert számosabb, de azért is, mert nyálának mint a kecske s mert nem oly kőbor mint a szarvas. Ki ne tudná, hogy a tölgyvetések mennyit szenvednek az őzek általi lerágás miatt, s hogy nem egy ültetvény pusztul ott ki, hol mértéken túl szaporodik el?”

1869 októberében Az ungvári kincstári uradalom erdőgazdálkodását bemutató, a tevékenységi köröket a hamuzsírőzéstől az élőfakészletig, a csemetézéstől a mész- és a szénégetésig, a bérköltségektől a tervezett vasútépítésig részletesen taglaló dolgozatban csak pár sort ír a vadászatról a névtelen szerző:

„A remetei pagony egy része Őfelsége (II. Ferenc József. A SZERZŐ.) számára

vadászterület lett kivasítva. E terület a térképen külön van megjelölve. E helyiség különösen alkalmas oly vadászat létesítésére, a minőnek – ha majd rendben lesz – párját Európában felmutatni nem lehetend.

A vadászat tárgyait medvék, vaddisznók, szarvasok és hiúzok képezik. Arra nézve, hogy a vad ott mily mennyiségben és minőségben fordul elő, elég lesz megemlítenem, miszerint a legközelebb mult évek egyikében az említett területen 49 vaddisznó s ezek között nem egy 4-5 mázsás (Feltehetően fontban mért, azaz kb. 200–250 kilogrammos egyedekről lehet szó. A SZERZŐ.) is lövetett és hogy ott minden évben számosabb medve és szarvas, meg egy-két hiúz esik.

Emeli e terület előnyeit, hogy az Schönborn gróf munkácsi uradalmának erdősegeivel batáros, hol a vadászat szigorú tilalmazás mellett igen rendszeresen űzetik s hol a mult télen egy napi vadászat eredményeül 7 medve, 5 szarvas és egy hiúz volt felmutatbató.”

A dámszarvasról is már igen korán szó esik: 1866 júniusában *Kriesch János* „Állatélet erdeinkben” című sorozatának ötödik részében így ír:

„A természetbúvárok azt állítják a dámvadról, hogy valódi hazája a déli, leginkább a földközi tenger körüli vidékek és hogy onnan csak lassanként terjedett el észak felé. Ha az való, akkor már régi időkben jöbetett hozzánk e díszes teremts, mert a legrégebb irományokban mindenütt a dámvadat mint

vadászható állatot főlemlítve találjuk, és mert a germánok sírjaiban és némely földrétegekben is a dámvad csontmaradványait föltalálták.

„Dámvad valószínűleg annyit jelent, mint a bölgyek vadja (Damen-Hirsch): díszes, csinos termete miatt.”

Az 1868 júniusában napvilágot látott napszám a vadászati törvényjavaslatot elemzi. Sok érdekesség van benne – például nem a vadászidényt adják meg, hanem a tilalmi időt, ami ma már nekünk éppen fordított gondolkodásra vall. A „vándormadarak” feltehetően a vízivad vadászatát csak május 1-e és július 1-e közötti két hónapban tiltják. Ami azonban a kutyák vadászterületen való jelenlétét illeti, a mai napig megszívlelendő:

„A vadászatra jogosultakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre semminemű ebet bocsájtani; ha, pedig valaki ily területen a közlekedési utakat kivéve, eb kíséretében menne, azt tartozik pórázra venni. Kivételt csak a pásztorok nyájőrző kutyái képeznek, melyeknek nyakába azonban oly kolonc függesztendő, mely elő lábaik térdéin felül egy hüvelyknyire lóg alá.”

A vaddisznóvadászat első említése 1870 márciusából származik, Károlyi Tibor tollából, a „Vaddisznó vadászatok Nagy-Károly környékén” címet viseli és a Szatmár vármegyei Mérk környékének „hazánkban, sőt a külföldön is, kevés ily nagyszerű vaddisznó állomány”-ának méltatására íródott. „Három nap és egy délelőt negyvenkét darabot ejtettünk, melyek összes súlya

barmincz mázsát nyomott. Puskás nyolcz volt, mi ketten Viktor bátyámmal, és bat erdész.”

1877 júniusában „Háborút a vaddisznók ellen!” címmel jelent meg cikk:

„a vaddisznó-állomány Magyarországon több részében oly nagy mérvben elszaporodott, hogy méltó aggodalommal tölti el a mezőgazdát, szőlőbirtokost, erdészt és a vadászat igazi barátját. Oly vidékekben is, a hol emberemlékezet óta nem látott senki vaddisznót, ma egész falkákban pusztítja a törökbúzákat, zabot, burgonyát, szőlőt és egyetlen éjszakán semmivé teszi a gondosan ápolott ertvényeket. Hadat kell üzenni ezen telbeiteken rablónak, irtó háborút; tevéen ezt a közjó érdekében. ...felbátorodik talán valamely hatalmas Nimród kedélye, midőn a fölötte érdekes, férfias bátorságot és kitartást igénylő vaddisznó-vadászat élvezetétől ki akarnám szorítani! – Ne aggódjék azonban, ha valóban ügybarát, a ki szeretni és becsülni tudja a szép vadállományt; mert nem létezik oly

ragadozó állat, mely csak megközelítőleg is annyi nemes vadat pusztítana, mint éppen a vaddisznó. Csavargó természeténél fogva össze-vissza járja a tavasz folyamában a legnagyobb sűrűségeket, kikutatja a legrejtettebb helyeket is, s a mit elő talál, legyen az szarvas, däm vad, őz, nyúl, süketfajd, fączán, császár madár, fogoly, szalonka stb. még tebetetlen fia vagy tojása, falánksága és telbetetlen étvágynak biztos áldozatjává lesz.”

A szerző, Seide Gyula ezután felsorolja a lehetséges vadászati módokat és odáig megy, hogy a mérgezést javasolja az állomány ritkítására, méghozzá a vadászidényen kívül, amikor a kihelyezett csalétek a vadászebeket nem fenyegeti.

A felvetés nem maradt visszhang nélkül, még ugyanezen év novemberében Sztokosza Ignác, „magyar királyi erdőakadémiai erdővéd és a selmeczi vadászegylet vadász mestere” „A vaddisznó-állomány sikeres apasztásának ideje és módja” című írásában válaszolt. A vaddisznók

egyedszámának csökkentésével teljes mértékben egyetért – a mérgezést azonban elveti, elsősorban az embereket féltve: „...elég, ha azon társadalmi osztály műveltségi állapotára és sajátos természetére utalok, a melynek tagjai az ilyen – noha csak hébekorba – kidőlt vadnak, a környezet tulajdonságainál fogva, rendszerint birtokába fognának jutni.”

Helyette a fokozott vadászatot javasolja, ezek kivitelezéséhez bőségesen ad tanácsot, továbbá reményét fejezi ki, hogy ezekkel a vaddisznó egyes vidékekről teljesen is kiirtható.

Vadászélmények és kiállítások, térképstatistikák, vadgazdálkodásra vonatkozó adatok sokasága szerepel a lapban, az ábrák, a rajzok, a táblázatok, a fotók aprólékos digitalizálására is gondoltak a munka elvégzői.

A digitalizált Erdészeti Lapok a www.erdeszetilapok.hu, illetve a www.epa.oszk.hu oldalon érhető el – érdemes rákeresni valamelyik témára!

Faragó Zoltán

„Kétmilliomodik hektár magyar erdő” emlékérem – felhívás jelölésre

Az MgSzH Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatósága és az OEE Országos Erdészeti Egyesület 2008-ban elhatározta, hogy „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” emlék-érmet adományoz munkája elismeréseképpen minden évben azon újságíróknak, aki a magyar erdővel, és az erdőgazdálkodás kérdéseivel kapcsolatban széles körű, és tárgyilagos tájékoztatást nyújt az érdeklődők széles körének.

Az emlékérem kizárólag egyéni teljesítmény elismerésére szolgál. Az elismerés mind kiemelkedő szakmai teljesítmény, mind egy életút munkássága alapján odaítélhető. Az emlékérmeket az írott és elektronikus sajtó azon munkatársai kaphatják, akik munkájuk során folyamatosan és aktívan részt vettek a magyar erdővel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos tájékoztatásban. Évente egy érmet adományozunk, az emlékéremhez pénzdíj nem kapcsolódik.

A jelölt személyére mind magánszemélyek, mind jogi személyek tehetnek javaslatot.

A javaslatnak tartalmaznia kell a jelölt részletes szakmai életútját, valamint azon tevékenységeit, amelyek indokolják az emlékérem adományozását, illetve a jelölt adatait a mellékelt adatlap szerint.

A jelöléseket írásos formában kérjük megküldeni az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatósága (1055 Budapest, Kossuth tér 11.), vagy az Országos Erdészeti Egyesület (1371 Budapest 5 Pf.: 433.) részére, 2009. október 31-én 14.00 óráig. A határidőn túl beérkező ajánlásokat nem áll módunkban elfogadni.

Az emlékérmeket 2009. decemberében, ünnepélyes keretek között adjuk át.

Wisnovszky Károly
igazgató
MgSzHKözpont
Erdészeti Igazgatóság

Dr. Pethő József
elnök
OEE

A javaslattevő megnevezése és címe

.....
.....

JAVASLAT a „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” emlékérem adományozására

A javasolt személy neve:.....

Tudományos fokozata:.....

Születési helye, év, hó, nap:.....

Anyja neve:.....

Munkahelye:.....

Beosztása (foglalkozása):.....

Lakcíme:.....

TAJ szám:.....

Adóazonosító szám:.....

Átutalási szám:.....

Eddigi kitüntetései (évszámmal):.....

(A javaslat indoklása külön lapon.)

Kelt: ....., 2009. ....

.....
a javaslattevő aláírása

A MEGOSZ levelezéséből

A MEGOSZ a magánerdő gazdálkodást érintő aktuális kérdésekben a legmagasabb szinten igyekszik képviselni a tulajdonosok és gazdálkodók érdekeit. A közelmúlt levelezéséből most két fontos témát érintő dokumentumot adunk közre:

„Gráf József úrnak,
 miniszter
 Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Tisztelt Miniszter úr!

A 2010. évi költségvetés előkészítésének jelenlegi szakaszában, még időben szeretnénk felhívni Miniszter Úr szíves figyelmét két olyan, a korábbi évek költségvetésében is problémát jelentő kérdésre, amelynek megoldásában kérjük szíves támogató segítségét.

Szeretnénk kérni és javasolni, hogy a költségvetés külön sorában szerepeljen az egyes erdészeti közcélú feladatok támogatása. Ezen belül a 109/2008. FVM rendelet 4. § a), b) és c) pontja szerinti magán erdőgazdálkodás 2010. évi támogatásánál, véleményünk szerint, az ideai teljes benyújtott és csak részben kifizetett igény (852 millió forint) bázisán legalább 30 %-os növekedéssel, vagyis minimum 1,1 milliárd forinttal kell számolni, figyelembe véve a várható egyre fokozódó támogatási igényeket az erdészeti szakirányítók részéről. El kell mondanunk, hogy az erdészeti szakirányítók a magánerdő gazdálkodás egyfajta „falugazdász hálózatát” jelentik és működésük folyamatos támogatása nélkül elképzelhetetlen az egyre aprózódó és folyamatos tökehiányban szenvedő magánerdő szektor napi működése.

A korábbi erdőfelújítási, úgynevezett K-1-es támogatások 2010-ig történő ki-futtatását vállalta kötelezettségként az FVM tárca, aminek jelentős keretigénye (mintegy 6 milliárd forint) jelentkezik a determináció utolsó évében, vagyis az elkövetkező esztendőben. Kérjük, hogy ezt az összeget garantálják a 2010. évi

költségvetésben. Amennyiben a jelzett keret nem, vagy csak csökkentett mértékben kerül betervezésre, akkor az várható, hogy az FVM-mel meglévő megá-lapodásra hivatkozva az erdőgazdálko-dók jogi úton fogják érvényesíteni jogos igényüket a magyar állammal szemben, perek százait indítva meg.

Tisztelt Miniszter Úr!

A fenti két kérdésben a MEGOSZ természetesen készen áll a legkülönbö-zőbb szintű konzultációkra, de azt sem-miképp nem tudjuk elfogadni, hogy az érdekképviselőket a korábbi évek gya-korlatának megfelelően kihagyva, vagy késedelmesen értesítve kizárják a költsé-gvetési egyeztetés folyamatából.

Kérjük és várjuk a fent megfogalmazott jogos elvárásainkkal kapcsolatos szíves intézkedéseiket és tájékoztatásukat!

Budapest, 2009. augusztus 12.

Tisztelettel:

Luzsi József
 elnök”

***

„Budapest, 2009. augusztus 12.

Gráf József úrnak,

miniszter

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Mi-nisztérium

Szabó Imre úrnak,

miniszter

Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszté-rium

Tisztelt Miniszter Urak!

A magyarországi szén-dioxid kvóta felhasználásával kapcsolatban mind a két tárcát érintő rendkívül fontos kérdésben kérjük együttes segítségüket.

A hazai szén-dioxid kvóta eladásából származó bevételeket a vonatkozó jogszabályok értelmében olyan „zöld beruházásokra” kell fordítani, amelyek csökkentik a légköri szén mennyiségét akár annak le-kötése, akár a légszennyezés csökkentése révén. Úgy gondoljuk, hogy az oly fontos

panelprogram és más kibocsájtást csök-kentő projektek mellett van egy olyan ter-mészeti erőforrás a kezünkben, amelynek komoly mérhető, kézzelfogható hatása van a klímaváltozás és a légköri szennye-zőanyag kibocsájtás mérséklése terén. Ez pedig Magyarország több, mint 2 millió hektár erdeje, ami hazánk éves széndioxid szennyeződéseknek 25-szörösében találha-tó légköri szénen köt meg napjainkban is.

Ezeknek az erdőknek a megfelelő „új-ratermelése”, szakkifejezéssel: felújítása, mindannyiunk alapvető érdeke, amelyre külön pénzügyi támogatás nem áll a gaz-dálkodók, tulajdonosok rendelkezésére sem uniós, sem nemzeti forrásból. Úgy véljük, hogy a minél nagyobb és bizto-sabb szénlekkötést lehetővé tevő erdőfel-újítási tevékenységet, az úgynevezett első kivitelek is a szén-dioxid kvóta eladásá-ból származó bevételekből kell támogat-ni Magyarországon. Ekkor válnának er-deink valóban „klímaerdők” és ekkor válna az erdők támogatása is értelmes és követhető rendszeré nálunk. Az új erdők létrehozását ugyanis uniós társfinanszí-rozott jogcímből lehet a jelenlegi szabályo-zás szerint megoldani, míg a meglévő, de kitermelt erdők szakszerű felújítását a kvóta bevételek támogatják.

A fent leírtakat támasztja alá és indo-kolja az új Erdőtörvény 3. §-ának (1) be-kezdése is, amely kimondja, hogy „Az er-dők bármely immateriális szolgáltatásából származó állami bevételt a külön jogsz-a-bályban meghatározott részletes feltételek szerint az erdők fenntartására, gyarapítá-sára és védelmére kell fordítani.” Nem ké-rünk tehát mást, mint a törvény által előírt kötelezettség betartását.

Kérjük felvetésünk szíves, együttes támogatását. A támogatási projekt kiala-kításához a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) minden szakmai segítséget megad és felajánlja kapacitását, hogy a társ tárcák szakembereivel együtt egy át-látható, a nagyközönség felé jól kommu-nikálható, könnyen kezelhető konstruk-ció jöhessen létre.

Válaszukat várva, tisztelettel:

Luzsi József
 elnök”

A Felvidék történelmi tájain

2009 augusztus 5-én, szerdán kora reggel a remélnél ugyan kisebb létszámmal, de annál nagyobb lelkesedéssel vágtak neki a szakosztálytagok, valamint hozzátartozói, összesen 21 fő az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) Erdők a Közjóért, illetve a Közönségkapcsolatok Szakosztálya által közösen szervezett szakmai tanulmányútnak. Az évente hagyományosan megszervezésre kerülő külföldi tanulmányút célja idén Közép-Kelet Felvidék kulturális, illetve természeti kincseinek felfedezése mellett a tátrai viharkár pusztításának helyszíni megtekintése volt.

Utunk első állomása Kassa ősi, ám ma is virágzó városa volt, melynek történelméről és látnivalóiról kísérőnktől, Balassa Jánostól kaptunk átfogó és hiteles képet. A szemerkélő esőben elsőként a Rákóczi-házat látogattuk meg, melyet az egykori Rodostói ház mintájára rendeztek be. Ezután Kassa másik fő nevezetességét, a gótikus építészeti egyik legszebb remekművéként számon tartott Árpád-házi Szent Erzsébet katedrálisat tekintettük meg, ahol a Rákóczi-kriptában fejet hajtottunk a „Nagyságos Fejedelem” emléke előtt. Rövid városnézést követően búcsút vettünk idegenvezetőnktől, majd a tokaji borúton tovább haladva Eperjes, Kelet-Szlovákia második legnagyobb városa felé vettük az irányt. A egykor gazdag kereskedőváros és kulturális központ máig megőrizte reneszánsz arculatát, a szépen karbantartott óvárosban öröm volt sétálni. A látnivalókban gazdag nap méltó zárásként Szepes várának impozáns romjaihoz kapaszkodtunk fel, ahonnan csodálatos kilátás nyílt az alattunk elterülő tájra. Iglói szálláshelyünkre érve már várt minket az ízletes, tájjellegű vacsora, melynek elfogyasztása után jóleső érzéssel hajtottuk álomra fejünket.

Másnap reggel a kiadós éjszakai eső és a továbbra is borús időjárás vezetőinket arra a belátásra készítette, hogy a Slovenský raj Nemzeti Parkba tervezett túrát későbbre halasszuk, és elsőként Lőcse városát tekintsük meg. Miután a gótikus Szent Jakab templom Lőcsei Pál mester keze munkáját dicséret oltárait megcsodáltuk és rövid sétát tettünk a városban, az idő is jobbra fordult, így végre indulhattunk a várva várt túrára. Csingóba érve, a nehéz terepi viszonyokra tekintettel, csapatunk két részre oszlott. Akik a nagyobbik túrát választottuk, rövid kaptató után a Vakapu szurdok felett 680 m magasan lévő Tamásfalvi kilátó szikláiról

gyönyörködhattunk a tájban. Innen a Hernád völgyébe leereszkedve vasjárdák és kapaszkodóláncok segítségével haladtunk tovább a tajtékozó folyó fölött az újra eleredő esőben. A Hernád áttörés látványa azonban még az eső ellenére is maradandó élményt nyújtott. Rövid pihenő után következett a legmeredekebb szakasz, több vaslétrát magunk mögött hagyva jutottunk fel végül a Vörös Kolostor (839 m) romjaihoz. Felérve a bőséges égi áldás elől a tetőn lévő turistaházba húzódtunk be, majd az eső elállta után leereszkedtünk az Erdőalján (Podlesok) várakozó buszunkhoz, ahol már várt minket csapatunk többi tagja. Bár már mindannyian kellőképpen fáradtak voltunk, hazafelé utunkban Csütörtökhegyen még megnéztük a román stílusú Szent László templomot, melyhez két-szintes gótikus kápolna is épült. Szálláshelyünkre érve „brinzové haluski” várt, mely után édes volt a pihenés.

A harmadik nap reggelén nagy örömmünkre ragyogó napsütésre ébredtünk. Reggeli után iglói szálláshelyünktől búcsút véve a Tátrai Nemzeti Park (TANAP) felé vettük az útirányt. Tátralomnicról függővasúttal (lanovka) jutottunk fel a törpefenyvesek birodalmában 1750 m magasan fekvő Kőpataki-tóhoz, ahonnan lélegzetelállító panoráma tárult elénk. Innen indult gyalogtúránk a Magistrále szép, ámde lábat próbáló turistaútján a Tarpataki vízesések felé. Az út viszontagságaiért bőségesen kárpótolt minket a víz-esések látványa, melyek megmentésében Kaán Károly elévülhetetlen érdemeket szerzett. A Tarpatak völgyében lefelé haladtunkban azonban összeszorult a szívünk a 2005 novemberében pusztító szélvihar által gyökerestől kidöntött, illetve derékba tört fenyőfák láttán. A szél, valamint a másodlagosan fellépő szűkártétel nyomán elpusztult erdőben járva azt is láthattuk, hogy már megjelent az újulat is, a madárberkenye, a málna, a fürtös bodza, valamint az erdei deréce alkotta sűrű bozótos alatt. A hegyről leérve Tarpatakfüreden felszálltunk az Elektricskára, mely az Ótátrafüreden várakozó buszunkhoz vitt minket. Szálláshelyünkön, a matlárházi Hutnik szállóban kedves fogadtatásban volt részünk, az élőzenés, svédasztalos vacsora után fakultatív programként a szálloda uszodájában volt lehetőségünk a felfrissülésre.

Túránk utolsó két napja a kikapcsolódás, pihenés jegyében telt el. Szombaton délelőtt buszunk a Pienini Nem-

zeti Parkban található Vörös Kolostorhoz vitt minket, ahol tutajra szálltunk és mintegy 9 km-t tettünk meg ezeréves határfolyónkon, a Dunajecen. Barátságos gorál tutajosainkkal együtt énekelve vidáman szeltük a habokat a Pieninhegység mészkőszirtjei alatt, mígnem Erdős település határában partra szálltunk, ahol egy hangulatos vendégfogadóban költöttük el ebédünket. Délután Ólublő szabadtéri néprajzi múzeumát tekintettük meg, majd Késmárk városa következett, mely korábban a cipszerek (szászok) egyik jelentős központja volt. A híres cirbolyafenyőből épült evangélikus fatemplomhoz érve barátságosan fogadtatásban volt részünk, így végül nem tudtunk bejutni, hasonlóképpen az új evangélikus templomba sem. Az épségben megmaradt Thököly-vár látványa, valamint a gótikus és reneszánsz elemekben gazdag Szent Kereszt-plébániatemplom gyönyörű oltárképei kárpótoltak csalódásunkért. Az utolsó este tábornász mellett, énekelve, jó hangulatban, kellemesen telt.

2009. augusztus 9-én, vasárnap reggel a Tátrától búcsút véve a Szepes-Gömöri karszton található Dobsinai-jégbarlang felé vettük az irányt. Az 1870-ben feltárt barlang a világ egyik legjelentősebb jégbarlangja, hossza 1483 m, jelenleg 475 m hosszúságú szakasz látogatható. Miután a barlangban nyáron is 0°C körüli a hőmérséklet, ezért alaposan beöltözve jártuk végig a jégbe vájt folyosókat, ahol lélegzetelállító jégformák tárultak a szemünk elé. Innen a betléri Andrassy kastélyhoz vezetett utunk, ahol magyar nyelvű túratvezetést kaptunk. A múzeum anyaga rendkívül gazdag, melyből a mintegy 30 000 kötetnyi könyvtár különösen értékes, valamint a kastélyt körülvevő angolpark is szép látványt nyújt. Túránk utolsó állomásaként Krasnáhoroka váránál álltunk meg, mely kezdetben a Bebek, majd az Andrassy család tulajdonában volt. A gróf Andrassy Dénes által alapított vármúzeumban szintén magyar nyelvű vezetést kaptunk, ifjú idegenvezetőnk kitett magáért. A várlátogatást követően buszunkra szálltunk, mely most már megállás nélkül Budapestig röpített minket, ahová az esti órákban érkezettünk meg. Csapatunk a látnivalókban és élményekben gazdag kirándulás végén elégedetten és azzal a biztos elhatározással tért haza, hogy a Felvidékre többször is érdemes visszatérni, hiszen ez a pár nap pusztán ízelítőül szolgált a látnivalókban rendkívül gazdag vidék megismeréséhez.

Papp Mónika

Aranyévfordulós erdészeti arborétum

Az alapítás negyvenéves évfordulóján, az Erdészeti Lapokban olvashattunk egy, a gyűjteményt általánosan bemutató összefoglalót a Budakeszi Erdészeti Arborétumról.

Most az Arborétum 50 éves fennállásához értünk.

Az alapító Galambos Gáspár és Vlaszaty Ödön erdömérnökök, az ERTI tudományos munkatársai „Exóták telepítési módszerei” címmel, 1955 körül tanulmányt készítettek.

A tanulmányt – ez ma az eretnokség felső fokát jelentené – „A külföldi fajok telepítésének szükségessége” c. fejezet vezeti be, abban Budakeszi kísérleti „exótatelepítésként” szerepel. Mint ilyennek, a létesítés célja megegyezik az arborétumokéval, „de azzal a különbséggel, hogy itt az egyes fajtákat már kisebb erdőállományként telepítjük, kísérleti nevelés és kiértékelés céljára.” Így tehát a fagyűjtemény a célkitűzésében és mai állapotában, egyes helyein az arborétum, másutt a kísérleti „exótatelepítés” jegyeit mutatja.

Az alapításban részt vevő, arról véleményét fogalmazó, neves és kevésbé ismert szakemberek számomra – az alapítás után egy emberöltő elteltével – írt sorait idézve, rövid időutazással emlékezhetünk az akkor történetekre.

„Kedves Barátom!

1950-től Sziklai Oszkár, majd Kopecky Ferenc is a kísérleti telepre (Budakeszi ERTI) költözött. Sziklai elsősorban fenyő-kísérletekkel, Kopecky pedig mellettem fabasználattal foglalkozott. Ekkor került sor az ugyancsak hozzánk tartozó volt Erzsébet-majornban, a jelenlegi arborétum területén, Sziklai irányításával a feketefenyő Lisenko-féle fészkes telepítésére.

Végül megemlítem még azt, hogy az ötvenes évek végén kezdte el Galambos Gáspár a ma már mindenki által megcsodált, de annak idején sok „illetékes” által ellenzett, elítélt, és sikertelennek jósolt arborétum telepítését.”

(Dr. Szász Tibor okl. erdömérnök, ERTI ny. tud. oszt. vez.)

„Kedves István!

... Györffy Barna – a Genetikai Intézet igazgatója, a telep lakója – a kezdet-kezdetén igen gyanakodva figyelte az erdészeket, de később jó barátságba kerültem vele. Sokat segített a nemesítési munkánk kezdetén. Beszélgetéseivel és cikkeivel pró-

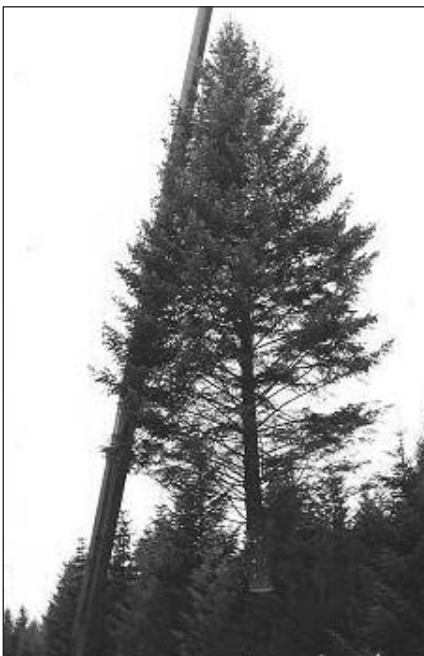

1963-as látkép a 32. köröndtől É felé. Jobb közepén a Lisenko-fenyves (foto: Lengyel György, ERTI)

bálta ellensúlyozni az akkor elfogadott Micsurin-Lisenko esztelenségeit.”

(Dr. Sziklai Oszkár okl. erdömérnök, prof. emeritus, U.B.C., Canada)

1999-ben 24 m-es duglászfenyő ad ...

1999-ben 24 m-es zöld duglász ad több helyet az Abies weitchii-nek (foto: Apatóczy I.)

„Kedves Barátom!

Idős korban jóleső érzés, ha régi munkásságomra visszatekinítek, s arra valaki kíváncsi, másrészt a Budakeszin töltött rövid öt esztendő életem legtermékenyebb korszakára esett, a 36-41. évekre. Ekkor kezdődött el Galambos Gáspár kolléga Erzsébet-majori egzóta-telepítése. Ott, a már 10 éves kocsnányos tölgy kivágása előtt, vagy tízféle kezeléssel tőrevágási kísérlet-sort létesítettünk, annak eldöntésére, hogy hogyan sarjadzik kedvezőbben a tölgy. /Föld alatt tőre vágva nem kaptunk sarjat, csak a fényt érő töről tud bajtást eresztetni!/"

(Dr. Majer Antal okl. erdömérnök, prof. emeritus EFE, Sopron)

Majer A. kst tőrevágási kísérleti területe; elől Kacs Kovics M. erdész (foto: Lengyel György, ERTI, 1963)

„Kedves Pista!

Szerződéses dolgozóként kerültem a Kísérleti Telepre. A kísérletek ERTI részéről megbízott koordinátora és üzemi összekötője Galambos Gáspár kísérleti erdészvezető volt. Jelentős területe volt az erdőművelési kutatásoknak az Arborétum, amely azokban az időkben kezdett kialakulni. Itt a korábban ültetett Lisenko-féle erdőfenyő csoportok törzs-, korona- és gyökérfejlődését, toboztermését kísértük figyelemmel (az akkori” elvárásnak megfelelően bebizonyítandó - azt, ami egyébként is világos.” (Az ERTI izotópos vizsgálatokat is végeztetett egyes kísérleteknél - A szerző). De összehasonlító vizsgálatokat végeztünk az Arborétumba kiültetett állományalkotó fajok, továbbá az alává-gott és ép gyökertű tölgy fajok csemétéi növekedésének vonatkozásában is.”

(Bogyay János okl. erdömérnök, ERTI tud. oszt. vez.)

„Kedves Pista!

„Abban az időben Galambos Gáspár technikusot keresett és ismeretség révén kerültem akkor hozzám. Eleinte másodbegezdős voltam, de 1960 májusában a „prímás” lelépett – ekkor lettem első begezdős. Kizárólagos elfoglaltságom az Arborétum volt, annak lettem a vezetője.

Az egzóták telepítése még 1959 őszén kezdődött, 1963 nyárig a telepítések zömét be is fejeztük, az akkori nyilvántartás 800-850 fajta fát és cserjét tartalmazott (az 1971-es felvételkor 1060-at - A szerző). Ezek beszerzését Gazsi bácsi irányításával és ismeretsege révén az egész országból végeztem. Jött ide egzóta többek között Súrdról, Csákánydoroszlóról, Sopronból, Szombathelyről, Kamarerdőről, Kámonból, Gödöllőről, Szarvasról, Ráckevevől. Az ültetést igen nagy gonddal végeztük. Begyakorlott perbáli asszonybrigáddal, 10-12 fővel dolgoztunk. Nem normára fizettünk és soba

nem a mennyiség, hanem a minőség volt a fontos. Az asszonyok fizetése 3.60-as órabér + 20 % kísérleti pótlék. Az én fizetésem 4.80-as órabér + 20 % volt. A csemeteápolás nyáron kétszeri kapálás és egyszeri sarlózás volt. Egy-egy kivételesen igényes szoliteret betente egyszer lo-csoltunk szárazságban.

Gazsi bácsi tavasztól őszig naponta kijött az Arborétumba, ahol természetesen megkívánta a „jelentést” a létszámról és az éppen végzett munkákról. Elképzeléseit közölte – volt rá eset, hogy másnapra megváltoztatta – és ha arra bivatkoztam, hogy... Ettől függetlenül most már az idő távlatában azt mondatom, hogy túrbetően jó főnök volt. Emlékeim vele, zömmel kellemesek.

Éppen a bizonytalan téli közlekedés miatt Gazsi bácsinak télen, Budakeszin volt irodája. Ide jártam be én is télen naponta, ha nem volt közlekedés, úgy lovas szánnal. Regisztráltuk az elmúlt évben elültetett csemeteket, a térképre berajzoltuk a különleges szolitereket, töröltük a kipusztult egyedeket és terveztük a következő évet.”

(Kacs Kovics Mibály erdőszaktikus, ny. birtokrendező, Egyetértés MGT SZ., Tök)

A Budakeszi arborétum térképe (tájékoztató füzet)

„Kedves Barátom!

„Galambos Gazsi bácsi fő foglaltossága az akkor indított arborétumi növénytelepítés volt. Gazsi bácsi a Mátarában, erdőgondnok korában (1930-as évek - A szerző) már létesített egy arborétumot /Rudolf-tanyán/, ott szeretett bele ebbe a munkába. Nem volt előre megtervezett elképzelése, ahogyan az anyagot be tudta szerezni, úgy bővült az arborétum növényállománya.”

(Dr. Szodfridt István okl. erdőmérnök prof., EFE, Sopron)

1963 tavaszán, alig tizenöt évesen dolgoztam először az Arborétumban. Technikumi tanulmányok előtt, 6 óras kiegészítőként foglalkoztatott Budakeszin az erdészeti intézmény. Emlékszem, a fentebb többek által hangsúlyosan említett Liszenko-fenyves akkori látványa borotva-pamacsokra hasonlított. Az összeszorult fácskák csak kifelé tudtak ágat fejleszteni (Liszenko elmélete szerint a „fajon” belüli küzdelem lényegesen kisebb a „fajok” közötti küzdelemnél. Nos, az erdeifenyőnél sem igazolódott ez itt). Később Gazsi bácsival és követőivel, a kellő növtér kialakításával hoztuk a mai szintre az állomány szerkezetét. Sziklai Oszkárral 1995 nyarán, a helyszínen találkozáskor, jóleső érzés volt látni az elégedettségét.

Részlet az előgyakorlatos munkanaplómból: „1963. november 18. Ma maggyűjtést végeztem az Evodia hupehensis-ről. Ez a harmad-negyedrendű fa Dél-Kínából származik. Nálunk nagyon ritkán fordul elő. Magját november végén gyűjtik. Termése bugában könnyen szedhető. Magja két kb. 1,5 mm-es összenőtt fekete gömb.” (Ma hozzáírnám még, hogy jó mézelő, nyáridőben, őszelön is eléggé dekoratív. És talán nem is annyira ritkán fordul elő, bár fiatalon érzékeny a fagyra.)

Az arborétum életét Gazsi bátyánk lelkesedése alapozta meg szilárdan. Ezt a lelkesedést szükség szerint, egyszerű érveléssel vagy kitaró „ostromaival” valamennyi munkatársra át tudta sugározni. Számtalanszor kapott gyorsító segítséget Tollner Györgytől, a kezelő BUVAD igazgatójától ugyanúgy, mint kezdőként bármelyikünkötől (akik „Te fiú!” voltunk). Györky Attila főmérnöktől Gárdonyi Gá-

bor szakelőadótól, Fritsch Ottó (Gazsi bácsi egyik első munkatársa) ÁESZ főtanácsosig, Lőczy János (a cikotai plantázos) technikusig sorolhatók a gyűjtemény sorát kézben tartók, egyengetők.

1976-1980 között, majd 1989-től 2007-ig műszaki vezetőként volt lehetőségem gondoskodni az arborétum növényállományának és műszaki berendezéseinek fenntartásáról is.

1994-1996 között a forgatókönyvből 20-es amatőr videofilmet készítettünk az arborétumról, időrendben felvéve. Ez, és a 2004-re szintén elkészített növénygyűjtemény-kezelési javaslat a korszak sajátosan értékelt dokumentumai lettek. Közben kertészmérnök-hallgatók diplomamunkái gazdagították a már egyértelműen rögzíthető különféle tapasztalatokat, melyek közül több egyezik a „latens” kezelési tervben megfogalmazott elképzelésekkel.

2007-ben átfogó fejlesztési tervet dolgozott ki az ÁESZ Zöldövezet Tervező Iroda a Parkerdő Budakeszi Erdészete és a Duna-Ipoly NPI közreműködésével, a további arborétumi munkák megalapozása érdekében.

Napjainkban indul az arborétum szervezett, meghatározott rend szerinti bemutatása, látogatói csoportok fogadásával (részletes látogatási tájékoztató a www.parkerdo.hu honlap „Kirándulónak” rovatában található!). Ezért is remélhető, hogy a nevezetes évforduló a Budakeszi arborétum érdekében kifejtett erőfeszítésekhez és ezek eredményéhez méltó megemlékezéssel is emlékeztető marad!

Apatóczy István

erdész, a Pilsai Parkerdő Zrt. volt műszaki vezetője

Tájékoztató

Az Országos Magyar Vadász Kamara és az Országos Magyar Vadászati Védőegylet által kiírt **Kittenberger Kálmán sajtópályázat** beérkezett pályaműveinek zsűrizése 2009. augusztus 27-én megtörtént. Ebben az évben 18 fő 36 alkotást küldött be, további két személy négy alkotása nem felelt meg a kiírás feltételeinek. A bíráló bizottság – Bíró Gabriella, Békés Sándor, Fácányi Ödön, Kőszegi Gábor, Wallendums Péter – változó színvonalúnak, de többségében igényesnek, a kiírás céljának megfelelőnek találta a pályaműveket, amelyek között több a kimagasló munka. A zsűri mindhárom médiaváltozatban megszavazott az értékes első díjra pályaművet.

A nyertes személyek:

- Beély Katalin (rádió műsor Európa Rádió, Miskolc),
- Bors Richárd (írott sajtó Magyar Nemzet),
- Zsoldos Barna (video).

A díjazottak a kiírásnak megfelelően elismerő oklevelet és bruttó 300 000 forint pénzzutalmat kaptak.

A bíráló bizottság javasolja, hogy a továbbiakban is folytatódjon a pályázat.

az OMVK Kulturális Bizottsága

A „ZÖLD KÖNYVEK”

„Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai”
keletkezésének, továbbfejlesztésének körülményei és eredményei

Az FM Erdészeti Főigazgatóság vezetője 1954-ben kezdeményezte e szervezeti egység kiválását a Minisztériumból, aminek nyomán az 1040/MT határozat szerint megalakult az Országos Erdészeti Főigazgatóság, mint főhatóság, melynek 101 fős szervezetében az erdőművelési osztály vezetésére kaptam kinevezést.

Ami az erdőművelés elméleti kérdéseit illeti, az 1949-58. közötti időben megjelent erdőművelési jellegű utasítások általános fogalmakat, alapelveket, ajánlásokat, keretutasításokat tartalmaztak.

1954-ben jelentős változást hozott e téren Babos Imre „Magyarország táji erdőművelésének alapjai” című könyve, melynek előszavában Kreybig L., Kosuth díjas akadémikus írja a következőket: „A munka a magyar erdészeti szakirodalom újszerű alkotása. Utat mutat és lehetővé teszi, hogy az erdőművelés eddigi – differenciálást nélkülöző – országos egységes irányelveit a valósághoz jobban alkalmazkodó, az erdőgazdasági tájakon alapuló irányelvekkel cserélhessük fel. A geomorfológiai és földrajzi tájak, valamint az erdőgazdasági tájak határvonalai gyakran egybevágóak. Ez érthető, hiszen az erdőgazdasági tájakat, tájcsoportokat az erdőtenyésztésre legfontosabb földrajzi, éghajlati és hidrológiai jellemzők figyelembe vételével alakítják ki. Egyedül a kellő részletességgel elkészített termőhely-térképezés teremtheti meg hazánkban a tervező erdőgazdaság számára a megnyugtató biztonságot.”

A Babos féle könyv erdőgazdasági tájakat leíró része irányt mutat az éghajlati jellemzőkre, a genetikai talajtípusok rendszerére épült talajleírásra, az agrotechnika alkalmazására, a fajok távlati területarányára, a kialakítandó állománytípusok megválasztására és szerkezeti telepítésére, természetes felújításokra és a vágásérettségi korokra vonatkozóan. A tájakon belül a helyes módszer megválasztása a helyszínen tervező erdőművelő feladata. Az eljárások további mélyítése e termőhely-térképezéstől várható, amelyhez a tájak kialakítása a keretet szolgáltatja csupán.

A fentiek szerinti erdőművelési, fejlesztési feladatok végrehajtásához 1955-ben első kiemelkedő feladatom volt a háromfős erdőművelési csoportok megszervezése, élükön a csoportvezető kiválasztása és kinevezése.

Az erdőgazdálkodás elméletének terén újabb eredményt jelentett Majer Antal „Erdőtípus csoportjaink és erdőgazdasági hasznosítása” című cikk, mely az Erdészeti Kutatások című lap 1956/4. számában jelent meg, mint egyfajta tervezet az erdőtipológia szélesebb körű gyakorlati bevezetésére. A szerző fő megállapítása a következő: „Helyes, ha erdőtipológia rendszerünket az elméleti tudományok, elsősorban a termőhely-ismeret (ökológia) és a növény-társulástan (fitocönológia) széles alapjaira helyezzük. Igyekeztem a hazai és a külföldi munkákat megismerni, hasznosítani és elkészíteni a mellékelt hazai erdőtípus-csoporttáblázatokat. Ezeket hazai hasznosításra adom át.”

Ugyanebben a lapszámban látott napvilágot Babos I.: „Homoki termőhelyláncok: a termőhely-tipológia alapja” című tanulmánya is.

Az erdőtipológia szélesebb körű bevezetésére tett Majer tervezetét és javaslatot a sors ajándékának tekintettem. 1957. január-februárban Fila József főosztályvezetővel több alkalommal megtárgyaltuk a Majer-féle erdőtipológia és a Babos-féle termőhely-tipológia szélesebb körű gyakorlati bevezetésére vonatkozó tervezeteket. A megbeszélésünk eredményeként célul tűztük ki, hogy erdőgazdasági tájbeosztásra alapozott erdőtípusonként és termőhely-típusokként rendszerezett erdőtelepítési eljárásokat és technológiákat kell kidolgozni, egyrészt az erdőtipológia, másrészt – ahol nincs erdő – a Babos-féle termőhely-tipológia alapján.

Megbeszélésünk eredményeként zöld utat kaptam mindennek beindítására. Az erdőművelési csoportvezetők szokásos tavaszi értekezletén (Dunántúli, Sikkvidéki, Észak-magyarországi) vitára bocsátottam a Babos-féle tájhatárokra alapozott Majer-féle erdőtipológia és a Babos-féle termőhely-tipológiai ismeretek alapján az erdőfelújítási és -telepítési irányelvek, eljárások kidolgozását. A csoportvezetők a munka végrehajtását anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalták. Ekkor bejelentettem, hogy a tavaszi erdőművelési munkák befejezése után erdő- és termőhely-tipológiai elméleti és gyakorlati tapasztalatcsere keretében továbbképzést tartunk. Ennek megfelelően 1957. május 13-24. között, Huszárokélopustán – az erdőművelési

csoportvezetők részvételével – megvalósult az erdő- és helytipológiai elméleti és gyakorlati továbbképzés, amelyen előadóként működtek közre az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársai, Babos Imre, Járó Zoltán, Majer Antal, Tallós Pál, Tóth Béla, Tóth Imre, Szodfridt István. (Ez a képzés később megismétlődött 1961. május-júniusában Budapesten, előadóként a fent említettek szerepeltek, résztvevők voltak a Buda-vidéki Erdőgazdaság, továbbá az erdőművelési csoport tagjai, erdőgazdasági felügyelők, erdőrendezési felügyelők, erdőrendezési főmérnökök, erdővédelmi felügyelők, OEE, OEF., majd 1963. május-júniusában az erdőgazdaságok területén, az erdészettervezetők, műszaki előadók, kerület vezető erdészek részvételével, ahol az előadók az erdőművelési csoportvezetők voltak.

1957-ben az erdőművelők megnyilatkozásai alapján „Erdőművelésünk termőhelyfeltárási alapokra való helyezése” címmel három évre szóló részletes feladat-, program- és ütemtervet készítettem, melyet 1958. elején átadtam az OEF vezetőinek.

Az erdőművelési csoportvezetők az „Erdőtípológiai útmutató” és javaslataim alapján 1960-61-ben elkészítették az erdőgazdaságra vonatkozó egységes táji előírásokat, javaslatokat és azt megküldték osztályomnak felülvizsgálatra.

Ez erdőművelési osztály a szükséges egyeztetések, kiegészítések és javítások után az anyagot az általam felkért és kijelölt szakbizottságokban résztvevő tudományos és nagy szakmai ismeretekkel bíró szakemberek elé utalta. A szakbizottságok felülvizsgálata után került sor a táji anyagok egyeztetésére és az erdőművelési csoportvezetőkkel való véglegesítésére.

Az ekként kialakuló „Zöld könyvek” nemcsak egységes szemléletet teremtettek, hanem lehetővé tették az erdőművelésünk átértékelését, az erdő életére ható törvényszerűsége mélyebb megértését. Ezzel egyidőben elkészült az erdőművelési új elszámolási rendje, mely a határozott technológiai előírásokkal, a fokozott ellenőrzésekkel, az évenkénti műszaki átvételek és az anyagi érdekelttség megteremtésével együtt gyors javulást eredményezett.

1965-ben a 10 év előtti 2,4 ha helyett már 1,6 ha erdősírtési munka elég volt 1

ha sikeres erdősítéséhez. A leírtak bővebben elolvashatók a „Zöld könyvek” Általános irányelveket tartalmazó 15-69. oldalán. Mindennek jogszabályi megjelenése volt a 14/1964. (Erdészeti Értesítő) OEF sz. utasítás a táji erdőművelés bevezetéséről.

A „Zöld Könyvek” (1963.) megjelenése kapcsán 1965-ben került sor az Erdőművelési-erdőtípológiai Kongresszus megrendezésére. A magyar eredmények jelentőségére mutatott rá Köstler professzor, a Müncheni Egyetem Erdőművelés Tanszéke egyetemi tanárának akkori nyilatkozata: „Örvendetes volt látni, hogy a magyar erdészet haladó irányvonala képvisel, amelynek megvalósításában a termelési gyakorlat, a tudomány, az oktatás és a szakigazgatás szakemberei együttműködnek. Kiemelkedő a kidolgozott irányelvek közlésére és megvalósítására fordított szellemi és anyagi energia. Különösen értékes és jelentős az a kísérlet, hogy ennek az általános szemléletnek a tükrében az egész ország területén egységes irányelvek szerint alakítsanak ki termőhely feltérárási módszereket, erdőtipológiát. A rendelkezésre álló adatok, azok értékelése, feldolgozása, a bemutatott erdőképek azt a benyomást keltik, hogy fontos és alapos munka folyt mind a felvállalt feladatok, mind a gyakorlat alkalmazás előkészítését illetően.”

Szintén elismerte a „Zöld Könyvek” jelentőségét 1966-ban Dr. Simon Tibor, az ELTE Növényrendszertani és Ökológiai Tanszék egyetemi tanára a Botanikai Közlemények Könyvismertetésében.

1966 tavaszán kezdeményeztem Babos I., Járó Z. és Majer A. kollégáimnál az Erdőtípológiai Kongresszuson elhangzottak kiértékelését. Megbeszélésünk eredményeként vállalták 1967 év végéig elkészítik Járó Zoltán: „Erdészeti termőhelyértékelés rendszere”, valamint Termőhelytípusok és a célállományok kapcsolata, Majer A. : Célállományok jellemzése, Babos I. : Termőhelytípusok és a tájak kapcsolata dolgozatokat.

A célok és feladatok továbbgondolása mindamelllett nem maradhatott abba. A MÉM erdőművelési csoportja – Danzky, Bondor – az Erdőtörvény, a gazdasági irányelvek és az Erdőművelési Kongresszus tapasztalatai és kritikái ismeretében 1967-ben elemezte és értékelte az erdőművelés külföldi és hazai helyzetét, tendenciáit és a levont követ-

keztetések alapján körvonalazta a koncepciókat és célkitűzéseket. Eszerint az erdőgazdálkodás célja nem lehet más, mint tartósan és egyre nagyobb mértékben a lehető leggazdaságosabban biztosítani a társadalom számára, javára az erdő többoldalú hasznosításából fakadó termelési és szociális javakat. Kizárólag így érhető el, hogy az erdő a jövő nemzedék minden lehetséges igényét kielégítse.

Az erdőművelési csoport a következő konkrét célkitűzéseket fogalmazta meg. Egységes szemléleten alapuló, korszerű országos érvényű irányelveket, eljárásokat és technológiát magában foglaló „erdőművelési rendszert” kell kidolgozni. Tudományosan megalapozott, gyakorlatias és korszerű országos erdészeti terület termőhely minősítő és osztályozó rendszert kell kialakítani, ennek megfelelően tovább kell fejleszteni az 1963. óta érvényben lévő, a táji erdőművelés alapját képező erdő- és termőhely-típológiai rendszert és kötelezővé kell tenni az erdősítések előtt a termőhely vizsgálatot, a termőhely feltérképezést. Meg kell határozni a termőhely függvényeként telepíthető célállományokat. Az erdők rendeltetése szerinti hasznosításának megfelelően az elsődleges fatermesztést szolgáló és a különleges rendeltetésű erdőkben, illetve fásításokban a gazdálkodási irányelveket és módszereket differenciálni szükséges. Az erdészeti terület hasznosítási és fajaj gazdálkodási irányelveit tovább kell fejleszteni. Ki kell alakítani a korszerű erdőművelési, így erdő-felújítási, erdőtelepítési, fásítási, erdőnevelési, erdővédelmi eljárások és technológiák rendszerét, elsősorban a biológiai, műszaki, technikai és gazdaságossági kérdések alapján, különös figyelemmel a gépesítési lehetőségekre. Meg kell valósítani az erdészeti nemesítés eddigi eredményeinek gyakorlati hasznosítását (fajtaminősítést) és ezzel összefüggésben az ellenőrzött szaporító anyag termesztés módszereit. Felül kell vizsgálni, és korszerűsíteni kell az erdészeti mag- és csemete-szabványokat. Megbízható alapot kell teremteni a szakmai és pénzügyi szabályok követelményeinek kialakításához, meghatározásához, a végzett munka értékeléséhez.

(Erdőművelés I. 5-ik oldal)

Az általános elveken túl egyes szakmai követelmények is indokolták a

„Zöld Könyvek” korszerűsítését. Az állományok növekedésére a termőhelyi tényezők közül a legnagyobb hatást a talaj gyakorolja. Az erdőtípus és a genetikai talajtípus szintézise alapján viszont biztonsággal elhatárolhatók az egyes fajok tenyészterületei, az állományok fatermelése alapján megvonható a határ a gazdasági és egyéb rendeltetésű erdők között, a termőhely típusok összegzése a földrajzi, gazdasági egységek határvonalát is adja.

A Majer-féle vízgazdálkodási fokokhoz laza termőhely feltárás csatlakozott. A növényzet által jelzett vízgazdálkodási fokok és a genetikai talajtípusok közötti összefüggés csak részben volt tisztázott, így a következőkben bevezetésre kerülő új termőhelytípológiai rendszer a Majer-féle erdőtipológiai rendszer termőhelyi realizálása: az alkalmazott tipológia kiegészítve talajtani-termőhelyi vonatkozásokkal.

Sürgette a „Zöld Könyvek” korszerűsítését az anyagi-műszaki ellátottság színvonala is. 1960-ban talaj-előkészítő, ültető és ápoló gépek még alig álltak rendelkezésre. Továbbá 1960-ban még kevés szó esett az erdő egyéb funkcióiról, jóléti szerepéről, később azonban ezek érvényesítése nélkülözhetetlenné vált.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a 60-as évek végére kiérlelődött törekvések iránya a „Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási és erdőtelepítési irányelvei” című munka továbbfejlesztése, de nem elvetése volt. Ezért nem térünk ki az egyes erdőgazdasági tájak –földrajzi, geológiai és domborzati viszonyok tárgyalására, éghajlati jellemzésére, növényföldrajzi adatainak ismeretétére stb. Mindezek ott megtalálhatók. A különbség az volt, hogy az erdőtípusok helyett a termőhely-típusok kerültek előtérbe, azokon mindössze 14 célállomány szerepelt, és fejlettebb technológiák merültek fel. Ilyen értelemben tehát az újabb törekvések korszerűsítését egyben kiegészítését és folytatását jelentették az 1958-ban megkezdett munkának, úgy mondhatjuk, hogy a kettő együtt alkot teljes egészet. Mindennek jogszabályi kifejeződése volt az 1969. október 29-én kiadott MÉM 82 678 sz. utasítás, az Erdészeti Hivatal Műszaki Fejlesztési Főosztály „Erdőművelés továbbfejlesztése” tárgyban intézkedése. (Erdőművelés I. 22 oldal)

Az erdőgazdaságok az 1968. február hóban kiadott irányelvek és metodika (-Az erdészeti termőhely értékelés rendszere. -A célállományok jellemzése. -A termőhelytípusok és a célállományok kapcsolata. - Erdőterületek rendeltetése.) alapján elkészítették a táji erdőfelújítási és erdőtelepítési irányelvek, eljárások és technológiák, továbbá az 1956-ban megjelölt „erdőnevelési utasítás” revíziójára vonatkozó javaslatokat. Mivel az erdőművelés fejlesztése rendkívül szerteágazó és mégis komplex terület, a Főosztály szerint a munka csak akkor lehet eredményes és megnyugtató, ha a továbbfejlesztés munkájában az irányítás, a kutatás, a végrehajtás és az ellenőrzés illetékesei – az erdőművelési irányelvek, eljárások és technológiák kidolgozásában – tevékenyen közreműködnek. Ezért az erdőgazdaságok javaslatai felülvizsgálatára bizottságok kerültek megalakításra. A bizottságokban részt vettek az állami erdőgazdaság, állami erdő- és vadgazdaság, állami parkerdőgazdaság képviselői (igazgató, főmérnök, erdőművelési osztályvezető, csoportvezető), az EFE oktatói, az ERT-i munkatársai szakértői minőségben, az Állami Erdőrendező-ség, illetve Erdőfelügyelőség vezetői és az OEE. valamint, a MÉM képviselői. Az erdőművelési irányelvek, eljárások és technológiák erdőgazdaságonkénti revíziójára 1969. november 3. és 1970. január 31. között került sor. Az így kialakuló összevont egységes erdő- és termőhely-típológiai rendszerrel megteremtettük termőhelyeink átfogó rendszerezését, mely alapul szolgálhatott erdőművelési munkánk rövid és hosszú távon való felméréséhez és ütemezéséhez. Az erdőrészek termőhelytípusba sorolása és a feladatok rangsorolása révén a munka végrehajtásához szükséges előfeltételek (munkaerő, gép, szaporítóanyag, költség) egyértelműen meghatározatóak voltak. Az erdőgazdasági gyakorlat ezt követően a terület-hasznosítási, termőhely-értékelési és ehhez kapcsolódó technológiai típusok rendszerében működhetett, mely magában foglalta a gondolkodást, tervezést, végrehajtást, illetve számon kérést. Az így kialakuló termőhely-minősítő rendszer biztos alapjává vált az erdők osztályozásának és a jövőben is elősegítheti a pénzügyi alapok hatékonyabb felhasználását.

A termőhelytípológiára épülő „erdészeti termőhelyértékelés” alapjaiban megegyezik az elfogadott és a mező-

gazdasági területeken alkalmazásra került” földértékelési rendszer”- rel.

A kialakított termőhelytípus rendszer alapján 1969-ben bevezetett és évenként nyilvántartott országos erdészeti termőhely leltár.(Erdőrendezési adattár)

Az ERDŐMŰVELÉS könyvek lektorai: MÉM.: Dr. Birck O. Dessewffy I., Horváth I., Dr. Madas A. és az Erdészeti és Faipari Egyetem részéről Dr. Gál J. rektor, lektori véleményéből idézetek:

„Hazánkban először 1963-ban jelent meg olyan összefoglaló szakmai útmutató (szerk. Danszky István), amely az erdészeti tudományok akkori állásának megfelelően, ápolva a táji erdőgazdálkodás gondolatát, hasznosan foglalta össze, az elméleti és gyakorlati szakemberek által elért eredményeket. A maga idejében jelentős mértékben segítette elő az erdőtelepítési, fásítási és erdőművelési feladatok megoldását.

Az eltelt egy évtized alatt, az erdészeti üzemi gyakorlat és a tudományos kutatás igen jelentős lépéseket tett előre. Különösen a termőhelyfeltárás, a gépesítés, a szaporítóanyag termesztés, az állománynevelési munkák racionalizálása terén értünk el kimagasló eredményeket.

Az erdészeti termőhelyértékelés új rendszere, a termőhelyi tényezők, komplex figyelembevételével (éghajlat, hidrológiai viszonyok, genetikai talajtípus), lehetővé teszi az adott termőhely számára sokkal nagyobb biztonsággal tudjuk, a megfelelő célállományt megválasztani.

A célállományok jellemzése sikeres és mindenre kiterjedő, jól adja meg az általános ökológiai jellemzést, a fajok társulás- készségét, a számba vehető elegyfajokat és erdő típusokat, már de nagyon hasznos általános erdőművelési vonatkozásokat is megad. Külön kiemelő, hogy mind a célállományok jellemzésekor, mind a termőhelytípusok és a célállományok kapcsolatának jellemzésekor, mindenütt jelzi a várható fatömeg nagyságát és minőségét.

Az erdőgazdasági tájak és a termőhelytípusok kapcsolatának leírásakor, sikerült az összhangot megtalálni az eddigi táji erdőművelés és az új termőhely értékelés módszerei között.

A termőhely- típus csoportok és fatermesztési típusok összekapcsolásával, valamint a termőhely tesz-

telésének ismertetett új módszerével a korszerű követelményeknek megfelelő fatermesztési egységek kialakítását teszik lehetővé.

A korszerű erdőgazdálkodási szempontoknak, megfelelő az erdőterületek rendeltetésének ismertetése.

A hazai szakirodalomban, szinte elsőként talákoztunk az üdülőerdők és ezzel kapcsolatos teendők szakszerű leírásával. Jól sikerültek a tájvédelmi erdők és fásítások, a mezőgazdasági erdők, a mezőgazdasági területek és öntöző rendszerek védelmét szolgáló erdők (erdősávok, fasorok), a hullámtéri védőerdők és természetvédelmi erdők leírását tartalmazó rész. Külön kiemelő, hogy több mint egy évtizedes kutatómunka alapján bekerültek a táji fatermesztési táblázatok is.”

Az EFE rektora, lektori véleményében – a többi lektorral együtt – vizsgálta az ERDŐMŰVELÉS „ új termőhelytípológia” igen jelentős újszerűségét, szakszerűségét, alkalmasságát, időszerűségét.

Javasolom az EL. Vitaforumában, lektorok (3oldal) véleményét is folyamatosan nyilvánossá tenni.

A MÉM egyetértésével, határozatával, az Erdő- és Fagazdasági Egyesülés gondozásában, könyv alakban is közreadjuk a „Erdőművelés” kötetét, 3800 példányban, 1972. márciusában.

12/971 MINISZTERI EMLÉKESZTETŐ MÁRCIUS 29-I ÉRTEKEZLETRŐL.

Tájékoztató jelentés az új erdőtelepítési, erdőfelújítási, erdőnevelési és erdővédelmi irányelvekről.

A miniszteri értekezlet a jelentést tudomásul vette és az alábbi határozatot hozta:

Gondoskodni kell a jelentésben foglaltak széleskörű megismertetéséről. (Előadások és bemutatók)

Az új irányelveket fogantatókat kell az oktatás célját szolgáló anyagokban is.

Az érdekelt minisztériumi részlegek biztosítsák az Erdőgazdálkodási Szabályzat és az Erdőművelés I. és II. fent említett elvekkel való összhangját.

A ZÖLDKÖNYVEK és az ERDŐMŰVELÉS, annak idején együtt jelentették az erdőtípológia és a termőhelytípológia alapokra helyezett táji erdőművelés bevezetését és kötelező alkalmazását. Rendszerváltás után a kötelező szó elmaradt.

MTA Erdészeti Bizottságától - Bondor, Danszky, Járó, Majer – Rendszerváltás során kapott feladatként, a magyar erdőművelés eredményeit és új célkitűzése-

ket(10 oldal) kiemelt részeit felvázoljuk. A szöveget kollégáim szerkesztették én csak aláírással hitelesítettem.

Ebből idézetek:

– Az erdőgazdálkodás ökológiai alapú fejlesztésének tudatos kiteljesedését 1970-től az ökológiai – termőhelyi illetve ökoszisztéma szemléletű erdőművelés adta meg. Erdőművelés I – II. /

„Ez az ökoszisztéma szemlélet érvényesül az erdőfelújítások, erdőtelepítések, fásítások fafaj megválasztásában, az erdőselejtechnológiákban, az erdőnevelésében és védelmében – a végrehajtásban – az erdőfelügyeltben egyaránt”.

– Tudatosítanunk kell, hogy az ökológiai ismereteken nyugvó erdőgazdálkodás alapja az erdőművelés. A korszerűen egyeztetett erdőművelési elvek szerint kezelt erdő döntően kielégíti a környezet-természetvédelmi és üdülési funkciókat. Vissza kell állítanunk az erdőművelési munkák helyét, rangját és az erdőművelésben dolgozók megbecsülését.

– Úgy érezzük, hogy volt egy kiváló erdőművelői gárda/Aranycsapat/, akik minden ismert nehézség mellett nem a politikának, hanem a magyar erdőnek voltak tántoríthatatlan elkötelezettek. Életük, munkájuk, erkölcsi tartásuk példa lehet. Újra lehetne kezdeni azt a szoros, termékeny és kollegiális együttműködést, amely a 60-as években, a „Ma-

gyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai „ című kötetek szerkesztése idején olyan gyümölcsöző volt.

Egy évtizeddel ezelőtt született meg a gondolat, az EL-ban, Zöldkönyvek megújításáról, melyet 2000-ben intézkedések sora követett.

Erdészeti Lapok 2007 június számában olvastam „Megújultak a Zöldkönyvek”. A hét kötetre utaló szöveget nem találtam.

EL-ok május Mátyás Csaba akadémikus kollégám cikke jelent meg: Felújítuk-e a Zöldkönyveket?

E célból került sor a 2009.02.18-án Vitaforum megrendezésére. Miután a Zöldkönyvek és az ERDŐMŰVELÉS mindkettő szerkesztője voltam kötelezettségemnek tartottam egy cikk megjelentetését” A Zöldkönyvek keletkezésének, továbbfejlesztésének körülményei és eredményei” címmel. EL-ok szerint cikkem túl hosszú sikeredett, elvetélt.

Számomra tudományosan és etikailag elfogadhatatlan az ERDŐMŰVELÉS könyv mellőzése, amely a Zöldkönyvek megújítás során tapasztalható.

A Zöldkönyvek megújításával kapcsolatos polémiák kulcskérdésének tartom, az ERDŐMŰVELÉS köteteinek jogfolytonossági aktualizálását.

E körben felidézném az OEE.EL. 2004 szept. és nov. számban megjelent

Németh János megjelent cikkét – Merre tart erdőművelésünk? – amelyen az erdőművelés hanyatlásáról ad számot, mind a hazai tudomány, mind a gyakorlat területén, valamint 2004 nov. Schandl Lajos: Hozzászólás és Haag János: Egy tő melletti erdész véleménye.

1957-1970 A Zöldkönyvek és az ERDŐMŰVELÉS kötetek létrehozói. Főhatóságok: OEF. és MÉM., Elméleti-tudomány – főként Soó, Zólyomi akadémikusok/ELTE/, Szaktudomány /ERTI, EFE/ és a gyakorlati erdőművelők.

A Zöldkönyvek és ERDŐMŰVELÉS létrejöttében oroszlánrész vállalt Babos Imre, Majer Antal, Járó Zoltán és Solymos Rezső szaktekintélyek kiemelkedő munkájukért az Erdészeti társadalom részéről köszönet illeti.

1955-1970 között – a sors mérhetetlen jóvoltából – egy nagyon tehetséges erdőművelői gárdának voltam elfogadott irányítója. Mondhatnám úgyis egy nagyszerű zenekarnak melynek irányítója: a karmester.

Kelt Budapesten, 2009. április

Dr. Danszky István

a mezőgazdasági (erdészeti) tudomány kandidátusa

* * *

A Dr. Danszky István szerkesztette Zöld Könyvek professzori méltatása és az Erdőművelés kötetek lektorainak véleménye elolvasható az Erdészeti Lapok honlapján (www.erdeszetilapok.hu).

Kerületvezető erdészek figyelem!

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége kéri a kerületvezető kollégákat, hogy aki megőrizte szolgálati naplóját, juttassa el a szerkesztőségbe. Szeretnénk ezekből a feljegyzésekből kivonatolni, és a tanulságos, érdekesebb eseményeket, megfigyeléseket közreadni. A naplókat természetesen visszajuttatjuk a feladónak. Ha fénymásolatot kapunk az is alkalmas a szerkesztésre. Megkülönböztetett figyelemmel várjuk idős erdészek feljegyzéseit.

A szerkesztőség

Új belépők

Győr Erdőgazdaság HC: Kertész Eszter erdőmérnök, Kovács Richárd erdőmérnök; **Nagykanizsai HC:** Gazsi Richárd egyéb felsőfok; **Tatabányai HC:** Lovasi Gábor egyéb felsőfok; **Szolnoki HC:** Sulyok Csaba erdőmérnök

Honlapjaink:

www.oee.hu • www.erdeszetilapok.hu
www.forestpress.hu • www.erdo.hu

T á j é k o z t a t á s

Az Erdészcsillag Alapítvány 2009/2010. tanévre Erdészeti Ösztöndíj Pályázatot hirdetett három kategóriában:

- 1 fő egyetemi hallgató
- 1 fő szakközépiskolai tanuló
- 1 fő szakiskolai tanuló

részére.

A pályázati kiírásra összesen hat pályázat érkezett be, melyből a:

- NYME Erdőmérnöki Kar (Sopron) 3 pályázatot
- Dráva Völgye Középiskola (Barcs) 1 pályázatot
- Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola (Ásotthalom) 1 pályázatot
- Mátra Erdészeti, Mezőgazd. és Vadgazd. Szakképző Isk. (Mátrafüred) 1 pályázatot

küldött.

A beérkezett pályázatokat az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2009. július 21-i ülésén értékelte és az alábbi döntést hozta:

- egyetemi hallgató kategóriában Lunk Eszter (Sopron)
- középiskolai tanuló kategóriában Mikulásik Márton (Barcs)

részesült ösztöndíjban.

Az ösztöndíjra jogosító okirat ünnepélyes keretek között, az érintett iskola tanévnyitóján kerül átadásra.

Gémesi József
az Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

Emlékezés Pankotai professzorra

A Pilisi Állami Erdőgazdaság Nagyvillám túristaházában történt 1981 szeptemberében ez a kis epizód. Az Erdőfeltárási Szakosztály tartotta ülését az épületben Bogár István elnökletével, fokozódó jókedvvel, emelkedő hangulatban. A rendezvényen részt vett az akkor már nyugdíjas professzor, tanszékvezető majd a soproni egyetem rektora, Pankotai Gábor, aki akkor 67 évesen teljes szellemi frissességben szíparkázott, történeteket mesélt, egyetemünk hagyományait sorolta. A szakestélyek lényege – mint mondta – nem az ivásban, a nótázásban, a különféle szertartásokban van, hanem a teljes demokráciában. Mindenki szabadon elmondhatta, amit gondolt, tanár, diák egyaránt, nem volt szabad megsértődni. Ekkor szólásra emelkedett keszthelyi kollégánk, későbbi vezérigazgató, Viharos Zsolt, és a 70-es évekből idézett. Elmondta, hogy amikor a professzor urat kinevezték az egyetem rektorának, a diákság körében így kommentálták a dolgot: „fegyvert adtak az agresszor kezébe”. Pankotai erre nem indulatokkal, nem haraggal reagált, mint ezt gondoltuk volna, szemmel láthatóan meglepődéssel sőt tetszéssel vette tudomásul a dolgot. Sokféle jelzővel illeték akkoriban, mondták diktátornak, sőt kegyetlennek, természetesen elsősorban azok, akik a szállítástanvizsgákon elvéreztek nem kis számban. Megkövetelte az alapos matematikai tudást, enélkül nem lehetett levizsgázni nála. Előadásain csak ápolat külsővel, megborotválkozva és pontosan kellett megjelenni. Megkövetelte a fegyelmet az oktatóktól is, előfordult, hogy a főbejáratnál ellenőrizte az érkezéseket, a

késő tanárokat berendelte eligazításra. Ennyi év után talán elmondhatom, hogy ez fegyelmezés nem vált kárára sem tanárnak, sem diáknak.

Pankotai Gábor élete, szakmai pályafutása bővelkedett eseményekben, fordulatokban, amíg a Taracvölgyi Erdei Vasút erdőmérnök-gyakornoki beosztásától egyetemünk rektori székéig eljutott.

A Kárpátalján eltöltött 4 év számára nagyon jó tanuló iskola volt. Itt ismerkedt meg a vasútépítés, a vízépítés, a vízi szállítási feltételeivel, az utolsó két évben mint üzemvezető már személyesen irányította ezeket a munkákat. Később a szállítástan oktatásában mint egyetemi tanár jól hasznosította ezeket az ismerteket.

Kárpátaljáról hazatérve 45 után a győri erdőigazgatóság marótpusztai erdőgazdagságát vezeti, később a budakeszi erdészet vezetője. 1947-ben már mint a MÁLLERD központ fontos embere jelenik meg a soproni végzős egyetemisták előtt. A hallgatóság megdöbbenésére arról beszél, hogy Erdély és a Felvidék nem kerül vissza, ennyi erdőmérnökre nem lesz szükség, lehetőleg más területen helyezkedjenek el. Az ezt követő időben sokan elhagyták az erdészetet.

Az Egri Erdőgazdasággal akkor kerül először kapcsolatba, amikor 1948-ban már a Tervhivatal megbízottjaként Nagyvillámra érkezik Jáhn Rezső erdőmérnök ügyének vizsgálatára. Az történt, hogy a Bánvölgyi út építése során egy dolgozó részegség miatt nem kapta meg bérét, csak két nap múlva. Panaszos levelet küldött a minisztériumba, és azt írta, hogy kispórolták az anyagot az útból. Hosszas vizsgálat indult, 40 helyen felbontották az utat, végül mindent rendben találtak.

Az 50-es évek törést hoztak Pankotai életében, saját szavaival „kirúgták” az Erdőközpontból ahova a Tervhivatalból helyezték. 1952-től 57-ig az Erdőtervnel dolgozik, mint tervezési csoportvezető. Elkészíti az első úttervezési útmutatót. A tervező irodánál töltött éve alatt több tervet készít az Egri Erdőgazdaság (akkoriban Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság) részére, ezek: a Bervai út, a bélapátfalvi Hársasi út és a felnémeti magasrakodó. A Bervai út külön érdekessége, hogy az első változat szerint a Lesréttől az út nem Felnémet irányában haladt volna, hanem Szarvaskő felé, a Kitérőnél kötött volna le a közúthoz. Ennek az volt az oka, hogy abban az időben a bervai kőbányában rabok dolgoztak (50-es évek eleje), ezért arra

nem engedélyeztek utat. Pankotai a tervezés idején Szarvaskőben lakott. Mire a terv elkészült szarvaskői lecsatlakozással, a tilalmat feloldották, így az út a mai formájában készülhetett el.

Az 50-es években, miközben az erdészetet az egész országban állandó átszervezés alatt állt, Pankotait lekötötték a tervezési feladatok, számára ez az időszak az erdészeti közéletből való visszavonulást jelentette. Később, egy egri látogatása során poharazgatás közben beszélt erről. Mint mondta, a nagy átszervezések idején arra kellett ügyelni, nehogy kiemelkedjünk a tömegeből. Ha valaki kimagaslott, azonnal rácsaptak: „Ez még él? Bunkózzuk le gyorsan!”, mondták.

1957-ben Fila József javaslatára behívják az OEF-be, és rábízják az erdőfeltárást. Fila erről így ír: „kértem Tömpe, hogy hozzuk be Pankotait (korábban Iby Gábor néven szerepelt), akit addig száműztek”. Ez számára visszatérést jelentett, és lehetőségek nyíltak meg előtte a továbblépésre, az országos ügyekbe való beleszólásra. Élt is ezzel, és kézbevette az erdőfeltárási ügyét. Ekkor indultak nagy lendülettel az erdészeti útépitések országosan.

Pankotai főnöke az OEF-nél az a Palócz József volt, aki 45 után Szilvásváradon volt mozdonyvezető, később műhelyfőnök. Mint munkáskádert emelték ki, és bízták rá a műszaki ügyeket a főigazgatóságban belül. Egykori munkatársai Szilvásváradon úgy emlékeznek rá mint jó munkaerőre, aki már akkor kitűnt szervezőképességével. Az OEF műszaki oszlopjának vezetője lett, helyettese Pankotai Gábor.

1958-ban már a soproni egyetem tan-
székvezető tanára. Ebben az időben kezd
behatóbban foglalkozni a kötélpályákkal.
Segítségét nyújt Jáhn Ferencnek, a Nyu-
gatbükki Állami Erdőgazdaság műszaki
csoportvezetőjének az istállóskői kötélpá-
lya (Szilvásvárad) előkészítéséhez és meg-
tervezéséhez. Kiváló német nyelvtudásá-
nak köszönhetően kapcsolatot tart a bécsi
egyetem professzoraival (Ernst Pestal,
Hafner), akiknek a kötélpályázás terén
hagyományosan nagy gyakorlata volt. Se-
gítségével Jáhn Ferenc ausztriai tanulmá-
nyúton ismerkedik meg az ottani erdőfel-
tárással, ezen belül a kötélpályákkal.

A szilvásvárad pálya építése, majd
az üzemelése során Pankotai gyakran
megfordul az egri cégnél, irányításával
kísérleteket végeznek a kötélgörbe-szá-
mítások ellenőrzésére. Erről egy fotót is
bemutatok, amelyen egy erre a célra
készített állványon Szabó Győző mű-
szeres méréseket végez.

Pankotai nevéhez fűződik a kötélpá-
lyák oktatásának megújítása egyete-
münkön. Ebben a témában lefordítja
Ernst Pestal: Áthelyezhető kötélpályák
és kötélदारuk c. tankönyvét, amelyben
a szerző a kötélpályázás elméletét és
ausztriai gyakorlatát foglalja össze.

A 60-as években Jáhn Ferencsel
együtt elkészítenek egy kétdobos csőr-
lőt (fotó), amelyet rövid távú közelítés-
ben eredményesen alkalmaznak. Ma is
látható a Szabadtéri Erdei Múzeumban
Szilvásváradon.

1991-ben a 78 éves professzor még
egyszer – életében utoljára – eljött
Egerbe, amikor feltárási szakosztályülés
keretében az ország első erdészeti bur-
kolt útján emlékkövet avattunk a Bán-
völgyben. Másnap az Egri Erdészethez
tartozó Kálmánhegyi úton a 2500. km-
kő (országos szám) avatását ünnepel-
tük. A rendezvényre az országból sok

neves erdészember megtisztelt bennün-
ket részvételével (lásd a mellékelt fotó-
kat), köztük Pankotai professzor úr.

Szállásra javasoltunk neki szállodá-
kat, vagy a nagy emberek részére fenn-
tartott Villanegrát, válasza az volt, hogy
egy egyszerűbb megoldást kér, mert
Vacak nevű kutyájával egy szobában
kíván aludni. Ekkor felajánlottam
számára szerény otthonomat, amit
örömmel elfogadott.

A késő éjszakába nyúló beszélgeté-
sünket azzal kezdte, hogy ne vegyem
rossz néven, de az ember az évek számá-
nak gyarapodásával „egyre szószátyárab-
bá válik”. Sok mindenről beszélt, szá-
momra öröm volt hallgatni az idős de
szellemileg még teljesen friss professzort.
Bennem különösen megragadt, amikor
mintegy öngazólásképpen arról beszélt,
hogy ha valaki az elmúlt 40 év alatt tenni
akart a magyar edészetért, annak lojalis-
nak kellett lennie a hatalomhoz. Amikor
ezeket a sorokat írom, eszembe jut egyik
írásából származó idézet: „ha te dolgozni
akartál, márpedig mi dolgozni akartunk,
akkor ebbe a légkörbe kellett beleillesz-

kedni. Mint a köz-
mondás mondja,
ha Rómába jössz,
élj Rómaiul”.

Nosztalgiával
beszélt a Kárpátal-
ján eltöltött 4 éve-
ről. A Taracvölgyi
Erdei Vasút és a
gyönyörű Márama-
ros fiatal éveinek
szép emlékeként
maradt meg benne.
Kárpátalja kiűritése-
kor, 1944 októberé-
ben a hazatelepü-
lők természetesen
elsősorban a hegy-

vidéki erdőgazdaságoknál helyezkedtek
el, így az egri cégnél is sokan, legalább 15-
en kaptak munkát. Közülük megemlítette
Blickhardt Józsefet, aki két évig a Bustya-
házi Erdőgazgatóság igazgatója volt. Ne-
künk, egrieknek őt nem kell bemutatni,
hiszen 45 után tíz évig itt dolgozott. Kivá-
ló szakember volt.

Megemlítette Hibbey Albertot, aki
Szilvásvárad legendás erdőgondnoka
volt. Szóba került Palócz József is, akit
még Kárpátaljáról ismert, és akiről elis-
meréssel szolt mint egykori főnökéről a
Főigazgatóságnál.

Még egy kárpátaljai ismerőst hozta
szóba, azt a Felbinger Istvánt, aki Bus-
tyaházáról Felsőtárkányba került, és
1946-tól 82-ig, 36 éven át volt a vasút-
üzem vezetője. Megkért, hogy kísérjem
el Felbingerhez, aki ekkor már nyugdí-
jas éveit töltötte. Ennek készséggel tet-
tem eleget, együtt kerestük fel a tárka-
nyi vasút e jeles emberét.

A fentiekben elmondott történések,
kisebb epizódok Pankotai Gábor –
vagy ahogy egymás közt neveztük
„Pankotás” – életéből talán teljessé te-
szik a róla kialakult képet. Lehetett őt
agresszívnek, diktátornak, kegyetlen-
nek mondani, lehetett nem szeretni a
szigorú vizsgák miatt, lehetett karrieris-
ta jelzővel illetni. Egy azonban bizo-
nyos: nagy egyéniség volt, aki sokat tett
az erdészeti felsoktatás, az ország mű-
szaki kultúrájának fejlesztéséért. Az ál-
tala oktatott tárgyakat gazdag gyakorla-
ti ismeretekre alapozva magas színvo-
nalra emelte. „Alapos műszaki tudás és
lelkiismeretesség nélkül legfeljebb csak
műszaki szatócsok lehetünk”, mondta
mintegy útravalóul, mikor az Alma Ma-
ter padjaiból kikerültünk a gyakorlatba.

Munkatársai, tanítványai megőrzik
emlékezetükben.

Wagner Tibor

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének

2009. július 27-i üléséről, Budapest

Az ülés helyszíne: FVM miniszteri tanácssterem

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Dr. Pethő József elnök, Schmotzer András általános alelnök, Bodor Dezső Károly magánerdős, alelnök, Haraszti Gyula EL SzB elnök, Kiss László, Máté Zoltán, Puskás Lajos és Tihanyi Gyula régióképviselek.

Tanácskozási joggal:

Dr. S. Nagy László MTESZ alelnök, az OEE Szeniorok Tanácsa elnöke, Dr. Sárvári János MEGOSZ ügyvezető elnöke, OEE könyvtár öre, Ormos Balázs főtitkár, Pápai Gábor főszerkesztő, Mester Gézáné titkárságvezető.

Kimentését kérte: Doros István technikus alelnök, Horgosi Zsolt és Kertész József régióképviselek.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelenteket. Megállapította, hogy az Elnökség 8 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Mester Gézáné, hitelesítőknél Bodor Dezső Károlyt és Tihanyi Gyulát kérte fel, mellyel az Elnökség tagjai egyetértettek. Ez után javaslatot tett arra, hogy az 5., napirendi pont utolsóként kerüljön megtárgyalásra, a többi sorrend változatlan marad. Az Elnökség a javaslatot egyhangúan elfogadta.

Az *első napirendi pontban* az Erdészeti Lapok digitalizálásáról, annak sajtótájékoztatójáról esett szó. Az Elnökség az alábbi határozatban köszönte meg a résztvevőknek a munkát, mely az Egyesület, de az ország elektronikus sajtó feldolgozása vonatkozásában is egyedülálló eredményeket jelent:

11/2009. (július 27.) sz. határozat
Az OEE Elnöksége köszönetét fejezi ki az Erdészeti Lapok 147 évfolyamának digitalizálása és a világhálón való közzététele érdekében kifejtett egyedülálló előkészítő, szervező és bonyolító munkáért, melyet Kiss László az Ipoly Erdő Zrt. vezérigazgatója megértő támogatásával Haraszti Gyula az OEE Szerkesztő Bizottságának elnöke, Lengyel László a Szerkesztő Bizottság tagja és Nagy

László tudományos munkatárs – mindhárman az Ipoly Erdő Zrt. munkatársai – végeztek az OEE Szerkesztő Bizottságának és a NYME Központi Könyvtárának segítő közreműködése mellett. De nem feledkezhetünk meg a kivitelezőről, a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület pontos, szakszerű munkájáról sem.

(Jelen volt 8 elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Második napirend: Dr. Pethő József elnök – az elnökség nevében – levélben köszönte meg a selmecbányai Vándorgyűlés kiváló szervezéséért a munkát az Ipoly Erdő Zrt. valamennyi dolgozójának és az alábbi határozatot hozta:

12/2009. (július 27.) sz. határozat
Az OEE Elnöksége elismerését fejezi ki az Ipoly Erdő Zrt. és az OEE Balassagyarmati Helyi Csoport kollektívájának az OEE 140. – Selmecbányán és az Ipoly térségében rendezett – Vándorgyűlésének magas szintű szervezéséért, mellyel tovább emelték a magyar erdészet rangját és nemzetközi tekintélyét.

(Jelen volt 8 elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Pápai Gábor a vándorgyűlés kapcsán azt a javaslatot tette, hogy az Egyesület a Nyugat-magyarországi Egyetemmel karöltve próbálja meg a selmecbányai Akadémia udvarán, az alapításkor elhelyezett és az azóta lebontott márványtáblát kölcsönkérni a soproni Erdészeti Múzeum vagy az NYME számára. A tábla pillanatnyilag az Óvár egyik földszinti helyiségének lépcsője alatt porosodik. Az Elnökség felkérte Kiss László vezérigazgató urat, hogy nézzen utána ennek a lehetőségnek. Ezt követően Dr. Pethő József elnök felolvasta Leopold Árpád egyesületi tag levelét, mely a Tiszteletbeli Tagság kitüntetéssel kapcsolatos. Kérte az Elnökség felhatalmazását a válaszlevél megírására.

A *harmadik napirendi pontban* Dr. Pethő József elnök szóban egészítette ki az írásban megküldött Wagner Ká-

roly Emlékév meghirdetését, melyet először a Vándorgyűlésen jelentett be. Ennek megszervezésére szervező bizottságot kell létre hozni. A programtervezetet a szeptemberi elnökségi ülésre elő kell készíteni.

13/2009. (július 27.) sz. határozatával az OEE Elnöksége 2010 évet Wagner Károly Emlékévének jelöli, mely során rendezvényeivel adózik egyik legnagyobb erdésze emléke előtt. A két éve tervezett Egyesületi Almanach kiadása is méltó tisztelgés lesz. Az Emlékévet szervező bizottság tagjai: Dr. Pethő József, az OEE elnöke, Ormos Balázs, az OEE főtitkára, Dr. Sárvári János, az OEE Wagner Károly Szakkönyvtár vezetője, Dr. Oroszi Sándor, az OEE Erdészettörténeti Szakosztály elnöke és Zétényi Zoltán, az OEE Közönségkapcsolatok Szakosztály elnöke. Az elnökség minden tagtársunk aktív közreműködését várja.

(Jelen van 8 elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A *negyedik napirendi pontban* Puskás Lajos számolt be a 2009. július 7-14. között a GEO-ENVIRON szervezése mellett a Fekete-Tisza forrásánál végzett munkálatokról, mely során újjá épült a forrásfal. Dr. Pethő József felkérte Puskás Lajost, hogy vegye fel a kapcsolatot a GEO-ENVIRON Közhasznú Egyesület vezetőjével a további együttműködés vonatkozásában. A két évvel ezelőti tanulmányút során tett egyéni felajánlásokra vonatkozó koordinációt az OEE Erdők a közjóért Szakosztálya, a Közönségkapcsolatok Szakosztálya a Titkársággal közösen vállalja.

Hatodik napirendi pont: az Erdészeti Lapokban megjelenő MEGOSZ Híradó tárgyában az Elnökség az OEE és a MEGOSZ közötti megállapodást egyhangúan (7 fő) elfogadta.

A *betedik napirendi pontban* Ormos Balázs az innoLignum Sopron 2009 bírósági ügyével kapcsolatban tájékoztatta az Elnökséget, hogy a döntést a bíróság a Szabadalmi Hivatal döntésétől teszi függővé, ahol még határozat nem született. Ismertette a soproni vásár és kiállítás szervezésének állását, mégpedig, hogy

szervezés alatt van az erdészeti vidékfejlesztésről szóló konferencia, politikusok és erdészeti szakemberek bevonásával. Az állami erdőgazdasági társaságok, melyek standja a tavalyi évben közönségdíjat kapott, ismét bemutatkoznak a vásáron. A beszámolót az Elnökség egyhangúan (7 fő) elfogadta.

Dr. Pethő József elnök tájékoztatta az Elnökség tagjait, hogy Dr. Magas László nyugdíjba vonulásával lemond az Állami Erdőgazdasági Zrt.-k Pártoló Tagi Tanácsában betöltött elnöki szerepéről. Ezért levélben kérte Dr. Magas urat, hogy a szeptember 3-5. között megrendezésre kerülő soproni innoLignum Szakvásáron a 22 zrt. vezető válassza meg az új elnököt. Egyben kérte, döntsenek arról, hogy az újjáalakuló Wagner Károly Alapítvány Kuratóriumában ki képviselje a Pártoló Tagok Tanácsát.

Nyolcadik napirend: Az Elnökség egyhangúan (7 fő) elfogadta gróf Keglevics Béla első OEE elnök képmását ábrázoló rajz megvételét.

Kilencedik napirendi pont: az Erdész-nők Országos Találkozóját 2009. augusztus 13-14-én tartják Szolnokon, melynek szervezője a Nagykunsági Erdészeti Zrt. és az OEE Szolnoki Helyi Csoportja.

Az ötödik napirendi pontban Ormos Balázs bemutatta az Egyesület félévi pénzügyi helyzetét, mely megnyugtató, az eredménytervhez viszonyítva pozitív egyenleget ért el az Egyesület. Ehhez ki kellett használni a lehetséges pályázati lehetőségeket, a jogi tagok és a tagság támogatását, valamint a költségek takarékos kezelését. Az Elnökség a szóbeli kiegészítéseket elfogadta, és a tervezett bérek rendezését egyhangúan (7 fő) megszavazta. Dr. Pethő József elnök az Egyesület honlapjának szerkesztéséért járó díjazást nem fogadta el, mivel ragaszkodik ahhoz, hogy az Egyesület csak egy jogcímen fizessen alkalmazottainak (ne legyen megbízási szerződés is) és ezen nem kíván változtatni a hátra lévő elnökségi mandátuma idején. A hozzászólásokban elhangzott, hogy a honlap értékkeremtő, szerkesztése

rendszeres és folyamatos munkát igényel, ami sokszor munkaidőn kívül történik; a munkaköri leírást felül kell vizsgálni, mivel a benne leírtak nincsenek összhangban az eddigi feladatokkal és munkabérrrel; a honlap megalkotását jutalomban is ki lehet egyenlíteni, tisztázni kell, hogy a honlapszerkesztést, mint plusz feladatot meddig lehet társadalmi munkában végezni. Az Elnökség felkérte az Erdészeti Lapok Szerkesztő Bizottságát, hogy az egyesületi honlap működési és pénzügyi szabályzatát a következő Elnökségi ülésre terjessze be. Az Elnökség annak tükrében dönt a honlapszerkesztői díjazásról.

Dr. Pethő József elnök megköszönte a meghívottak és az Elnökség tagjainak munkáját és az ülést bezárta.

K.m.f.

Mester Gézané
jegyzőkönyvvezető

Dr. Pethő József
elnök

Hitelesítők: **Bodor Dezső Károly**
Tihanyi Gyula

Kövek közt virág

Pilisi len (*Linum dolomiticum*). Csak a pilisszentiváni hegyek északi és keleti lejtőin él. E vidék bennszülött növénye. A tudomány – a szabatos morfológiai leírás mellett – szikár tárgyilagossággal mindössze ennyit jegyez meg róla. Amin ennél több, azt Oravecz Márton író tollából olvashatjuk:

Mikor nyitottad szíromleveleidet, pilisi lenvirág? Júniusban. Te, az egyedüli, a Szénástetők északi oldalán, sárga-aranylóló színekkel, s bár a fehér mészkövek között, mégsem köves a hangulatod, hanem a föld és az ég között egyszerre erő és gyengeség. Így fogalmazható itt a Teremtő bölcsessége: csodálatos vagy Te, Urunk, aki a kövekből nem csupán kenyeret, de virágot is támaszthatsz. Napsütötte tájban fűdik a kicsi, sárga pilisi lenvirág. Neves magyar botanikus: Borbás Vince lelt rá először, amikor a Budai-hegység flóráját kutatta, leírta. 1897. január 6-át írtak. A Természettudományi Társulat ülésének résztvevői akkor láthatták először azt a virágot, amelynek híre bejárta a világot. Sehol nincs társa. Minden szálát számon tartják, összesen 42 ezret. Más vidék nem biztosít hasonló klímát, minő a Dunántúli-középhegység dolomit sziklagyep vidéke. Nyílik itt persze más különlegesség is, például a Szent István király szegfűje, az árvalányhaj és a

különféle orchidea. Nagykovácsi tanösvényén csodálom valamennyit. Csodálom és félttem, de azt a gombafajt is, amely nélkül nem élhet-virágozhat a pilisi len. Mennyi csodálnivaló jelenség van a természetben, ha komolyan vesszük a teremtést!

A Szénástetők napalkonyulatában jókora kövön üldögelek. Egy magányos fekete-fenyő ágán már ringatózik a korán

Orosz és magyar vadászok

Együttműködési megállapodást kötött az Orosz Vadászok és Halászok Szövetsége az Országos Magyar Vadászati Védegylettel. A magyar vadászattal kapcsolatos jogi szabályozás dokumentumait már korábban megkapta az orosz fél, a most aláírt megállapodásban pedig rögzítették az együttműködés főbb pontjait. Ezek közül a legfontosabbak: közös programok a vadtenyésztés, vadgazdálkodás, vadászatszervezés, a trófeabírálat, valamint az ökológiai és vadászati turizmus területén. A különböző költöző állatfajok megfigyelése mellett a tudományos, módszertani és kutatási kon-

ébredt hold, amikor a dolomitgyepen még megpillantom a vonalkás földbagoly-pillangót. Láttam már errefelé fűrészlábú szöcskét is, amely Európa legnagyobb rovarfajához tartozik. Mennyi csodálatos élőlény van körülöttünk, ha csak egy kicsit is nyitott szemmel járunk az erdőn!... Se vége, se hossza a természet misztériumainak. Boldog sziget – írtam már jó néhány éve is, s újra is csak ezt tehetem.

(Keresztény Élet 2009. júl. 5.)

Ref. Dobay Pál

ferenciák szervezése is a célok között szerepel.

A két szervezet kiemelt figyelmet kíván fordítani az utánpótlás nevelésre, szeretnék már a gyerekekkel megismertetni a vadászati hagyományokat. Az elképzelések szerint már idén orosz fiatalok érkehetnek néhány napra hozzánk, ezt követően pedig magyar diákok is mehetnek majd Oroszországba. Eduard V. Benderszkij szombaton ellátogatott Nyíregyházára, a NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. által fenntartott Pál Miklós Erdészeti Oktatóközpontba, amely ideális helyszín lehet az orosz gyerekek tartózkodására. A program során arra is jutott idő, hogy az orosz vendég tájékozódjon a társaságnál folyó vadgazdálkodási munkáról.

Vereb István

Pankotai Eszter (1941–2008)

„Van valami, mely változatlan
Mindennek lényege ez a változatlan
Ha minden esetlegestől mentesülök:nem
marad belőlem más, csak a változatlan”
(Weöres Sándor: Összefoglalás)

Az Erdészeti és Faispári Egyetem elvégzése után 1966-ban az akkori nevén Kiskunsági Állami Erdőgazdaságnál kezdte pályafutását férjével együtt.

Egyetemi éve alatt szívesen foglalkozott erdészeti építéssel, így adódott, hogy Kecskeméten a Műszaki Csoport építési előadójaként, majd rövid idő múlva a Műszaki Erdészet építésvezetőjeként tevékenykedett.

Nevéhez fűződik többek között a bugaci vadászház bővítése, a kerekegyházi erdészeti iroda tervezése, a Juniperus Park-erdészet központi épületének, valamint a Kecskeméti Arborétum kezelőházának tervezése és kivitelezési szervezése, ügyintézése.

Munkája során szívesen alkalmazta a magyar néprajz hagyományait, díszítő elemeit.

1984-től nyugállományba vonulásáig az OEE Kecskeméti Helyi Csoportjának titkára volt.

Az 1984.évi Országos Erdészeti Vándorgyűlés fő szervezője.

A megyei MTESZ ügyvezető elnöke egy ideig, majd elnökségi tagja.

A vándorgyűlés szervezési munkáiért Kiváló Dolgozó kitüntetésben részesült.

Szakmai életére így emlékeznek kollégái.

1992. évi nyugdíjba vonulása után unokái nevelését segítette, kertészkedett, kerámiakészítéssel és festéssel foglalkozott.

Váratlan halála utáni búcsúztatója abban a Kecskeméti Arborétumban történt ahol irányításával épült a kezelőház..

2008. augusztus 15-én hangzottak el a következő emlékező szavak barátnőjétől, Dusikától akivel a pályakezdés és a családi életük mindennapi gondja, baja és öröme kötötte össze „Esztert vagy Kilit, ki hogyan ismerte.”

***

Megtisztelő és egyben nehéz feladat elköszönni attól az EMBERTŐL, akiben édesanyját, szerető nagymamát, kedves rokont, mindig tetre kész barátot és figyelmes munkatársat veszettek el a jelen lévők.

Negyven éve találkoztunk először Kecskeméten. Mindketten ifjú anyaként, pályakezdőként telve voltunk örömmel és bizakodással, hogy olyan élet vár ránk, ahol a harmónia, a szeretet, az összetartozás dominál. Szubjektív visszaemlékezésemet 40 éves barátságunk jegyében mondom el, bár tudom, hogy még sokfé-

le arcát meg tudnák mutatni a jelenlévők közül mások is.

Mindketten ismeretlenként érkeztünk ebbe a városba, amelyet azután nagyon megszerettünk és ahol Kili (vagy Eszter, ki hogyan ismeri őt) 1966-tól haláláig élt. Ismeretségünk a bölcsődében kezdődött, ahová szinte egykorú gyerekeink kerültek. Hiszen a munkaidőn kívül életünk zömmel Kecskemét Leninvárosi-városrészeiben zajlott, amely a fiatal értelmiségiek széles körének nyújtott a 60-as évektől otthont, gyermekeiknek bölcsődét, óvodát, majd iskolát s ezzel együtt felnőttek és gyermeknek egyaránt barátokat is.

Ebben az időben az otthonaink voltak a baráti élet színterei, hosszú beszélgetésekkel, vidám falatozással, zenehallgatással.

Hamarosan sor került a közös kirándulásokra az általa nagyon szeretett erdőbe, vízpartokra, kialakult egy kisebb baráti kör, amelyik jóban-rosszban összetartott egymással.

Ugyanezzel a kedvvel és örömmel járunk együtt távolabbi vidékekre, vagy itt-hon a nevezetes bálókba.

És emlékszem a hó ropogására, amikor gyermekeinket az apákra hagyva az új uszodába ketten, vagy hárman gyalogoltunk este 7 órakor. Jó volt ilyenkor női dolgokról beszélni és úszni, kicsit próbára tenni magunkat.

Kili egész életében nagyon lelkiismeretesen végezte otthoni, munkahelyi, vagy társadalmi feladatait. Praktikus gondolkodása, helyzetfelismerő képessége sokféle feladat elvégzésére alkalmassá tette. Férfi kollégái a magukéval egyenértékűnek ismerték el tudását, az erdőkre iránti elkötelezettségét.

Különleges képessége volt arra, hogy meglássa a szépséget egy falevélben, egy kavicsban, az épített környezetben, vagy megvalósítsa azt közvetlen környezetében – legyen az a lakása, vagy munkahelye. Ezt tanúsítja valamennyi otthona, amelyekben a harmónia mellett máig ott van a folyamatosság is. Ez mutatkozik meg az általa tervezett erdészeti beruházásokban, de sokszor segítette értő tanácsaival barátai elképzeléseit is.

Meg kell emlékeznem színlátásáról, a formák iránti érzékéről és kezűgyességéről, melyeket fiatalon a rajzaiban, a kötésben, a gyermekruhák és a dekorációs kellékek készítésében, később pedig a festés vagy a kerámiakészítés során alkalmazott. Említettem a képzőművészetben való jártasságát, s azt, hogy milyen boldog volt, ha bárhol a világban beléphetett egy-egy múzeumba, megcsodálhatta a gyűjteményeket.

Gondos családanyaként fiait sikerült olyan védettségben felnevelni, amelyre maga is vágyott annak idején. Élete értelmét az ő kibontakozásukban, pályájuk, majd családi életük alakulásában és az utolsó években a számára oly kedves unokáiban találta meg. Büszke volt ezekre a gyerekekre, figyelte és segítette fejlődésüket, átalakulásukat.

Emellett nagyon érzékeny volt mások problémái iránt, mindig voltak pártfogoltjai, pl. gyermekeinek iskolatársai, rokonok és véletlenül megismert emberek, főleg fiatalok. Különösen azokat szerette, akikben meglátta a törekvést, hogy képességeiket a nehézségek ellenére fejlesszék, életüket maguk alakítsák. Ebben nemcsak tanácsokkal, hanem tevőlegesen is segítette őket. A barátok gyermekeit egy kicsit magáénak is tekintette. Az én gyermekeimnek főiskolás éveik alatt pótmamája volt, aki megismerte örméiket és gondjaikat azon melegében. Aki diszkrétan ellátta őket tanácsokkal és családjuk életét mindvégig szeretettel és figyelemmel kísérte. Ezért elmondható, hogy Kili „nagy” családja túlnőtt a rokoni kereteken.

Könnyen megtalálta a hangot a legkülönbözőbb érdeklődési körű emberekkel. Ismeretségi köre széles és nyitott volt, hol bővült, hol szűkült, esetleg a kapcsolattartás erőssége változott az évek során. Figyelme nemcsak azok felé irányult, akik körében jól érezte magát. Vigaszt tudott nyújtani a betegeknek, az elesetteknek. Saját bajait félre téve törődött az utolsó években is a beteg rokonokkal, régi kollégáival.

Már 29 éve nem élek Kecskeméten, de barátságunk soha nem lanyhult. Kezdetben levelekkel váltottunk, azután főleg telefonokat, és sok közös programot szerveztünk, látogattuk egymást, megpróbáltunk segíteni egymásnak, amikor arra szükség volt. Nekem lelki támaszom volt, s bízom abban, hogy én is ezt jelentettem neki. Mint ahogy az utolsó években a középiskolás és egyetemi barátnő is. Hiányozni fognak a heti-kétheti hosszú telefonbeszélgetések, tervezgetések, a személyes találkozások.

Tudom, hogyha Robi fiával egy sor dolgan nem is értettek egyet, de mindig mindketten ugyanazt látták szépnek. A szépség és a természet fenntartás nélküli csodálata munkált mindkettőjükben. Zoltánnal (Öcsivel) egyfajta lelki közösség kapcsolta össze, örömmel ismerte fel benne rég meghalt rokonai vonásait, legközelebbi támasza volt minden tekintetben. Talán ezért is köszönt el tőle különleges módon, amikor már ott járt a lét és nemlét határán.

Kedves Fiúk! Nagyon sok örömet szerettek neki, s természetesen gondokat is, de azok mind eltörpültek az összetartozás, bizonyos belső hasonlatosság felismerése mellett. Tegyetek úgy, ahogy kérte, vigyázzatok egymásra! Érezzétek, hogy mindig veletek marad.

Fájó szívvel és nehezen búcsúzom Tőle Mészöly Miklós soraival:

„Egy tájba lépek ki, ahová a másik nem követhet.

De azért még változatlanul itt vagyok köztetek.

Sőt, még csak most kezdődik minden.”

Drága Kili barátnőm!

Nyugodj békében!

**André Lászlóné
Szabó János
Sándor Erzsébet**

Negyven év után

Akár tetszett, akár nem, az 1969-ben végzett erdőmérnökök negyvenéves találkozója volt Sopronban. Ez önmagában megszokott esemény, hiszen minden évben van negyvenéves találkozó. Amitől azonban ez különbözött a többitől, hogy hál' Istennek, és egyben sajnós magam is résztvevője voltam. Szép számmal összegyűltünk a rektori tanácssteremben, ahol a találkozás első öröme után a szokásos beszámolók következtek szakmai és egyéni életutakról, eseményekről. Hát bizony, tanulságos volt és elgondolkodtató, nemcsak azért, mert szomorúan tapasztaltuk, hogy egyre szaporodnak azok, akiknek hiába küldtek a szervezők meghívót, de azok is voltak néhányan, akik különféle nyavalyáikra hivatkozva sajnálattal, de nem vállalták az utazást.

Azt nem tudom, hogy más évfolyamoknál hogy szokott lenni, csak gyanítom, hogy ezután városnézés, majd este egy jó hangulatú vacsorával zárul a találkozó „hivatalos” része. A mi esetünkben évfolyamunk valétaelnöke alaposan kitett magáért, és vállalta egy szakestély szervezésének és esetleges kudarcának kockázatát. De nem bízott semmit a véletlenre és felkérte az ország regprofiabb szakestély-elnökét (bányász az illető), aki 348 szakestélyen látott el tisztséget. A szakestélyt egyébként is rendhagyó módon kellett megszervezni, hiszen nem zárhattuk ki a feleségeket, férjeket és egy-két, erdőmérnökként végzett gyermeket sem. Az előbbieket felfokozott kíváncsisággal és várakozással tekintettek a rendezvény elé (amiben – mint másnap kiderült – nem is csalódtak). Valétaelnökünk, aki egyben a háznagy szerepét töltötte be,

„a „Komoly pohár” felszólalásában meglepéssel és nagy örömmel vette tudomásul, hogy a javarészt nyugdíjas évfolyam mily szeretettel beszél családjáról, arról a legkisebb közösségről, melynek összetartása nélkül nincs erős nemzet. (Mondanivalóját nyomtatékosította a minden résztvevőnek készített igényes ajándékkorsója, melyen a következő felirat olvasható: „1969–2009 Örökifjak Szakestélye, Sopron, 2009. augusztus 22.”) Azon már nemcsak e sorok írója sajnálkozott, hogy bizony sokunk gyermeke külföldön talált biztos megélhetést. Igaz, voltak olyanok is, akik örömmel számoltak be arról, hogy bár a lehetőség megvolt, azzal gyermekük nem élt, és inkább vállalta az itthoni, kétségtelenül egyre keservebb megélhetést. Mert hát valakinek mégis itthon kell maradnia.

Meghatóan kedves színfoltja volt a szakestélynek etióp évfolyamtársunk hozzászólása, aki negyven év után is ugyanolyan érthetően használta nyelvünket, mint annak idején. Elmondta, hogy nem sokkal a diploma megszerzése után polgárháború dúlt fel Etiópiát, és mint császárpártinak, menekülnie kellett. Az Egyesült Államokba vettette a sors, ahol azonban – legnagyobb sajnálatára – erdőmérnöki diplomájának nem

vette hasznát. Keserűen jegyezte meg, hogy bizony a kinti magyarok nem nagyon akartak vele magyarul beszélni. Végül érzékenyülten köszönte meg a meghívást, mint mondta, el sem tudjuk képzelni, hogy milyen jól esett ez neki, hiszen valószínűleg Etiópiába már soha nem térhet haza, így Magyarországot tekintti második hazájának.

A szakestélyen elhangzott poénokból idéznék néhányat:

Egyikünk fia 25 év után örömmel vitte haza apja rajztábláját, amit valamilyen helyiségben talált meg, amit a következő megjegyzéssel vett át: „Látod fiam, ebből két következtetést biztosan levonhatunk. Az egyik, hogy az egyetemen nem lopnak, a másik, hogy sajnós, úgy tűnik, nem is takarítanak!”

Egy másik hozzászóló alig várta az alkalmat, hogy átadhassa csoporttársának a nála felejtett KISZ-tagkönyvét, de rosszállóan jegyezte meg, hogy elmaradt egy fél éves tagdíjbefizetéssel.

Végül a kontrapunkt felolvasta a miniszterelnök állítólagos levelét, melyben üdvözölte a szakestélyt, kifejtve csodálatát a hagyományőrzéssel kapcsolatban, és egyben felajánlott nagyobb mennyiségű, jó minőségű libatollat a hatyú szokásos évi tollazásához, felhívva a figyelmet, hogy időben adjuk le a rendelést, mert nagy valószínűség szerint már csak fél évig kapható.

A sors iróniája, hogy Babos Rezső egykori erdőmérnök-hallgató – akit Szántó Vilmos faipari-mérnök-hallgatóval 1965-ben a hajdan híres kollégiumi „lázaság” után mondvacsinált politikai okokra hivatkozva egy évre visszaírtak – mint a Nyugat-magyarországi Egyetem címzetes egyetemi docense vett részt. Soha szebb elégtételt.

A találkozó másnap Fertő-tavi hajóúttal ért véget.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Amikor a teljesítmény számít

További akciós termékeinket keresse szakkereskedéseinkben!

ŐSZI AKCIÓ

2009. szeptember 14 – október 31.

Credigen Bank Credigi Agrárkölcsönös Részvénytársaság A Credigen Bank a hitelbírálat jogát fenntartja. Ez a hirdetés a Bank részéről nem minősül nyilvános tájékoztatónak és ajánlattételnek. A tájékoztatás nem teljes körű, a hitelről részletes tájékoztatást az üzletben elhelyezett hirdetőanyagok adnak.
Akár 0% sajátérvél is igényelhető, hitelösszeg: 25.000-500.000 Ft, futamidő: 6-60 hónap, kamat: 0%, kezelési költség: havi 1,2%. A referencia THM értéke a 41/1997.(III.25.) Korm. rendelet szerint: 28,11% (500.000 Ft, 36 hónap).
Az akció a készlet erejéig érvényes. A hitelfeltételek nem minden kereskedésben érhetők el egységes feltételekkel.

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

7.220 Ft x 48 hó
Saját erő: 0 Ft
Hitelösszeg: 219.900 Ft
THM: 27,34%

Ajándék
vágásbiztos nadrág!

www.stihl.hu
Látogasson el
megújult honlapunkra!

STIHL®